

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

ԿՐԵԴԻՏԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՎ
ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ
ԵՎ
ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՔ

ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐՈՎ
սովորող ուսանողների համար

(Առկա ուսուցում)

ԵՐԵՎԱՆ – 2017

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱԽԱԲԱՆ 4

ԲԱԺԻՆ I.

1. ԵՊՀ Բակալավրի և մագիստրոսի կրթական ծրագրերով ուսումնական գործընթացի կազմակերպման կարգ
..... 6

2. ՀՀ ԿԳՆ. Բուհում ուսումնական գործընթացի կրեդիտային համակարգով կազմակերպման օրինակելի կարգ
..... 21

ԲԱԺԻՆ II.

ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ 37

ՆԱԽԱԲԱՆ

Միրելի՝ ուսանողներ

Հիմնադրման օրվանից ի վեր Երևանի պետական համալսարանի գործունեության ուղեգիծը եղել ու մնում է համալսարանական կրթության բովանդակության և ուսման բարձր որակի ապահովումը: Այսօր ԵՊՀ-ն համազգային և տարածաշրջանային դերակատարությամբ կրթական և գիտամշակութային ինքնավար հաստատություն է, որի հիմնական առաքելությունը գիտելիքի ստեղծումը, զարգացումը և փոխանցումն է: Գլոբալացման արդի ժամանակաշրջանում քաղաքակրթության մարտահրավերները պահանջում են միջազգային չափանիշներին համապատասխան մասնագիտական պատրաստվածություն՝ կրթության որակի և բովանդակության անընդհատ կատարելագործում, բարձրագույն կրթության միջազգային չափանիշներին դրանց համապատասխանեցում:

ԵՊՀ-ում 2007/08 ուստարվանից բոլոր մասնագիտությունների գծով մագիստրոսական ծրագրերը, իսկ 2008/09 ուստարվանից նաև բակալավրի ծրագրերն իրականացվում են կրեդիտային համակարգով: Ուսուցման նոր համակարգին անցնելը բխում է Բոլոնիայի գործընթացի պահանջներից և նպատակ ունի աստիճանական անցում կատարելու ուսման կազմակերպման ուսանողամետ համակարգին, որտեղ ուսման գործընթացի կենտրոնում ուսանողն է՝ իր անհատական կրթական կարիքներով, նախասիրություններով և ունակություններով, ապահովելով ուսումնառության ձևերի և անհատական կրթական հետազոծերի իրականացման լայն հնարավորություն:

Կրեդիտային համակարգի ներդրմամբ զգալիորեն բարելավվել է ձեզ առաջարկվող կրթական ծրագրերի կառուցվածքը և աշխատածավալը, հիմնավորված կերպով թեթևացվել լսարանային բեռնվածությունը, կրճատվել դասավանդվող առարկաների քանակը՝ իրատեսական նախադրյալներ ստեղծելով ձեր ինքնուրույն ուսումնական աշխատանքի հնարավորությունները մեծացնելու, ուսումնական ծրագրերը լավագույնս յուրացնելու և դրանցով սահմանված կրթական արդյունքները ձեռք բերելու համար:

Համալսարանում ներդրված կրեդիտային համակարգն ամբողջությամբ համատեղելի է Կրեդիտների կուտակման և փոխանցման եվրոպական համակարգի (ECTS) հետ, ինչը նորաստեղծ Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածքում ձեր ակադեմիական շարժունության (ուսանողական փոխանակումներ, ուսումնառության ժամանակահատվածներ օտարերկրյա բուհերում, կրթության շարունակում ավելի բարձր աստիճանում և այլն) ընդլայնման և որակավորումների ճանաչման դյուրացման գրավականն է: Իսկ դա կընդլայնի ձեր ապագա կարիերայի և մասնագիտական աշխատուժի գլոբալ շուկայում աշխատանք գտնելու հնարավորությունները:

Կրեդիտային համակարգի ներդրումը համալսարանում մեկնարկած լայնամասշտաբ կրթական բարեփոխումների սկիզբն է միայն, բարեփոխումներ, որոնք պայմանավորված են ոչ միայն Բոլոնիայի գործընթացի պահանջների ձևական կատարմամբ, այլև համալսարանում ծրագրային բարձր չափորոշիչների պահպանման և ուսման որակի բարձրացման նպատակադրությամբ, ինչի հիմնական չափանիշը մեր շրջանավարտների մասնագիտական աշխատանքով ապահովվածությունն է: Համալսարանը տարեցտարի խորացնելու և ընդլայնելու է կրեդիտային համակարգի գործառույթները՝ ձեռք համար կրթական ընտրության առավել ընդլայնված հնարավորություններ ապահովելու նպատակով:

Կրեդիտային համակարգով ուսումնառության ներկա ուղեցույցը պարունակում է ձեռք համար օգտակար տեղեկատվություն կրեդիտային համակարգի հիմնադրույթների, ուսումնական գործընթացի կազմակերպման և գիտելիքների ստուգման ու գնահատման նոր կարգի, ձեռք առաջարկվող կրթական ծրագրերի կառուցվածքի, բովանդակության և աշխատաձևավալների, ծրագրի բաղկացուցիչ դասընթացների և դրանցով նախանշված կրթական արդյունքների վերաբերյալ:

Հաջողություն և ամենայն բարիք եմ մաղթում ձեզ:

ՌԵԿՏՈՐ՝ Ա. ՄԻՍՈՆՅԱՆ

I ԲԱԺԻՆ

1. ԵՊՀ ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ և ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐՈՎ
ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԿԱՐԳ

2. ՀՀ ԿԳՆ. ԲՈՒՀՈՒՄ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ
ԿՐԵԴԻՏԱՑԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ
ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ԿԱՐԳ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Հաստատված է
ԵՊՀ գիտական խորհրդի
2017 թ. մայիսի 4-ի թիվ 7 նիստում

ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ ԵՎ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐՈՎ
ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՐՆԹԱՑԻ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԿԱՐԳ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ	8
2. ՈՒՍԱՆՈՂԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԲԵՌՆՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱԾԱՎԱԼԸ	8
3. ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐԻ ՍՏՈՒԳՈՒՄԸ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ	9
3.1. Համակարգի հիմնադրույթները	9
3.2. Դասընթացների գնահատումը	9
3.3. Գնահատման գործընթացի կազմակերպումը	11
3.4. Գնահատման սանդղակը	11
3.5. Ուսանողի ակադեմիական տեղեկագիրը	12
4. ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱՀԱՆՁՆՈՒՄԸ ԵՎ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԿՆՈՒՄԸ.....	13
5. ՈՒՍԱՆՈՂԻ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՔԱՐՏԸ	14
6. ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՔԸ.....	15
7. ԱՌՑԱՆՑ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ.....	16
8. ՊՐԱԿՏԻԿԱՑԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ	16
9. ԿՈՒՐՍԱՑԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄԸ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ.....	17
10. ԿԱՍԸՆՏՐԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳԸ	18
11. ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՂԵԿԱՎԱՐԸ.....	18
12. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՏՈՒՆ (ԿՈՒՐՍՈՐԸ).....	18
13. ՈՒՍԱՆՈՂԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐՆ ՈՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.....	19

1. Ընդհանուր դրույթներ

- 1.1. Բակալավրի և մագիստրոսի կրթական ծրագրերով ուսումնական գործընթացի կազմակերպման կարգը (այսուհետև՝ կարգ) սահմանում է Երևանի պետական համալսարանում (այսուհետև՝ ԵՊՀ) առկա և հեռակա ուսուցմամբ բակալավրի և մագիստրոսի կրթական ծրագրերով ուսումնական գործընթացի կազմակերպման կանոնները:
- 1.2. Կարգը ներառում է ուսումնական գործընթացի կազմակերպման ընթացակարգերը, գիտելիքների ստուգման և գնահատման համակարգը, ակադեմիական առաջադիմության չափանիշները և այլն:
- 1.3. Կարգը մշակվել է «Կրթության մասին» և «Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության մասին» ՀՀ օրենքներին, ԵՊՀ կանոնադրությանը համապատասխան:

2. Ուսանողի ուսումնական բեռնվածությունը և կրթական ծրագրերի աշխատածավալը

- 2.1. ԵՊՀ-ում բակալավրի և մագիստրոսի կրթական ծրագրերում ուսանողի տարեկան ուսումնական բեռնվածությունը առկա ուսուցման համար սահմանվում է 1800 ժամ, որը համարժեք է 60 ECTS կրեդիտի, իսկ հեռակա ուսուցման համար՝ 1440 ժամ, որը համարժեք է 48 ECTS կրեդիտի: 1 ECTS կրեդիտը համարժեք է ուսանողի 30 ժամ լրիվ (լսարանային, արտալսարանային և ինքնուրույն) ուսումնական բեռնվածությանը: Ուսանողի շաբաթական ուսումնական լրիվ բեռնվածության առավելագույն չափը 45 ժամ է, որը համարժեք է 1,5 ակադեմիական կրեդիտի:
- 2.2. Բակալավրի կրթական ծրագրի լրիվ աշխատածավալը 240 կրեդիտ է, իսկ մագիստրոսի կրթական ծրագրինը՝ 120 կրեդիտ:
- 2.3. Առկա ուսուցմամբ բակալավրի կրթական ծրագրի տևողությունը 4 տարի է (8 կիսամյակ), իսկ մագիստրոսի կրթական ծրագրինը՝ 2 տարի (4 կիսամյակ): Ուսումնական կիսամյակի համար սահմանվում է 20-շաբաթյա տևողություն, որը բաշխվում է հետևյալ հերթականությամբ. 8 շաբաթ լսարանային պարապմունքներ, 1 շաբաթ ընթացիկ քննություններ, 7 շաբաթ լսարանային պարապմունքներ, 1 շաբաթ ընթացիկ քննություններ ու ստուգաքննություններ և 3 շաբաթ եզրափակիչ քննություններ:
- 2.4. Հեռակա ուսուցմամբ բակալավրի կրթական ծրագրի տևողությունը 5 տարի է (10 կիսամյակ): Ուսումնական կիսամյակի համար սահմանվում է 16-շաբաթյա տևողություն, որը բաշխվում է հետևյալ հերթականությամբ. 4 շաբաթ լսարանային պարապմունքներ¹, 1 շաբաթ ինքնուրույն աշխատանք, 2 շաբաթ ընթացիկ քննություններ, 3 շաբաթ ինքնուրույն աշխատանք, 2 շաբաթ ընթացիկ քննություններ և 4 շաբաթ եզրափակիչ քննություններ:
- 2.5. Հեռակա ուսուցմամբ մագիստրոսի կրթական ծրագրի տևողությունը 2,5 տարի է (5 կիսամյակ): Ուսումնական կիսամյակի համար սահմանվում է 16-շաբաթյա տևողություն, որը բաշխվում է հետևյալ հերթականությամբ. 3 շաբաթ լսարանային պարապմունքներ, 2 շաբաթ ինքնուրույն աշխատանք, 2 շաբաթ ընթացիկ քննություններ, 3 շաբաթ ինքնուրույն աշխատանք, 2 շաբաթ ընթացիկ քննություններ և 4 շաբաթ եզրափակիչ քննություններ:
- 2.6. Մանկավարժի որակավորում ստանալու համար համապատասխան մասնագիտությունների ուսանողները լրացուցիչ պետք է կուտակեն 30 կրեդիտ՝ համաձայն «Երևանի պետական համալսարանի բակալավրիատի շրջանավարտներին մանկավարժի որակավորում շնորհելու կարգ»-ի:
- 2.7. Բակալավրի կրթական ծրագրի յուրաքանչյուր կիսամյակային քննաշրջանում նախատեսվում է առավելագույնը 5 քննություն, բացառությամբ առաջին կիսամյակի, որտեղ քննությունների թիվը չի գերազանցում 3-ը: Մագիստրոսի կրթական ծրագրում այդ քննությունների թիվը սահմանվում է ըստ օրինակելի ուսումնական պլանի:

¹ Ֆակուլտետի գիտական խորհրդի որոշմամբ և ռեկտորի թույլտվությամբ լսարանային պարապմունքները, տրված ժամաքանակների սահմաններում (լեզվական մասնագիտությունների գծով՝ նաև ժամաքանակի ավելացմամբ), կարող են իրականացվել նաև այլ գրաֆիկով:

2.8. Ավարտական աշխատանքը և մագիստրոսական թեզը գնահատվում են 20 միավորանոց սանդղակով՝ համաձայն ԵՊՀ-ում ավարտական աշխատանքի և մագիստրոսական թեզի պատրաստման և գնահատման կարգերի:

3. Գիտելիքների ստուգումը և գնահատումը

3.1. Համակարգի հիմնադրույթները

3.1.1. ԵՊՀ-ում գործում է ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոն համակարգը, որի կիրարկման հիմնական նպատակներն են՝

- ա) կազմակերպել ուսումնառության համաչափ գործընթաց և խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- բ) ներմուծել հետադարձ կապի մեխանիզմներ՝ գնահատման արդյունքները դասախոսների և ուսանողների կողմից որպես դասավանդման և ուսումնառության շարունակական բարելավման միջոց օգտագործելու համար:

3.1.2. Գնահատումը ներառում է հետևյալ բաղադրամասերը.

- ա) դասընթացի (ուսումնական մոդուլի) ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված անհատական առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ),
- բ) ամբողջ դասընթացի կամ ուսումնական մոդուլի եզրափակիչ գնահատում քննաշրջանում, որը ենթադրում է դասընթացի կամ կրթական մոդուլի համար սահմանված կրթական վերջնարդյունքների ձեռքբերման մակարդակի գնահատում,
- գ) ստուգման արդյունքների ինտեգրում՝ ընթացիկ և եզրափակիչ գնահատումների հիման վրա դասընթացի (ուսումնական մոդուլի) արդյունարար գնահատականի ձևավորում:

3.1.3. Ելնելով կրթական ծրագրի ուսումնական պլանով նախատեսված դասընթացների (ուսումնական մոդուլների) աշխատածավալից, պարապմունքի ձևից, դասավանդման մեթոդներից և հաշվի առնելով դասընթացի կարևորության աստիճանը ուսանողի մասնագիտական գիտելիքների և կարողությունների ձևավորման մեջ՝ դասընթացներն ըստ գնահատման ձևի բաժանվում են 4 խմբի՝

- ա) *եզրափակիչ գնահատումով*,
- բ) *առանց եզրափակիչ գնահատման*,
- գ) *առանց ընթացիկ գնահատման*,
- դ) *ստուգարքային*.

3.2. Դասընթացների գնահատումը

3.2.1. *Եզրափակիչ գնահատումով դասընթացի* դեպքում, քննաշրջանի ընթացքում անցկացվող եզրափակիչ քննությունից բացի, նախատեսվում է 2 ընթացիկ քննություն:

Ընթացիկ և եզրափակիչ քննություններն անցկացվում են գրավոր կամ բանավոր՝ ելնելով դասընթացի դասավանդման և ուսումնառության ձևերից, ինչպես նաև ակնկալվող կրթական վերջնարդյունքների բնույթից: Քննությունների անցկացման ձևը (գրավոր կամ բանավոր) նշվում է կրթական ծրագրի մասնագրում:

3.2.2. *Եզրափակիչ գնահատումով դասընթացից* (ուսումնական մոդուլից) ուսանողի ստացած արդյունարար (կիսամյակային) գնահատականը /միավորը (Գ_{արդ.}) ձևավորվում է կիսամյակի ընթացքում՝ ըստ հետևյալ բաղադրամասերի՝

- ա) ուսուցանվող նյութի՝ ուսանողի կողմից յուրացման աստիճանի ստուգման նպատակով անցկացվող 2 ընթացիկ քննությունների արդյունքներից (ΣԶ_{ընթ.}), որոնցից յուրաքանչյուրին հատկացվում է առավելագույնը 5 միավոր,

բ) եզրափակիչ քննության արդյունքից (Ք_{եզր.}), որը կարող է գնահատվել առավելագույնը 10 միավոր:

Դասընթացի (ուսումնական մոդուլի) արդյունարար գնահատականը/միավորը հաշվարկվում է որպես գնահատման՝ առանձին բաղադրամասերով վաստակած միավորների գումար.

$$G_{արդ.} = \sum P_{ընթ.} + P_{եզր.}:$$

Ըստ այդմ՝ *եզրափակիչ գնահատումով դասընթացի* գնահատումն իրականացվում է համաձայն *Աղյուսակ 1*-ի, որտեղ տրված են գնահատման առանձին բաղադրամասերի համար սահմանված հնարավոր առավելագույն միավորները (բոլոր բաղադրամասերը գնահատվում են ամբողջ միավորներով²).

Աղյուսակ 1.

Գնահատման բաղադրամասը	Ք _{ընթ.1}	Ք _{ընթ.2}	Ք _{եզր.}	G _{արդ.}
Առավելագույն միավորը	5	5	10	20

3.2.3. *Առանց եզրափակիչ գնահատման դասընթացը* գնահատվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ քննությունների արդյունքներով:

3.2.4. *Առանց եզրափակիչ գնահատման դասընթացից* (ուսումնական մոդուլից) ուսանողի ստացած արդյունարար (կիսամյակային) գնահատականը/միավորը (G_{արդ.}) ձևավորվում է կիսամյակի ընթացքում՝ ուսուցանվող նյութի՝ ուսանողի կողմից յուրացման աստիճանի ստուգման նպատակով անցկացվող 2 ընթացիկ քննությունների արդյունքներից (ΣՔ_{ընթ.}), որոնցից յուրաքանչյուրին հատկացվում է առավելագույնը 10 միավոր,

Դասընթացի (ուսումնական մոդուլի) արդյունարար գնահատականը/միավորը հաշվարկվում է որպես գնահատման՝ առանձին ընթացիկ քննություններից վաստակած միավորների գումար.

$$G_{արդ.} = \sum P_{ընթ.}:$$

Ըստ այդմ՝ *առանց եզրափակիչ գնահատման դասընթացի* գնահատումն իրականացվում է համաձայն *Աղյուսակ 2*-ի, որտեղ տրված են գնահատման առանձին բաղադրամասերի համար սահմանված հնարավոր առավելագույն միավորները (բոլոր բաղադրամասերը գնահատվում են ամբողջ միավորներով³).

Աղյուսակ 2.

Գնահատման բաղադրամասը	Ք _{ընթ.1}	Ք _{ընթ.2}	G _{արդ.}
Առավելագույն միավորը	10	10	20

Վերոնշյալը (Աղյուսակ 1 և Աղյուսակ 2) կիրառվում է նաև հեռակա ուսուցման համար:

3.2.5. Լաբորատոր աշխատանքի ձև ունեցող դասընթացի ընթացիկ քննությանը ուսանողի մասնակցությունը թույլատրվում է նախորդող ժամանակահատվածում նախատեսված լաբորատոր աշխատանքների առնվազն 60 % կատարողականի (փորձերի կատարում և հանձնում) դեպքում: Հակառակ դեպքում ուսանողին չի թույլատրվում մասնակցել ընթացիկ քննությանը, իսկ քննական տեղեկագրում նշանակվում է «0» միավոր:

3.2.6. Դասընթացը կարող է լինել *եզրափակիչ գնահատումով* միայն այն դեպքում, եթե կիսամյակում ունի առնվազն 60 ժամ լսարանային բեռնվածություն:

3.2.7. *Առանց ընթացիկ գնահատման* (միայն եզրափակիչ քննությամբ) և *առանց եզրափակիչ գնահատման* կարող են լինել հիմնականում փոքրածավալ մասնագիտական դասընթաց-

² Ընթացիկ քննության մեկ առաջադրանքի արժեքը առնվազն 1 միավոր է, իսկ գնահատման քայլը՝ 0,5: Առաջադրանքների գնահատականները գումարվում են, և վերջնական արդյունքը ներկայացվում է ամբողջ թվով:

³ Տե՛ս սույն կարգի 3.2.2. կետը:

ները:

- 3.2.8. *Ստուգարքային* կարող են լինել բակալավրիատի ընդհանուր կրթական կառուցամասի դասընթացները, մագիստրատուրայի ընդհանուր դասընթացները, ինչպես նաև մագիստրատուրայի «Մասնագիտության արդի հիմնախնդիրները» մասնագիտական դասընթացը:

3.3. Գնահատման գործընթացի կազմակերպումը

- 3.3.1. Կիսամյակի առաջին 2 շաբաթվա ընթացքում դասախոսը ուսանողներին տեղեկացնում է գիտելիքների ստուգման ձևերի, հարցաշարերի և ժամկետների, ինչպես նաև գնահատման մեթոդների ու չափանիշների մասին:
- 3.3.2. Ֆակուլտետները կազմում են քննաշրջանների ժամանակացույցները, որոնք հաստատում է ուսումնական աշխատանքների գծով պրոռեկտորը: Հաստատված ժամանակացույցի մեկ օրինակը հանձնվում է ուսումնամեթոդական վարչություն, իսկ ուսանողներին տեղեկացվում է նրանց համալսարանական էլեկտրոնային փոստի միջոցով:
- 3.3.3. Ընթացիկ քննություններն անցկացվում են՝ առկա ուսուցման դեպքում՝ ուսումնառության կիսամյակի 9-րդ և 17-րդ շաբաթներում, իսկ հեռակա ուսուցման դեպքում՝ 6÷7-րդ և 11÷12-րդ շաբաթներում (այդ շաբաթներում դասեր չեն նախատեսվում):
- 3.3.4. Եզրափակիչ քննությունները առկա ուսուցման դեպքում անցկացվում են կիսամյակային քննաշրջաններում՝ 18÷20-րդ շաբաթներում, իսկ հեռակա ուսուցման դեպքում՝ 13÷16-րդ շաբաթներում:
- 3.3.5. Բանավոր քննության և ստուգարքի ավարտից հետո դասախոսը տեղեկագիրը սքանավորման համար նույն օրը ներկայացնում է դեկանատ, իսկ գրավոր քննության տեղեկագիրը դասախոսը սքանավորման համար դեկանատ է ներկայացնում տվյալ քննության ավարտին հաջորդող 7 աշխատանքային օրվա ընթացքում:
- 3.3.6. Ընթացիկ և եզրափակիչ քննությունների ու ստուգարքների գնահատականը հրապարակելու օրը ուսանողն իրավունք ունի այն բողոքարկելու գնահատումն իրականացրած դասախոսին կամ քննական հանձնաժողովին, իսկ վերջինիս հետ անհամաձայնության դեպքում՝ նույն օրը գրավոր դիմելու դասընթացը կազմակերպող ամբիոնի վարիչին, անհրաժեշտության դեպքում նաև ֆակուլտետի դեկանին:
- 3.3.7. Գրավոր քննությունները գրառվում են ուսանողներին տրամադրված սահմանված նմուշի տեսքերում: Ուսանողը և դասախոսը պետք է պահպանեն քննական տեսքում ներկայացված պահանջները:
- 3.3.8. Ստուգարքի/եզրափակիչ քննության տեղեկագրում ուսանողի անվան դիմաց յուրաքանչյուր նշում կատարվում է միայն ուսանողի ներկայությամբ (բացառությամբ «Չն»-ի): Եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց(ներ)ի ընթացիկ քննությունները հանձնելուց հետո, եթե ուսանողի արդյունաբար միավորը 8 կամ բարձր է, ապա ուսանողն իրավունք ունի տվյալ դասընթացի եզրափակիչ քննությանը, հետևաբար նաև լուծարքային շրջանին չներկայանալ, և այդ դեպքում տեղեկագրի համապատասխան սյունակներում կատարվում է «Չն» նշումը, և պահպանվում է ուսանողի 8 կամ բարձր միավորը: Ստուգարքին/քննությանը չներկայանալու դեպքում կատարվում է «Չն» նշումը:
- 3.3.9. Քննաշրջանը կամ առանձին ստուգարքներ/քննություններ ուսանողը համապատասխան հիմնավորմամբ ժամկետից շուտ կարող է հանձնել ուսումնական աշխատանքների գծով պրոռեկտորի թույլտվությամբ:
- 3.3.10. Ընթացիկ քննությունները, ստուգարքները և եզրափակիչ քննությունները հեռավար ձևով կազմակերպելը թույլատրվում է միայն ռեկտորի հրամանով:

3.4. Գնահատման սանդղակը

3.4.1. ԵՊՀ-ում ուսանողի ուսումնառության արդյունքների գնահատման համար կիրառվում է 20 միավորանոց սանդղակը, որը ներկայացված է ստորև.

Աղյուսակ 3.

Գնահատման արդյունարար միավորը	Գնահատականը
18-20	«Գերազանց»
13-17	«Լավ»
8-12	«Բավարար»
0-7	«Անբավարար»

3.5. Ուսանողի ակադեմիական տեղեկագիրը

3.5.1. Ուսանողի ուսումնական գործունեության արդյունքներն ու առաջադիմության ցուցանիշներն ուսման որոշակի ժամանակահատվածի կամ ողջ շրջանի ընթացքում գրանցելու նպատակով յուրաքանչյուր ուսանողի համար լրացվում է *ակադեմիական տեղեկագիրը*, որտեղ յուրաքանչյուր քննաշրջանից հետո գրանցվում են ուսանողի ուսումնասիրած դասընթացները և կրթական մոդուլները, վաստակած կրեդիտները և ստացած արդյունարար գնահատականներն ըստ կրթական մոդուլների և կիսամյակների: Տեղեկագիրն արտացոլում է ուսանողի կատարած ուսումնական աշխատանքի ծավալը և կրթական ձեռքբերումների որակը:

3.5.2. Ուսանողի վաստակած կրեդիտները նրա ուսումնառության ողջ շրջանում գրանցվում և կուտակվում են ակադեմիական տեղեկագրում:

3.5.3. Ուսանողի ուսման առաջադիմության ընդհանրացված արդյունքները ներկայացնելու համար ակադեմիական տեղեկագրում կիսամյակային արդյունքներից հետո նշվում են տվյալ կիսամյակի և մինչև ուսման տվյալ ժամանակահատվածը ուսանողի առաջադիմությունն ամբողջացնող ամփոփիչ տվյալները, որոնք ներառում են հետևյալ 4 քանակական ցուցանիշները՝

- գումարային կրեդիտներ,
- գնահատված կրեդիտներ,
- վարկանիշային միավորներ,
- միջին որակական գնահատական:

3.5.4. *Գումարային կրեդիտը (Կ)* կրթական ծրագրի ավարտական պահանջները բավարարելու նպատակով ուսանողի վաստակած կրեդիտների գումարն է:

3.5.5. *Գնահատված կրեդիտը (ԳԿ)* գումարային կրեդիտի այն մասն է, որը գնահատված է թվային միավորներով.

$$ԳԿ = \sum Կրեդիտ_i :$$

3.5.6. *Վարկանիշային միավորը (ՎՄ)* թվային միավորներով գնահատված դասընթացների (մոդուլների) կրեդիտների և դրանց արդյունարար գնահատականների արտադրյալների գումարն է.

$$ՎՄ = \sum Կրեդիտ_i \times Գ_{արդ,i} ,$$

որտեղ $Գ_{արդ,i}$ -ը տվյալ ուսումնական մոդուլից ստացված արդյունարար գնահատականն է:

Օրինակ, եթե ուսանողը 5, 4 և 6 կրեդիտանոց դասընթացներից ստացել է համապատասխանաբար 12, 16 և 19 միավոր, ապա դասընթացների այդ խմբից ուսանողի վարկանիշային միավորն է՝
 $\nu U = 5 \times 12 + 4 \times 16 + 6 \times 19 = 238$ ՝ 300 հնարավորից ($5 \times 20 + 4 \times 20 + 6 \times 20$):

3.5.7. Միջին որակական գնահատականը (ՄՈԳ) կրեդիտներով կշռված գնահատականների միջինն է, որը հաշվարկվում է վարկանիշային միավորները գնահատված կրեդիտների գումարի վրա բաժանելով (արդյունքը կլորացվում է 1/100-ի ճշտությամբ)։

$$\text{ՄՈԳ} = \frac{\nu U}{\text{ԳԿ}}$$

Օրինակ, նախորդ դեպքում դիտարկված դասընթացների խմբի համար հաշվարկված միջին որակական գնահատականը կլինի՝ $\text{ՄՈԳ} = \frac{238}{15} = 15,87$ ՝ 20 հնարավորից։

3.5.8. Հաշվառվում և ակադեմիական տեղեկագրում գրանցվում են կիսամյակային (հաշվարկված առանձին կիսամյակի համար) և արդյունաբար (հաշվարկված ուսման տվյալ շրջանի համար) վարկանիշային միավորները և ՄՈԳ-երը։

4. Քննությունների վերահանձնումը և դասընթացի կրկնումը

- 4.1. Քննաշրջանի արդյունքներով դրական (8 և բարձր) միավոր ստացած ուսանողին տվյալ դասընթացը վերահանձնել չի թույլատրվում։
- 4.2. Եզրափակիչ գնահատումով դասընթացի դեպքում ընթացիկ քննություններից որևէ մեկին չներկայացած ուսանողին չի թույլատրվում այն վերահանձնել։
(4.2 կետը փոփոխվել է ԵՊՀ գիտական խորհրդի 06.07.2017թ. թիվ 8/4 որոշմամբ)։
- 4.3. Առանց եզրափակիչ գնահատման դասընթացի դեպքում ընթացիկ քննություններից որևէ մեկին չներկայացած ուսանողը կարող է այն հանձնել լուծարքային շրջանում։
(4.3 կետը փոփոխվել է ԵՊՀ գիտական խորհրդի 06.07.2017թ. թիվ 8/4 որոշմամբ)։
- 4.4. Առանց ընթացիկ գնահատման դասընթացի քննությանը կամ ստուգարքային դասընթացի ստուգարքին չներկայացած ուսանողը կարող է այն հանձնել լուծարքային շրջանում։
(4.4 կետը փոփոխվել է ԵՊՀ գիտական խորհրդի 06.07.2017թ. թիվ 8/4 որոշմամբ)։
- 4.5. Ակադեմիական պարտքերի մարման կարգը սահմանվում է ԵՊՀ ռեկտորատի կողմից, և այդ ընթացքում ստուգարքների և/կամ քննությունների վերահանձնումը կազմակերպվում է միայն քննական հանձնաժողովներով, որոնք ձևավորվում են ռեկտորի հրամանով։
- 4.6. Եզրափակիչ գնահատումով դասընթացի գնահատման արդյունաբար դրական նվազագույն միավորի՝ 8-ի շեմը չապահոված ուսանողն ակադեմիական պարտքերի մարման շրջանում պետք է վերահանձնի եզրափակիչ քննությունը՝ վերջինիս համար սահմանված 10 միավորի ձեռքբերման հնարավորությամբ։

Օրինակ, եթե ուսանողը դասընթացի համար նախատեսված 2 ընթացիկ քննություններից վաստակել է համապատասխանաբար 1 և 3 միավոր, իսկ եզրափակիչ քննությունից՝ 3 միավոր, ապա այդ դասընթացի արդյունաբար գնահատականը կլինի՝ $\text{Գարդ.} = 1 + 3 + 3 = 7$, որը ցածր է նվազագույն (8 միավոր) շեմային պահանջից։ Այս դեպքում պահպանվում են միայն ընթացիկներից ստացած միավորները, այսինքն՝ 4, և պարտքերի մարման շրջանում ուսանողը վերահանձնում է միայն եզրափակիչ քննությունը՝ սահմանված 10 միավորի ձեռքբերման հնարավորությամբ։ Եթե ուսանողը պարտքերի մարման շրջանում չի հաղթահարում նվազագույն 8 միավորի շեմը, ապա տեղեկագրում նրա անվան դիմաց նշվում է նախորդ անբավարար միավորը, տվյալ օրինակի դեպքում՝ 7։

4.7. Առանց եզրափակիչ գնահատման դասընթացի գնահատման արդյունարար դրական նվազագույն միավորի շեմը չապահոված ուսանողն ակադեմիական պարտքերի մարման շրջանում ընթացիկ քննությունները պետք է վերահանձնի առանձին-առանձին (իր ցանկությամբ՝ մեկը կամ երկուսը) և կարող է վաստակել 8 և ավելի միավոր:

Օրինակ, եթե ուսանողը դասընթացի համար նախատեսված 2 ընթացիկ քննություններից վաստակել է համապատասխանաբար 2 և 3 միավոր, ապա այդ դասընթացի արդյունարար միավորը կլինի՝ $Գ_{արդ.} = 2 + 3 = 5$, որը ցածր է նվազագույն (8 միավոր) շեմային պահանջից: Վերահանձնելով ընթացիկ քննություն(ներ)ը՝ ուսանողը կարող է վաստակել դրական նվազագույն 8 միավոր և ավելի: Եթե ուսանողը պարտքերի մարման շրջանում չի հաղթահարում դրական նվազագույն 8 միավորի շեմը, բայց բարձրացնում է գնահատականը, ապա տեղեկագրում նրա անվան դիմաց նշվում է նոր միավորը:

4.8. Առանց ընթացիկ գնահատման դասընթացի գնահատման արդյունարար դրական նվազագույն միավորի շեմը չապահոված ուսանողն ակադեմիական պարտքերի մարման շրջանում պետք է վերահանձնի ամբողջ դասընթացը և կարող է վաստակել 8 և ավելի միավոր:

4.9. Գնահատման վերոնշյալ կանոնները վերաբերում են նաև հեռակա ուսուցման համակարգին:

4.10. Բակլավրի կրթական ծրագրում ակադեմիական պարտքերի մարման շրջանից հետո, եթե առաջացած առարկայական պարտքերի կրեդիտների գումարը չի գերազանցում 12-ը, ապա համաձայն սահմանված կարգի՝ ուսանողը (բացառությամբ պարտադիր զինվորական ծառայությունից տարկետման իրավունքով ընդունվածների) կարող է առարկայական պարտքերը մարել մինչև ավարտական ուսումնական տարվա սկիզբը՝ վերահանձնելով առարկաները ևս 2 անգամ կամ կրկնելով այդ առարկաների դասընթացները:

4.11. Ակադեմիական պարտքերի մարման շրջանից հետո մագիստրոսի կրթական ծրագրում թույլատրվում է հանձնել մինչև 12 կրեդիտ առարկայական պարտք(եր)ը, եթե դասընթացի գնահատման արդյունարար միավորը 5-7 տիրություն է, իսկ 4 և ցածր արդյունարար միավորի դեպքում ուսանողը հեռացվում է համալսարանից:

4.12. Քննաշրջանից և պարտքերի մարման յուրաքանչյուր շրջանից հետո ակադեմիական անբավարար առաջադիմություն ունեցող ուսանողների՝ համալսարանից հեռացման վերաբերյալ որոշումը կայացվում է ըստ ԵՊՀ ռեկտորատի սահմանած չափանիշների:

4.13. Մագիստրոսի կրթական ծրագրում մագիստրոսական թեզի պատրաստման կատարողականը ատեստավորվում է համապատասխան ուսումնական ստորաբաժանման կողմից՝ համաձայն ԵՊՀ-ում մագիստրոսական թեզի պատրաստման և գնահատման կարգի պահանջների:

4.14. Մագիստրոսական թեզի ատեստավորումը չանցած ուսանողը հեռացվում է համալսարանից ակադեմիական անբավարար առաջադիմության պատճառով: Հեռացված ուսանողը վերականգնումից հետո շարունակում է կատարել նախկինում հաստատված թեմայով մագիստրոսական թեզը:

5. Ուսանողի անձնական գործը և ուսումնական քարտը

5.1. Ուսանողի անձնական գործը նրա ողջ ուսումնառության ընթացքում դեկանատում պահվող հիմնական փաստաթղթերից է:

5.2. Բակլավրիատի ուսանողի անձնական գործի համար հիմք են ծառայում դիմորդի կողմից ընդունող հանձնաժողովին հանձնված փաստաթղթերը՝ կրթության վկայականը (բնօրինակ), ընդունելության դիմում-հայտը, 3x4 չափսի լուսանկարները, կենտրոնացված և ներբուհական քննությունների դեպքում՝ համապատասխան հիմքերը, ընդհանուր մրցույթից դուրս ընդունվածների համապատասխան փաստաթղթերը: Բացի այդ, ուսանողի անձնական գործում

դեկանատը պետք է ներառի.

- համալսարանի և ուսանողի միջև կնքված պայմանագիրը, որը պետք է համարակալվի ստուգման գրքույկի համարով,
- վճարովի համակարգում սովորող ուսանողի բոլոր կիսամյակների ուսման վարձի վճարման կտրոնները,
- ուսանողին վերաբերող դիմումները, գրությունները և համալսարանական ու ֆակուլտետային բոլոր հրամանները,
- ընդունելության միասնական քննությունների արդյունքների մասին վկայականը, որը համալսարան ընդունված դիմորդը ներկայացնում է սեպտեմբերի առաջին շաբաթվա ընթացքում:

5.3. Մագիստրատուրայի ուսանողի անձնական գործի համար հիմք են ծառայում դիմորդի կողմից ընդունող հանձնաժողովին հանձնված փաստաթղթերը՝ բակալավրի կամ դիպլոմավորված մասնագետի դիպլոմի և դրա հավելվածի պատճենները, ընդունելության դիմում-հայտը, 3x4 չափսի լուսանկարները: Նշվածներից բացի՝ ուսանողի անձնական գործում դեկանատը պետք է ներառի.

- համալսարանի և ուսանողի միջև կնքված պայմանագիրը, որը պետք է համարակալվի ստուգման գրքույկի համարով,
- վճարովի համակարգում սովորող ուսանողի բոլոր կիսամյակների ուսման վարձի վճարման կտրոնները,
- ուսանողին վերաբերող դիմումները, գրությունները և համալսարանական ու ֆակուլտետային բոլոր հրամանները:

5.4. Համալսարանն ավարտվելուց հետո ուսանողի անձնական գործն ամբողջությամբ՝ ներառյալ ստուգման գրքույկը, շրջանցիկ թերթիկը, դիպլոմի և դրա հավելվածի պատճենները և ավարտման հրամանը, հանձնվում է ԵՊՀ արխիվ:

5.5. Ուսանողի հետ պայմանագիրը կնքելուց հետո՝ մեկ ամսվա ընթացքում, ուսումնական էլեկտրոնային քարտում ֆակուլտետի դեկանատի կողմից մուտքագրվում են ուսանողի անձնական տվյալները, նրան վերաբերող բոլոր հրամանները, և տեղադրվում է նրա լուսանկարը: Ուսանողի քննաշրջանի արդյունքները քննաշրջանից հետո ուղարկվում են ուսանողի համալսարանական էլեկտրոնային փոստի հասցեին:

6. Դասընթացների տեղեկագիրքը

6.1. Համալսարանը յուրաքանչյուր ուստարվա համար հրապարակում է *ԵՊՀ դասընթացների տեղեկագիրք*, որը տեղադրվում է համալսարանի կայքէջում:

6.2. *Դասընթացների տեղեկագիրքը* նախատեսված է համալսարանում իրականացվող կրթական ծրագրերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ուսանողներին, դասախոսական ու վարչական կազմին, ինչպես նաև լայն հանրությանը մատչելի դարձնելու համար և պարունակում է.

ա) առաջարկվող կրթական ծրագրերը, ուսումնական գործընթացի ժամանակացույցը և «Բակալավրի և մագիստրոսի կրթական ծրագրերով ուսումնական գործընթացի կազմակերպման կարգ»-ը,

բ) տեղեկություն կրթական ծրագրերի վերաբերյալ.

- ընդհանուր նկարագրությունը՝ շնորհվող որակավորումը, մուտքի շեմային պահանջները, ծրագրի նպատակները և նախանշված կրթական վերջնարդյունքները, կրթությունը շարունակելու հնարավորությունները, ծրագրի ընդհանուր կառուցվածքը և բովանդակությունը, քննական կանոնները և գնահատման կարգը, ամփոփիչ ատեստավորման ձևերը, պրակտիկաների վերաբերյալ տեղեկատվությունը և այլն,

– առանձին դասընթացի նկարագրությունը՝ դասընթացի անվանումը և նույնացման թվանիշը, ուսուցման կիսամյակը, դասընթացին հատկացված կրեդիտները (ներառյալ շաբաթական լսարանային ժամաքանակներն ըստ պարապմունքի ձևերի), դասընթացի նպատակը և կրթական վերջնարդյունքները՝ արտահայտված կրթական մասնագիտական և ընդհանրական գիտելիքներով, կարողություններով և հմտություններով, դասընթացի համառոտագիրը (հակիրճ բովանդակությունը/թեմաները), դասավանդման, ուսումնառության և գնահատման մեթոդներն ու չափանիշները:

7. Առցանց դասընթացի կազմակերպումը

- 7.1. ԵՊՀ կրթական ծրագրերում առանձին դասընթացներ ֆակուլտետի գիտական խորհրդի որոշմամբ և ուսումնական աշխատանքների գծով պրոռեկտորի արտոնությամբ կարող են կազմակերպվել առցանց եղանակով:
- 7.2. Առցանց և լսարանային եղանակներով իրականացվող դասընթացների բովանդակությունը, ինչպես նաև կրթական վերջնարդյունքները պետք է լինեն նույնը:
- 7.3. Առցանց եղանակով նախատեսվող դասընթացի նյութը պատրաստում է իրականացնող ամբիոնը և ներկայացնում ֆակուլտետի մեթոդական խորհրդին՝ երաշխավորություն ստանալու համար:
- 7.4. Առցանց ուսուցման էլեկտրոնային միջավայրի տեխնիկական ապահովումը և վերահսկողությունն իրականացնում են ԵՊՀ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կրթական և հետազոտական (այսուհետև՝ ՏՏԿՀ) կենտրոնը և տեղեկատվական համակարգերի սպասարկման և զարգացման վարչությունը:
- 7.5. Յուրաքանչյուր կիսամյակի սկզբում առցանց դասընթացներ իրականացնող ամբիոնը ՏՏԿՀ կենտրոնին ներկայացնում է դրանց անվանումները, դասախոսներին և ընդգրկված ուսանողներին, որի հիման վրա ՏՏԿՀ կենտրոնն ապահովում է առցանց միջավայր:
- 7.6. Առցանց դասընթացը վարող դասախոսը վերահսկում է ուսանողների մասնակցությունը, տրամադրում և շարունակաբար թարմացնում է էլեկտրոնային ուսումնական նյութերը, առցանց կապի մեջ է լինում ուսանողների հետ, կազմակերպում է քննարկումներ և սեմինարներ:
- 7.7. Ուսանողները ստանում են տեխնիկական աջակցություն էլեկտրոնային փոստով կամ էլեկտրոնային կապի այլ միջոցներով:

8. Պրակտիկայի կազմակերպումը

- 8.1. Պրակտիկական ուսանողի մասնագիտական կրթության կարևոր և անբաժանելի բաղադրիչներից է, որը նպատակաուղղված է ուսումնառության ընթացքում ստացած գիտելիքների գործնական կիրառության հմտությունների զարգացմանը:
- 8.2. Բակալավրի կրթական ծրագրով սովորող ուսանողները, մասնագիտությամբ պայմանավորված, կարող են անցնել հետևյալ պրակտիկաներից մի քանիսը՝ ուսումնական (ճանաչողական, դաշտային, էքսկուրսիոն, թանգարանային և այլն) և մասնագիտական (արտադրական, գիտահետազոտական, փորձարարական, մանկավարժական), իսկ մագիստրոսի կրթական ծրագրում ընդգրկված ուսանողները՝ միայն մասնագիտական պրակտիկա:

- 8.3. Ուսումնական պրակտիկան կազմակերպվում է բակալավրիատի 1-ին և 2-րդ կուրսերի ուսանողների համար, որի նպատակն է ամրապնդել և խորացնել ուսանողի ընդհանուր մասնագիտական գիտելիքները:
- 8.4. Մասնագիտական պրակտիկայի նպատակն է զարգացնել ուսանողների նեղ մասնագիտական հմտությունները:
- 8.5. Պրակտիկայի տեսակը, տևողությունը և ժամկետները սահմանվում են համապատասխան կրթական ծրագրով:
- 8.6. Պրակտիկան կազմակերպվում և վերահսկվում է ուսումնամեթոդական վարչության կողմից՝ պրակտիկայի ծրագրի և ժամանակացույցի համաձայն, համապատասխան մասնագիտական կրթական ծրագիրն իրականացնող ֆակուլտետի (ինստիտուտի, կենտրոնի) պրակտիկայի պատասխանատու(ներ)ի հետ համատեղ:
- 8.7. Պրակտիկայի ամբողջ ընթացքն արձանագրվում է ուսանողի օրագրում: Պրակտիկայի ավարտին այն իրականացնող հաստատության պատասխանատու անձը օրագրում ներկայացնում է կարծիք և բնութագիր: Օրագիրը կցվում է ուսանողի անձնական գործին:
- 8.8. Մասնագիտությամբ աշխատող ուսանողը ազատվում է մասնագիտական պրակտիկայից՝ աշխատանքի վայրից ներկայացնելով համապատասխան տեղեկանք:
- 8.9. Պրակտիկան գնահատվում է ստուգաբքի ձևով: Պրակտիկայի ղեկավարը «Ստուգված» նշում է այն դեպքում, եթե ուսանողը մասնակցել է պրակտիկային և կատարել է առաջադրանքները:

9. Կուրսային աշխատանքի պատրաստումը և գնահատումը

- 9.1. Կուրսային աշխատանքը նպատակաուղղված է դասընթացի կամ դասընթացների խմբի ուսումնասիրության արդյունքում ուսանողի ստացած գիտելիքների կիրառության հմտությունների ձևավորմանը և զարգացմանը:
- 9.2. Կուրսային աշխատանքի թեման և ղեկավարին հաստատում է ամբիոնը կիսամյակի առաջին երկու շաբաթվա ընթացքում և տեղեկացնում ուսանողներին:
- 9.3. Թեմայի հաստատումից հետո մեկշաբաթյա ժամկետում կուրսային աշխատանքի ղեկավարը ուսանողի հետ կազմում է առաջադրանքը և նրան տրամադրում համապատասխան գրականության ցանկը:
- 9.4. Կուրսային աշխատանքի ղեկավարը կանոնավոր խորհրդատվությունների ժամանակացույցը ներկայացնում է ամբիոն և տեղեկացնում ուսանողներին:
- 9.5. Ուսանողը ավարտած կուրսային աշխատանքը (տպագիր և էլեկտրոնային) ամբիոն է ներկայացնում պաշտպանությունից առնվազն 7 օր առաջ:
- 9.6. Կուրսային աշխատանքի պաշտպանությունն իրականացվում է առնվազն երկու դասախոսից (որոնցից մեկը կուրսային աշխատանքի ղեկավարն է) կազմված հանձնաժողովում:
- 9.7. Պաշտպանության ժամանակ գրագողության հայտնաբերման դեպքում աշխատանքը գնահատվում է անբավարար:
- 9.8. Գնահատականի վերաբերյալ անհամաձայնության դեպքում ուսանողը նույն օրը գրավոր դիմում է ամբիոնի վարիչին:

10. Կամրնտրական դասընթացների ընտրության ընթացակարգը

- 10.1. Բակալավրի կրթական ծրագրի կամրնտրական դասընթացներ են նախատեսվում *ընդհանուր կրթական և մասնագիտական* կառուցամասերում:
- 10.2. Ընդհանուր կրթական կառուցամասի կամրնտրական դասընթացների ցանկից ուսանողն ընտրում է երեքը:
- 10.3. Մագիստրոսի կրթական ծրագրի կամրնտրական դասընթացները նախատեսվում են մասնագիտացման դասընթացների կրթամասում, որոնցից ուսանողն ընտրում է հինգը:
- 10.4. Կամրնտրական դասընթացներին ուսանողները գրանցվում են ֆակուլտետում, և արդյունքները սահմանված ժամկետում ներկայացվում են ուսումնամեթոդական վարչություն:
- 10.5. Կամրնտրական դասընթացներին ուսանողների գրանցումը կատարվում է նախորդող ուստարում՝ մինչև ապրիլի 1-ը: Սահմանված վերջնաժամկետից հետո գրանցումներ չեն կատարվում:
- 10.6. Համալսարանը կարող է չեղարկել ցանկացած կամրնտրական դասընթացի իրականացումը, եթե դրանում ընդգրկված չեն բավարար թվով ուսանողներ՝ ըստ սահմանված նորմերի:

11. Կրթական ծրագրի ղեկավարը

- 11.1. Կրթական ծրագրի պատշաճ մշակման, իրականացման, մշտադիտարկման և վերանայման նպատակով նախատեսված են կրթական ծրագրի ղեկավարի գործառույթներ:
- 11.2. Կրթական ծրագրի ղեկավարը կազմում է նոր կրթական ծրագրի մշակման հայտ, որով հիմնավորում է ծրագրի ներդրման և հետագա իրականացման անհրաժեշտությունն ու նպատակահարմարությունը:
- 11.3. Կրթական ծրագրի ղեկավարը ծրագիրը մշակող աշխատանքային խմբի հետ ձևակերպում է ծրագրի նպատակներն ու վերջնարդյունքները՝ որակավորումների ազգային շրջանակի և աշխատաշուկայի պահանջներին համապատասխան:
- 11.4. Կրթական ծրագրի ղեկավարը կազմակերպում է ծրագրի փաստաթղթային փաթեթի մշակման գործընթացը, որին մասնակից է դարձնում նաև գործատուներին և արտաքին այլ շահակիցների:
- 11.5. Կրթական ծրագրի ղեկավարը ապահովում է ծրագրի հրապարակայնությունն ու մասնագիտական կողմնորոշման աշխատանքները:
- 11.6. Կրթական ծրագրի ղեկավարը ֆակուլտետի (ինստիտուտի, կենտրոնի) ղեկավարության հետ միասին կրթական ծրագիրը նախապատրաստում է հավատարմագրման:
- 11.7. Կրթական ծրագրի ղեկավարը չի կարող ղեկավարել նույն կրթական մակարդակի մեկից ավելի կրթական ծրագրեր:

12. Ուսումնական խորհրդատուն (կուրատորը)

- 12.1. Առաջին կուրսի ուսանողներին ուսումնառության ընթացքում օժանդակելու նպատակով նշանակվում են ուսումնական խորհրդատուներ, որոնք ֆակուլտետի փորձառու դասախոսներ են:
- 12.2. Ուսումնական խորհրդատուների թիվը սահմանում է ֆակուլտետը՝ 30 ուսանողի համար նախատեսելով մեկ խորհրդատու:

- 12.3. Ուսումնական խորհրդատուն ուսանողների ծանոթացնում է իրենց իրավունքներին և պարտականություններին, համալսարանում գործող և առաջին հերթին ուսանողներին առնչվող կանոնակարգերին և կարգերին (ԵՊՀ բակալավրի և մագիստրոսի կրթական ծրագրերով ուսումնական գործընթացի կազմակերպման, ԵՊՀ ներքին կարգապահական, ԵՊՀ ուսանողական նպաստների, պետական և ներբուհական կրթաթոշակների հատկացման և այլն), ուսանողի ուղեցույցին, գրադարանից օգտվելու կանոններին և այլն:
- 12.4. Ուսումնական խորհրդատուն ծանոթանում է ուսանողների սոցիալ-կենցաղային պայմաններին, վերահսկում նրանց ուսումնական առաջընթացը, օգնում նրանց՝ հաղթահարելու ուսման ընթացքում ծագած դժվարությունները, ուսումնական գործընթացի հետ կապված տարաբնույթ հարցերի շուրջ նրանց համար կազմակերպում խորհրդատվություններ:
- 12.5. Յուրաքանչյուր ուսումնական տարվա ավարտին ֆակուլտետի գիտական խորհուրդը լսում և գնահատում է ուսումնական խորհրդատուների հաշվետվությունները:

13. Ուսանողի իրավունքներն ու պարտականությունները

13.1. Ուսանողն իրավունք ունի՝

- սահմանված կարգով ցանկացած կրթական մակարդակում ընդհատելու կամ շարունակելու մասնագիտական կրթությունը,
- սահմանված կարգով վերականգնելու ընդհատած ուսանողական իրավունքները ԵՊՀ-ում,
- մասնակցելու ուսուցման որակն ապահովող գործառույթներին և գնահատելու պրոֆեսորադասախոսական կազմի գործունեության արդյունավետությունը,
- բացի ընտրած մասնագիտության ուսումնական դասընթացներից՝ յուրացնելու ուսումնական ցանկացած այլ դասընթաց (արտածրագրային), որը դասավանդվում է ԵՊՀ-ում՝ ըստ սահմանված կարգի,
- հիմնական մասնագիտական ուսուցումը համատեղելու երկրորդ մասնագիտական (զուգահեռ) ուսուցման հետ և ստանալու երկրորդ որակավորման աստիճան,
- օգտվելու ԵՊՀ գրադարանից, լաբորատորիաներից, տեղեկատվական պահոցներից, ուսումնական, գիտական, բուժական, մարզական, առողջարանային, ուսումնաարտադրական և այլ ստորաբաժանումների ծառայություններից,
- ըստ նախասիրությունների՝ մասնակցելու ԵՊՀ-ում անցկացվող ուսանողական գիտահետազոտական աշխատանքներին, սեմինարներին և գիտաժողովներին,
- լիազորված մարմնի սահմանած կարգով, անհրաժեշտության դեպքում, ստանալու ակադեմիական արձակուրդ՝ մինչև մեկ տարի ժամկետով, բացառությամբ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերի,
- սահմանված կարգով փոխադրվելու մեկ այլ բուհ (ներառյալ օտարերկրյա պետությունների բուհերը) կամ փոխելու մասնագիտությունը,
- միջբուհական փոխանակման և/կամ ակադեմիական շարժունության ծրագրերի շրջանակներում ուսումնառության որոշակի շրջան (կիսամյակ, ուստարի) ուսումնառելու այլ բուհում (ներառյալ՝ օտարերկրյա),
- ստանալու իր ակադեմիական տեղեկագիրը՝ ուսումնառության տվյալ կամ ամբողջ ժամանակահատվածի համար,
- ավարտական փաստաթղթի (դիպլոմի) հետ միասին անվճար ստանալու համաեվրոպական նմուշի երկլեզու դիպլոմի հավելվածը:

13.2. Ուսանողը պարտավոր է՝

- ծանոթանալ սույն կարգին և հետևել դրա պահանջներին,
- կատարել դասընթացների և քննությունների համար սահմանված պահանջները,
- հաճախել իր կրթական ծրագրում ընդգրկված բոլոր դասընթացներին,
- սահմանված ժամկետներում կատարել բոլոր ուսումնական առաջադրանքները,
- վճարովի հիմունքներով կրթություն ստանալու դեպքում ժամանակին վճարել ուսման վարձավճարը,
- հոգատար վերաբերվել ԵՊՀ գույքին,
- կատարել սույն կարգով, ԵՊՀ կանոնադրությամբ և ԵՊՀ ներքին իրավական այլ ակտերով սահմանված ուսանողի պարտականությունները:

ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարություն

Հ ա ս տ ա տ վ ա ծ է՝
Հայաստանի Հանրապետության
Կրթության և գիտության նախարարի
2007 թ. հունիսի 19-ի N 588-Ա/Ք հրամանով

**ԲՈՒՀՈՒՄ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ
ԿՐԵԴԻՏԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ
ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ԿԱՐԳ**

Երևան 2007

Բովանդակություն

Կարգի նպատակը	23
Կարգի խնդիրները	23
1. Ներածություն	24
2. Կրեդիտային համակարգի հիմնական դրույթները	24
3. Կրեդիտային համակարգի հիմնական գործառույթները	26
4. Կրեդիտային համակարգի հիմնական նորմերը ՀՀ բուհական համակարգում	27
4.1. Տարեկան աշխատածավալը և ուսումնական բեռնվածությունը	27
4.2. Կրեդիտների հատկացումը	27
4.3. Կրթական ծրագրերի աշխատածավալները	28
4.4. Գնահատման համակարգը	28
4.5. Ակադեմիական տեղեկագիրը	28
5. Կրեդիտային համակարգի տարրերը և ընթացակարգերը	29
5.1. Ուսումնական ծրագիրը (պլանը) և ավարտական պահանջները	29
5.2. Դասընթացները և կրթական մոդուլները	30
5.3. Դասընթացների տեղեկագիրքը	30
5.4. Ուսումնական գործընթացի և դասընթացների ժամանակացույցերը	31
5.5. Ուսումնառության անհատական ծրագիրը և գրանցումը դասընթացներին	31
5.6. Ուսման առաջադիմությունը	33
5.7. Դասընթացի վերահանձնումը և կրկնումը	33
5.8. Կրեդիտների փոխանցումը	33
5.9. Ավարտական առդիտ և աստիճանաշնորհում	34
6. Կրեդիտային համակարգի ինստիտուտները	34
6.1. Կրեդիտների փոխանցման գործառույթի համակարգումը	34
6.2. Ուսումնական խորհրդատուների ինստիտուտը	34
6.3. Ակադեմիական գրանցումների գրասենյակը	35
6.4. Ուսանողի իրավունքներն ու պարտականությունները	35
7. Այլ դրույթներ	36
7.1. Բուհի տարեկան ուսումնական բեռնվածքի հաշվարկը	36

Կարգի նպատակը

Բուհում ուսումնական գործընթացի կրեդիտային համակարգով կազմակերպման օրինակելի կարգի⁴ նպատակը այս ասպարեզում ՀՀ բուհերի համար միասնական կանոնակարգային և կազմակերպական հենքի ձևավորումն է:

Կարգի խնդիրները

- ❖ Կրեդիտային համակարգի համար սահմանել միասնական չափորոշիչներ (սահմանումներ, նորմեր)՝ համահունչ ECTS համաեվրոպական կրեդիտային համակարգի պահանջներին, որոնք պետք է միասնական լինեն ՀՀ բուհական համակարգի համար:
- ❖ Սահմանել կրեդիտային համակարգում կիրառվող առանձին գործառույթները, ընթացակարգերը և գործընթացները, դրանց բնութագրիչները և իրականացման հնարավոր (պրակտիկայում հաջող կիրառություն գտած) լուծումները և մոտեցումները:
- ❖ Տալ ավանդական կրթական համակարգից ուսուցման կրեդիտային համակարգին անցնելու հիմնադրույթները:
- ❖ Բուհերին տրամադրել ուղեցույցներ կրեդիտային համակարգով ուսուցման իրենց սեփական կարգերը մշակելու համար՝ ելնելով առանձին բուհում կրեդիտային համակարգի հիմնական գործառույթների կիրարկման ամբողջականությունից:

⁴ Այսուհետ կարգ:

1. Ներածություն

1. ՀՀ բարձրագույն կրթության համակարգում կրեդիտային համակարգը ներդրվում է 2007/2008 ուստարվանից, կրթական կրեդիտների՝ որպես ուսումնական ծրագրերի պարտադիր տարր ներմուծմամբ և ուսանողների ակադեմիական տեղեկագրերում դրանց պարտադիր նշումով:
2. ՀՀ բարձրագույն կրթության համակարգում կրեդիտային համակարգի ամբողջական (փոխանցման և կուտակման) կիրարկումը պարտադիր է՝ սկսած 2010/2011 ուստարվանից:
3. Կրեդիտների փոխանցման և կուտակման ազգային համակարգը որպես հիմք է ընդունում համաեվրոպական ECTS կրեդիտային համակարգը, որի հիմնական կանոնները գործում են նաև ազգային կրեդիտային համակարգում՝ գործառնությունների և ընթացակարգերի իրականացման միասնական հենք և ուղեցույցներ տրամադրելով այն կիրարկող բուհերին:
4. Ազգային մակարդակում կրեդիտային համակարգի իրականացման միասնականություն ապահովելու նպատակով ԿԳՆՏ-ն պարբերաբար նորացնում է համակարգը՝ ներառելով նոր սահմանումներ, նորմատիվներ, ուղեցույցներ և գործիքակազմ: Այդ համատեքստում յուրաքանչյուր բուհ ինքնուրույն է իր կրթական ծրագրերում կրեդիտային համակարգի կիրարկման հարցերում:
5. Սույն օրինակելի կարգի հիման վրա բուհի կողմից ստեղծված կրեդիտային համակարգով ուսուցման կազմակերպման կարգը հաստատվում է բուհի գիտական խորհրդի կողմից:

2. Կրեդիտային համակարգի հիմնական դրույթները

Համաեվրոպական ECTS կրեդիտային համակարգի հետևյալ սահմանումները և դրույթները ընդունված են Հայաստանի բարձրագույն կրթության համակարգում և չեն կարող ձևափոխվել բուհերի կողմից:

1. **Կարողությունը** գիտելիքի, ընկալման, ունակությունների և հմտությունների դինամիկ համակցություն է, որի ձևավորումը կրթական ծրագրի հիմնական նպատակն է: Այն կարող է լինել մասնագիտական (առանձնահատուկ ուսման տվյալ բնագավառի համար) և ընդհանուր (անկախ բնագավառից):
2. **Կրթական արդյունքը** այն է, ինչ պետք է գիտենա, հասկանա և (կամ) կարողանա անել ուսանողը ուսումնառության ավարտին: Կրթական արդյունքը զուգակցվում է համապատասխան գնահատման չափանիշով, որը հնարավորություն է տալիս դատել դասընթացով սահմանված կրթական արդյունքի ձեռքբերման մասին: Կրթական արդյունքը և գնահատման չափանիշը միասին սահմանում են կրեդիտի շնորհման պահանջները:
3. **Կրթական (ուսումնական) մոդուլը** ուսումնական ծրագրի ամենափոքր, համեմատաբար ինքնուրույն մասն է, որի համար կրեդիտ է տրվում: Կրթական մոդուլի ուսուցման տևողությունը 1 կիսամյակ է՝ դրանով սահմանված կրթական արդյունքների պարտադիր գնահատմամբ: Կրթական մոդուլին հատկացված կրեդիտները շնորհվում են ամբողջությամբ, այլ ոչ թե առանձին մասերով:
4. **ECTS Կրեդիտը** Դասընթացը (կրթական մոդուլը) ավարտելու և դրա ելքային արդյունքները ձեռք բերելու համար ուսանողից պահանջվող ժամաքանակով արտահայտված ուսումնական բեռնվածքի չափման պայմանական միավոր է, որը տրվում է ուսանողին նախանշված կրթական արդյունքների դրական գնահատումից հետո:
5. **ECTS կրեդիտի կախորագույն հատկանիշներն են.**
 - ECTS կրեդիտով սահմանվող ուսումնական բեռնվածքը ներառում է ուսանողի լսարանային, արտալսարանային և ինքնուրույն իրականացվող բոլոր տեսակի ուսումնական աշխատանքները,

⁵ ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարություն:

այդ թվում՝ մասնակցությունը դասախոսություններին, սեմինար և գործնական պարապմունքներին, լաբորատոր աշխատանքներին և պրակտիկաներին, կուրսային և ավարտական աշխատանքների կատարումը, քննություններին նախապատրաստվելը և հանձնելը, անհատական հետազոտությունը և այլն,

- կրեդիտը չափում է միայն ուսանողի ուսումնական բեռնվածքը և չի գնահատում դասընթացի կամ կրթական մոդուլի բարդության աստիճանը, մակարդակը կրթական ծրագրում կամ ուսանողի կողմից դրա յուրացման որակը (գնահատականը),
 - կրեդիտը ուսանողին տրվում է միայն կրթական մոդուլով նախանշված կրթական արդյունքի գնահատման շեմային չափանիշները բավարարելուց հետո: Ուսանողը վաստակում է կրթական մոդուլին հատկացված կրեդիտների լրիվ քանակը՝ քննական արդյունքների (գնահատականների կամ թվանշանների) հետ միասին,
 - ECTS կրեդիտը չի չափում դասախոսի ուսումնական գործունեության (դասավանդման) աշխատածավալը: Այն չափում է ուսանողի ուսումնական աշխատանքի (ուսումնառության) ծավալը,
 - կրեդիտը չի փոխարինում թվանշաններով ուսանողի գնահատմանը, իսկ ուսանողի վաստակած կրեդիտների քանակը չի որոշվում նրա ստացած թվանշաններով,
 - կրեդիտը չի չափում ուսանողի ստացած գիտելիքի որակը, այն չափվում է գնահատականներով: Կրեդիտային և գնահատման համակարգերի միջև փոխադարձ ներգործության որևէ կապ չկա:
6. **Կրեդիտային համակարգը** ուսումնական գործընթացի կազմակերպման, ակադեմիական կրեդիտների միջոցով ուսումնառության արդյունքների հաշվառման (արժևորման), կուտակման և փոխանցման համակարգ է, որտեղ համապատասխան որակավորման աստիճանը շնորհվում է կրթական ծրագրով սահմանված կրեդիտների անհրաժեշտ բովանդակության և քանակի ձեռքբերումից հետո:
7. **Կրեդիտների փոխանցման և կուտակման ECTS համակարգը** միասնական համաեվրոպական կրեդիտային համակարգ է, որտեղ ուսանողի լրիվ ուսումնական բեռնվածքը 1 ուստարում գնահատվում է 60 ECTS կրեդիտ: Այն նախատեսված է Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածքում (ԵԲԿՏ) ուսանողների ձեռք բերած կրթական արդյունքների արժևորման, պաշտոնական ճանաչման և բուհից բուհ տեղափոխումը դյուրացնելու համար:
8. **Կրեդիտների փոխանցման և կուտակման ECTS համակարգի հատկանիշներն են.**
- կիսամյակը, ուսումնական տարին կամ ուսումնառության լրիվ ծրագիրը հաջողությամբ ավարտելու համար ուսանողը պետք է վաստակի կրթական ծրագրով սահմանված կրեդիտների անհրաժեշտ քանակը,
 - կրեդիտներ հատկացվում են կրթական ծրագրի՝ գնահատման ենթակա բոլոր բաղկացուցիչներին՝ դասընթացներին, կրթական մոդուլներին, պրակտիկաներին, կուրսային և ավարտական աշխատանքներին և այլն:
 - կրթական ծրագիրը և դրա առանձին բաղկացուցիչները բնութագրող բոլոր պայմանները՝ ծրագրի նպատակը և ավարտական պահանջները, դասընթացների համառոտագրերը, նախապայմանները և հատկացված կրեդիտները, դասավանդման և գնահատման մեթոդները պետք է նախապես հրապարակվեն (տպագրվեն կամ տեղադրվեն բուհի կայքում),
 - հավատարմագրված բուհերում և/կամ կրթական ծրագրերում ստացված կրեդիտները սկզբունքորեն փոխանցելի են բուհերի և կրթական ծրագրերի միջև, եթե դրանց կրթական արդյունքները համարժեք են,
 - եթե կրեդիտների փոխանցման գործընթացում ներգրավված բուհերը այդ մասին կնքել են ECTS-ի պահանջներին համապատասխանող եռակողմ (ուսանող, առաքող և ընդունող բուհեր) կրթական համաձայնագիր, ապա այն ունի իրավական ուժ:

3. Կրեդիտային համակարգի հիմնական գործառույթները

1. Ուսուցման կրեդիտային համակարգին անցնող բուհերը պետք է իրականացնեն համապատասխան ծրագրային և կազմակերպական վերափոխումներ, որոնց մասշտաբները պայմանավորված են բուհում կրեդիտային համակարգի հիմնական գործառույթների ներդրման ամբողջականությունից:
2. Կրեդիտային համակարգի հիմնական գործառույթները երկուսն են՝
 - ա) *կրեդիտների փոխանցում*, ինչը ենթադրում է ուսումնական ծրագրի բոլոր բաղկացուցիչների աշխատածավալների կրեդիտների օգնությամբ արժևորում և այդ կրեդիտների փոխանցման հնարավորություն,
 - բ) *կրեդիտների կուտակում*, ինչը ուսանողին տալիս է դասախոսի, դասընթացների և դրանց յուրացման կիսամյակների ընտրության, ինչպես նաև ուսումնառության ինտենսիվության կարգավորման հնարավորություն և ենթադրում է կրթական կրեդիտների աստիճանական կուտակման գործընթացի առկայություն:Այս գործառույթները բնութագրվում են մի շարք հատկանիշներով և ուղեկցվում համապատասխան ընթացակարգերով:
3. *Կրեդիտների փոխանցման* գործառույթի հիմնական հատկանիշներն են.
 - մոդուլացված ուսումնական ծրագրեր, որոնց բոլոր բաղադրամասերի (դասընթացներ, կրթական մոդուլներ, կուրսային և ավարտական աշխատանքներ, պրակտիկաներ և այլն) աշխատածավալներն արտահայտված են ուսանողի լրիվ ուսումնական բեռնվածությունն (լսարանային, արտալսարանային և ինքնուրույն աշխատանք) արտահայտող ECTS կրեդիտներով,
 - կրեդիտներով արտահայտված կրթական արդյունքների փոխադարձ ճանաչման և որոշակի թվով կրեդիտների՝ ծրագրից ծրագիր փոխանցման (տեղափոխման) հնարավորություն նույն բուհի ներսում կամ բուհերի միջև՝ ընդունող ծրագրի պահանջներին համապատասխան:
4. *Կրեդիտների կուտակման* գործառույթի հիմնական հատկանիշներն են.
 - ուսումնական ծրագիրը բաղկացած է ինչպես պարտադիր, այնպես էլ ընտրովի դասընթացներից, որոնց յուրացման հաջորդականությունը սահմանափակվում է միայն դասընթացների նախապայմաններով,
 - ուսանողների կողմից դասընթացների ընտրության և դրանցում ընդգրկվելու համար գրանցման ընթացակարգերի առկայություն,
 - ուսանողների ուսումնառության անհատական ծրագրերի առկայություն,
 - դասընթացի համար մեկից ավելի ուսումնական հոսքերի առկայության դեպքում ուսանողի կողմից դրանց ընտրության հնարավորություն՝ կախված դասընթացի կայացման ժամանակացույցից և/կամ դասախոսի նախապատվությունից,
 - ուսանողի կողմից ուսումնառության ինտենսիվության, հետևաբար նաև ուսումնառության ծրագրի տևողության կարգավորման հնարավորություն⁶:
5. *Կրեդիտների փոխանցման* գործառույթը պահանջում է միայն ծրագրային վերափոխումներ, իսկ *կրեդիտների կուտակման* գործառույթը՝ նաև ուսման կազմակերպման գործընթացի համապատասխան վերակառուցում՝ պահանջվող ընթացակարգերի ապահովման նպատակով:
6. *2007/08 ու.տ-ից կրեդիտային համակարգը ՀՀ բուհերի բակալավրի կրթական ծրագրերում կարող է ներդրվել միայն փոխանցման գործառույթի մասով (առանց 3-րդ կետի II մասի), իսկ մագիստրոսի կրթական ծրագրերում՝ նաև կուտակման գործառույթով (առանց 4-րդ կետի V մասի):*

⁶ Ենթադրում է համապատասխան օրենսդրական դաշտի առկայություն:

4. Կրեդիտային համակարգի հիմնական նորմերը ՀՀ բուհական համակարգում

4.1. Տարեկան աշխատաժամայր և ուսումնական բեռնվածությունը

1. ՀՀ բարձրագույն կրթության համակարգում բոլոր կրթական աստիճաններում առկա ուսուցմամբ ուսանողի տարեկան ուսումնական բեռնվածությունը սահմանվում է 1800 ժամ, որը համարժեք է 60 ECTS կրեդիտի:
2. 1 ECTS կրեդիտը համարժեք է ուսանողի 30 ժամ լրիվ (լսարանային, արտալսարանային և ինքնուրույն) ուսումնական բեռնվածությանը:
3. Ուսումնական տարվա տևողությունը 40 շաբաթ է, որից առնվազն 32-ը տրամադրվում է ուսումնական պարապմունքներին: Ուսումնական գործընթացը կազմակերպվում է 2 կիսամյակներով՝ աշնանային և գարնանային:
4. Ուսանողի շաբաթական ուսումնական լրիվ բեռնվածության առավելագույն չափը 45 ժամ է, որը համարժեք է 1,5 ակադեմիական կրեդիտի:
5. Բակլավրի կրթական ծրագրում ուսանողի շաբաթական լսարանային բեռնվածությունը կազմում է 23-30 ժամ⁷, իսկ մագիստրոսի կրթական ծրագրում՝ 15-22 ժամ:
6. Առկա ուսուցման համակարգում ընդգրկված ուսանողը կիսամյակում պետք է ունենա 30 կրեդիտ ուսումնական բեռնվածություն (10% թույլատրելի շեղումով), իսկ մեկ ուսումնական տարում՝ 60 կրեդիտ:
7. Բացառիկ դեպքերում, ուսման բարձր առաջադիմություն ցուցաբերած ուսանողը համապատասխան թույլտվության դեպքում կարող է ստանձնել լրացուցիչ ուսումնական բեռնվածություն:

4.2. Կրեդիտների հատկացումը

1. Կրթական ծրագրի առանձին մոդուլներին կրեդիտների հատկացումը ելնում է մոդուլով սահմանված կրթական արդյունքին հասնելու համար միջին ուսանողից պահանջվող աշխատաժամանակի (լրիվ ուսումնական բեռնվածության) իրատեսական կանխատեսումից⁸:
2. Հատկացվող կրեդիտների թվի և լսարանային (կոնտակտային) ժամերի միջև չկա միարժեք կապ: Կրեդիտների թիվը կախված է նաև պարապմունքների ձևից (դասախոսություն, սեմինար, գործնական կամ լաբորատոր պարապմունք և այլն), դասավանդման, ուսումնառության և գնահատման մեթոդներից և այլն:
3. Դասընթացը մշակող ուսումնական ստորաբաժանումը այնպես է պլանավորում ուսանողի ուսումնական աշխատանքը, որ դրա կատարման համար պահանջվող ժամաքանակը համապատասխանի դասընթացին հատկացված կրեդիտների ժամային համարժեքին:
4. Կրթական մոդուլին հատկացվող կրեդիտները պետք է ունենան ամբողջական արժեքներ՝ ուսումնական ծրագրի մանրատվածության վտանգից խուսափելու և դասընթացների ընտրությունը (այդ թվում նաև այլ կրթական ծրագրերից) դյուրացնելու նպատակով:

⁷ Առանց ֆիզգաստիքականության պարապմունքների:

⁸ Տե՛ս «Ուսումնական ծրագրի (պլանի) կրեդիտային հենքով վերակառուցման և կրթական մոդուլներին կրեդիտների հատկացման մեթոդական ուղեցույցը»:

5. Ուսանողի կողմից ծրագրի ընդհանուր կրթական արդյունքներին համապատասխան կարողությունների ձեռքբերումը հաստատվում է ավարտական աշխատանքի (նախագիծ, ատենախոսություն և այլն) կատարումով և պաշտպանությամբ կամ ծրագրի ավարտից հետո կազմակերպվող ավարտական (պետական) քննությամբ, որը չի կրկնում կիսամյակային քննություններով հաստատված կրթական արդյունքների գնահատումները:

4.3. Կրթական ծրագրերի աշխատածավալները

1. Բակալավրի կրթական ծրագրի ուսումնական լրիվ աշխատածավալը 240 կրեդիտ է, իսկ բժշկական մասնագիտությունների համար՝ 300 կրեդիտ:
2. Մագիստրոսի կրթական ծրագրի ուսումնական լրիվ աշխատածավալը 60-120 կրեդիտ է, իսկ բժշկական մասնագիտությունների համար՝ 180 կրեդիտ:
3. Բոլոր երեք աստիճանների կրթական ծրագրերում⁹ ներառված դասընթացները կամ կրթական մոդուլները ներկայացվում են հատկացված կրեդիտների հետ միասին:

4.4. Գնահատման համակարգը

1. Ուսանողների գիտելիքների գնահատման համակարգը պետք է ունենա գնահատման և նշագրման հստակ և հրապարակված չափանիշներ:
2. Օգտագործվող գնահատման սանդղակը պետք է հնարավորություն տա առանց դժվարության հաշվարկելու կիսամյակի և ուսումնառության ողջ շրջանի ընթացքում ուսանողի վաստակած վարկանիշային միավորները¹⁰՝ մինևույն ծրագրում ընդգրկված տարբեր ուսումնական բեռնվածություն ունեցող ուսանողների առաջադիմությունները համեմատելու համար:
3. Օգտագործվող գնահատման սանդղակը պետք է հնարավորություն տա հաշվարկելու ուսանողի միջին որակական գնահատականը կիսամյակի և ուսումնառության ցանկացած ժամանակահատվածի համար՝ ուսանողի բացարձակ առաջադիմության չափման համար:
4. Գնահատումները կարող են կատարվել ինչպես թվային կամ տառային նշագրումով տարբերակված գնահատականներով, այնպես էլ «ստուգված/ չստուգված» սկզբունքով:
5. Գնահատման եղանակից և գնահատականների նշագրման ձևից (ստուգաբք կամ տարբերակված գնահատում) անկախ բոլոր տեսակի գնահատումներն իրականացվում են ուսումնական պարապմունքների ավարտից հետո՝ առանձին քննաշրջաններում կազմակերպվող քննությունների օգնությամբ¹¹:

4.5. Ակադեմիական տեղեկագիրը

1. Ակադեմիական տեղեկագիրն օգտագործվում է ուսանողի ուսումնական գործունեությունը և առաջադիմությունն ուսման որոշակի կամ ողջ շրջանի ընթացքում վավերագրելու համար՝ ուսումնասիրած դասընթացների և կրթական մոդուլների, շնորհված կրեդիտների և ստացած գնահատականների գրանցման միջոցով: Այն արտացոլում է ուսանողի կատարած ուսումնական աշխատանքի ծավալը և կրթական ձեռքբերումների որակը:

⁹ Բացառությամբ երրորդ աստիճանի կրթական ծրագրի որոշ հետազոտական բաղադրամասերի:

¹⁰ Սահմանումը տե՛ս 4.5. կետում:

¹¹ Բացառությամբ դասընթացը սեղմ ժամկետներում վարող այցելու դասախոսի, որը կարող է ընդունել քննությունը դասընթացի ավարտին՝ քննաշրջանի համար առանձնացվող ժամկետից առաջ:

2. Բուհի համապատասխան ուսումնական ստորաբաժանումը յուրաքանչյուր ուսանողի համար նրա ընդունման պահից սկսած վարում է ակադեմիական տեղեկագիր, որտեղ յուրաքանչյուր քննաշրջանից հետո գրանցվում են ուսանողի վաստակած կրեդիտները և գնահատականներն ըստ կրթական մոդուլների և կիսամյակների:
3. Ուսանողի ստացած կրեդիտը վավերագրվում է նրա ակադեմիական տեղեկագրում և ուժի մեջ է նրա ուսումնառության ողջ շրջանում՝ անկախ ուսումնական ծրագրի հետագա հնարավոր փոփոխություններից:
4. Ուսանողի ուսման առաջադիմության ընդհանրացված արդյունքները ներկայացնելու համար ակադեմիական տեղեկագրում կիսամյակային արդյունքներից հետո նշվում են տվյալ կիսամյակի և մինչև ուսման տվյալ ժամանակահատվածը ուսանողի առաջադիմությունը ամբողջացնող ամփոփիչ տվյալները, որոնք ներառում են հետևյալ 4 քանակական ցուցանիշները¹²՝
 - գումարային կրեդիտների քանակը,
 - գնահատված կրեդիտների քանակը,
 - վարկանիշային միավորները,
 - միջին որակական գնահատականը:
5. *Գումարային կրեդիտը* կրթական ծրագրի ավարտական պահանջները բավարարելու նպատակով ուսանողի վաստակած կրեդիտների գումարն է:
6. *Գնահատված կրեդիտը* գումարային կրեդիտների այն մասն է, որը գնահատված է տարբերակված գնահատականներով:
7. *Վարկանիշային միավորը* բոլոր գնահատված կրեդիտների և դրանց համապատասխանող գնահատականների արտադրյալների գումարն է:
8. *Միջին որակական գնահատականը (ՄՈԳ)* գնահատականների կրեդիտներով կշռված միջինն է, որը հաշվարկվում է վարկանիշային միավորները գնահատված կրեդիտների վրա բաժանելով (արդյունքը կլորացվում է 1/100-ի ճշտությամբ):
9. Տարբերակում են *կիսամյակային* (հաշվարկված առանձին կիսամյակի համար) և *ամփոփիչ* (հաշվարկված ուսման տվյալ շրջանի համար) վարկանիշային միավորներ և ՄՈԳ-եր:
10. Բուհը պարտավոր է ուսանողի հիմնավորված պահանջի դեպքում, համաձայն բուհում գործող կարգի, տրամադրել նրա ակադեմիական տեղեկագիրը ավարտված ուսումնառության կամ ուսումնական ծրագրի չավարտված մասի համար:

5. Կրեդիտային համակարգի տարրերը և ընթացակարգերը

5.1. Ուսումնական ծրագիրը (պլանը) և ավարտական պահանջները

1. Մասնագիտության ուսումնական ծրագիրը (պլանը) ներկայացվում է համապատասխան կրթամասերում խմբավորված պարտադիր և ընտրովի (եթե այդպիսիք նախատեսված են) դասընթացների ցանկով: Կրթամասերի քանակը և անվանումները սահմանում է բուհը:
2. Յուրաքանչյուր դասընթացի (կրթական մոդուլի) համար նշվում է նրա եզակի նույնացման թվանիշը (դասիչը), լրիվ անվանումը, հատկացված կրեդիտների քանակը, պարապմունքի իրականացման ձևը, կիսամյակի համարը (ամրագրված ուսումնական պլանի դեպքում) կամ անվանումը (աշնանային/գարնանային՝ ճկուն ուսումնական ծրագրի դեպքում), դասընթացի նախապայմանը (եթե այդպիսին կա) և գնահատման ձևը:

¹² Տես ակադեմիական տեղեկագրի օրինակելի ձևը:

3. Կրթական ծրագրի ավարտական պահանջներում նշվում է համապատասխան որակավորում շնորհելու համար անհրաժեշտ կրեդիտների ընդհանուր քանակը (այդ թվում՝ ըստ կրթամասերի) և նվազագույն ամփոփիչ ՄՈԳ-ը (ՄՈԳ-ի նվազագույն շեմ կարող է սահմանվել նաև մասնագիտական կրթամասի համար):
4. Բուհը, իր հայեցողությամբ, կարող է սահմանել ընդհանուր ավարտական պահանջներ, որոնք ընդհանուր են տվյալ կրթական աստիճանի բոլոր մասնագիտությունների համար և մասնագիտական ավարտական պահանջներ, որոնք վերաբերում են միայն առանձին մասնագիտություններին:

5.2. Դասընթացները և կրթական մոդուլները

1. Մեծածավալ դասընթացները կարող են բաժանվել առանձին կրթական մոդուլների: Դասընթացների մոդուլացումը կատարվում է՝ ելնելով նվազագույն կիսամյակների ընթացքում դրանք ավարտելու սկզբունքից:
2. Դասընթացները (կրթական մոդուլները) իրենց բնույթով բաժանվում են 3 հիմնական խմբերի՝
 - ա) պարտադիր դասընթացներ, որոնք յուրացվում են սահմանված կիսամյակներում,
 - բ) պարտադիր դասընթացներ, որոնց յուրացման կիսամյակը ընտրում է ուսանողը՝ պահպանելով դրանց նախապայմանները,
 - գ) ընտրովի դասընթացներ, որոնք առաջարկվող ցանկից ընտրում է ուսանողը, իսկ դրանց յուրացման կիսամյակը կարող է լինել ինչպես ամրագրված, այնպես էլ ազատ:

5.3. Դասընթացների տեղեկագիրքը

1. Բուհը հրապարակում է դասընթացների տեղեկագիրք (տպագրված և/կամ բուհի կայքում տեղադրված էլեկտրոնային տարբերակի տեսքով), որը թարմացվում է յուրաքանչյուր ուստարի:
2. Դասընթացների տեղեկագիրքը նախատեսված է բուհում իրականացվող կրթական ծրագրերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը մատչելի դարձնելու համար և պետք է պարունակի.
 - ա) ընդհանուր տեղեկատվություն բուհի վերաբերյալ՝ տեսակը և կարգավիճակը, ուսումնական ստորաբաժանումները, առաջարկվող կրթական ծրագրերը և ընդունելության պայմանները, ուսումնական գործընթացի ժամանակացույցը, հիմնական ներբուհական կանոնները (հատկապես կրեդիտների կուտակման, պաշտոնական ճանաչման և փոխանցման վերաբերյալ) և այլն:
 - բ) տեղեկատվություն կրթական ծրագրերի վերաբերյալ.
 - ընդհանուր նկարագրությունը՝ շնորհվող որակավորումը, մուտքի շեմային պահանջները, նպատակները և նախանշված էլքային արդյունքները, կրթությունը շարունակելու հնարավորությունները, ծրագրի կառուցվածքը կրեդիտներով, քննական և գնահատման կանոնները, ավարտական ատեստավորման ձևը, պրակտիկաների վերաբերյալ տեղեկատվությունը և այլն,
 - առանձին դասընթացի նկարագրությունը՝ դասընթացի անվանումը և նույնացման թվանիշը (որը պետք է պարունակի տեղեկատվություն դասընթացի տեսակի և մակարդակի վերաբերյալ), ուսուցման տարին և/կամ կիսամյակը, դասընթացի կրեդիտների քանակը (ներառյալ շաբաթական լսարանային ժամաքանակներն ըստ պարապմունքի ձևերի), դասընթացի խնդիրներն՝ արտահայտված կրթական արդյունքներով և սպասվող կարողություններով, համառոտագիրը (հակիրճ բովանդակությունը), անհրաժեշտ

նախապայմանները, երաշխավորվող գրականությունը, ուսուցման և գնահատման մեթոդները, դասավանդման լեզուն և այլն:

գ) ընդհանուր տեղեկատվություն ուսանողների համար.

- անհրաժեշտ տեղեկատվություն օտարերկրյա ուսանողների համար՝ ուսումնառության և բնակվելու պայմանները, միջազգային կրթական ծրագրերը, լեզվական գործող դասընթացները և այլն,
- նյութական օգնության հնարավորությունները, ուսման վարձերի գեղչման և փոխհատուցման պայմաններն ու կանոնները, գործող ուսանողական ծառայությունները, ուսումնական ենթակառուցվածքները և այլն:

5.4. Ուսումնական գործընթացի և դասընթացների ժամանակացույցերը

1. Ուսումնական տարվա սկզբում բուհը հրապարակում է (տպագրված և/կամ բուհի կայքում տեղադրված էլեկտրոնային տարբերակի տեսքով) տվյալ ուստարվա ուսումնական օրացույցը (ուսումնական գործընթացի կազմակերպման ժամանակացույցը) ըստ կիսամյակների, որտեղ ըստ օրերի նշվում են ուսուցման սկիզբը և ավարտը, դասընթացներին գրանցման (եթե նախատեսված է) և այդ գրանցումներում փոփոխությունների կատարման ժամկետները, քննաշրջանները և արձակուրդները:
2. Եթե ուսումնական գործընթացով նախատեսված է դասընթացներին ուսանողների գրանցման գործառույթ, ապա բուհը կիսամյակի սկզբից առնվազն 1 շաբաթ առաջ հրապարակում է դասընթացների և քննությունների ժամանակացույցը, որը տեղեկատվություն է տալիս դասընթացների կայացման վայրի, օրվա և ժամի, դասախոսի, ուսանողների թույլատրելի քանակների, քննությունների օրվա և այլնի վերաբերյալ:

5.5. Ուսումնառության անհատական ծրագիրը և գրանցումը դասընթացներին

1. Կրեդիտների կուտակման գործառույթի դեպքում օգտագործվում են համապատասխան գործիքներ և ընթացակարգեր, մասնավորապես՝ ուսումնառության անհատական ծրագրեր և ուսանողների գրանցում դասընթացներին:
2. Ուսումնառության անհատական ծրագիրը կազմելիս ուսանողի համար ելակետային փաստաթուղթ է ծառայում դասընթացների տեղեկագիրքը:
3. Հիմք ընդունելով դասընթացների տեղեկագրքում տրված կրթական ծրագրի ավարտական պահանջները, առաջարկվող դասընթացների ցանկը և առանձին դասընթացների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, ուսումնառության սկզբում ուսանողն ուսումնական խորհրդատուի օգնությամբ կազմում է ուսումնառության իր անհատական ծրագիրը, այն տալիս է հաստատման համապատասխան ուսումնական ստորաբաժանման ղեկավարին և օրինակներից մեկը հանձնում ակադեմիական գրանցումներն իրականացնող կառույցին¹³:
4. Ուսումնառության անհատական ծրագրի ձևաթերթը մշակում է բուհը: Անհատական ծրագրում ըստ ուսման տարիների և կիսամյակների ներկայացվում են պարտադիր և ընտրովի դասընթացների ցանկը և դրանց ամրագրված կրեդիտները:

¹³ Ակադեմիական գրանցումների գրասենյակի վերաբերյալ տե՛ս ստորև:

5. Անհատական ծրագրում նշված դասընթացներում ընդգրկվելու համար ուսանողը սահմանված ժամկետներում պետք է գրանցվի ակադեմիական գրանցումներն իրականացնող կառույցում:
6. Դասընթացներին գրանցման գործընթացը կարող է սկսել նախորդ կիսամյակում և շարունակվում է մինչև տվյալ կիսամյակի պարապմունքների սկիզբը: Բոլոր ուսանողները պետք է գրանցված լինեն մինչև տվյալ կիսամյակի սկիզբը:
7. Դասընթացներին ուսանողների ընդգրկումն իրականացվում է ըստ գրանցման հերթականության, եթե այլ բան նախատեսված չէ դասընթացի նախապայմանով:
8. Մահմանված ժամկետից 2 շաբաթ հետո դասընթացներին մասնակցելու բոլոր տեսակի գրանցումները դադարեցվում են:
9. Բուհը կարող է չեղյալ հայտարարել ցանկացած դասընթացի անցկացումը տվյալ կիսամյակում, եթե դրանում ընդգրկված չեն բավարար թվով ուսանողներ: Նման դեպքերում այդ դասընթացին գրանցված ուսանողները սահմանված ժամկետներում իրենց անհատական ուսումնական ծրագրերում կատարում են համապատասխան փոփոխություններ՝ ընտրելով նոր դասընթաց, իսկ չկայացած դասընթացը կարող է տեղափոխվել հաջորդ տարի:
10. Անհրաժեշտության դեպքում, սահմանված ժամկետներում ուսանողը կարող է փոփոխություններ կատարել ուսումնառության իր անհատական ծրագրում՝ դրանք նախապես համաձայնեցնելով իր ուսումնական խորհրդատուի և համապատասխան ստորաբաժանման ղեկավարության հետ, այնուհետև գրանցվել նոր դասընթացների:
11. Ուսումնառության անհատական ծրագրի փոփոխությունների դեպքում (դասընթացի բացթողում և/կամ ավելացում) ուսանողը լրացնում է փոփոխությունների համապատասխան ձևաթերթը:
12. Ուսումնառության անհատական ծրագրի փոփոխությունների ձևաթերթը մշակում է բուհը: Ձևաթերթում նշվում են բաց թողնված և/կամ ավելացված դասընթացները և դրանց կրեդիտները, համապատասխան կիսամյակները և ուստարիները:
13. Անհատական ծրագրի փոփոխության (դասընթացից ազատումը, դասընթացի բացթողումը և դասընթացի ավելացումը) ընթացակարգը հետևյալն է՝
 - 13.1. դասընթացից ազատվելը.
 ուսանողը կարող է չեղյալ համարել ցանկացած նախորդ գրանցում տվյալ դասընթացին՝ մինչև տվյալ կիսամյակի պարապմունքների սկիզբը,
 - 13.2. դասընթացի բացթողումը.
 ա) ուսանողը կարող է բաց թողնել դասընթացը ուսումնական խորհրդատուի համաձայնությամբ՝ պարապմունքների առաջին երկու շաբաթների ընթացքում,
 բ) տվյալ կիսամյակի 3-րդից մինչև 8-րդ շաբաթը ներառյալ բացթողումը ձևակերպելու համար ուսանողը պարտավոր է ստանալ նաև այն վարող դասախոսի և համապատասխան ուսումնական ստորաբաժանման ղեկավարության համաձայնությունը,
 - 13.3. դասընթացի ավելացումը.
 ուսանողն իր ընտրացանկում դասընթաց կարող է ավելացնել ուսումնական խորհրդատուի և դասախոսի համաձայնությամբ՝ պարապմունքների առաջին երկու շաբաթների ընթացքում:
14. Ուսանողը կազմում է տվյալ կիսամյակի պարապմունքների իր անհատական դասացուցակը՝ ելնելով ուսումնառության իր անհատական ծրագրից և դասընթացների հրապարակված ժամանակացույցից:
15. Մահմանված ժամկետում ուսումնառության անհատական ծրագրի չներկայացնելու դեպքում բուհն ուսանողի ուսումնառությունը կազմակերպում է տվյալ մասնագիտության համար կազմված տիպային ուսումնական պլանով:
16. Բուհում կրեդիտների կուտակման գործառնությունից բացակայության դեպքում գործում են ավանդական ուսումնական պլանները՝ դասընթացների և կրթական մոդուլների յուրացման ամրագրված հաջորդականությամբ:

5.6. Ուսման առաջադիմությունը

1. Ըստ ուսման առաջադիմության ուսանողները դասակարգվում են առաջադիմող, փորձաշրջանի կարգավիճակում գտնվող և հեռացման ենթակա ուսանողների:
2. Ուսանողը համարվում է առաջադիմող, եթե՝
 - ա) կիսամյակում ունի 30 կրեդիտ միջին ուսումնական բեռնվածություն (10% թույլատրելի շեղումով);
 - բ) հավաքել է տվյալ կիսամյակի համար ուսումնական ծրագրով սահմանված բոլոր պարտադիր դասընթացների¹⁴ կրեդիտները;
 - գ) ապահովել է տվյալ կրթական աստիճանի (ծրագրի) համար սահմանված կիսամյակային ՄՈԳ-ի նվազագույն շեմը:
3. Ուսանողը համարվում է փորձաշրջանի կարգավիճակում, եթե չի բավարարել նախորդ կետում նշված երեք պայմաններից որևէ մեկը:
4. Փորձաշրջանի կարգավիճակ ունեցող ուսանողին հնարավորություն է տրվում ուղղել թերացումներն ու բացթողումները և բարձրացնել ուսման առաջադիմությունը ծրագրի նվազագույն պահանջներին համապատասխան: Փորձաշրջանի տևողությունը սահմանում է բուհը:
5. Փորձաշրջանի կարգավիճակում գտնվող ուսանողը դառնում է հեռացման ենթակա, եթե սահմանված ժամկետում չի դուրս գալիս այդ կարգավիճակից:
6. Միևնույն կրթական ծրագրում ընդգրկված տարբեր ուսումնական բեռնվածություն ունեցող ուսանողների ակադեմիական առաջադիմությունները համեմատվում են նրանց վարկանիշային միավորների օգնությամբ:

5.7. Դասընթացի վերահանձնումը և կրկնումը

1. Դրական գնահատված դասընթացի քննության վերահանձնում չի թույլատրվում:
2. Անբավարար գնահատված դասընթացի վերահանձնման կարգը սահմանում է բուհը:
3. Տվյալ կրթական ծրագրի համար սահմանված կիսամյակային ՄՈԳ-ի նվազագույն շեմն ապահովելու նպատակով ուսանողը համապատասխան ուսումնական ստորաբաժանման թույլտվությամբ կարող է կրկնել դասընթացը, սակայն տվյալ դասընթացին հատկացված կրեդիտներից ավել կրեդիտներ ուսանողին չեն տրվում, իսկ ՄՈԳ-ում հաշվի է առնվում այդ դասընթացի վերջին գնահատման արդյունքը:
4. Հաջողությամբ հանձնած դասընթացների կրեդիտները կուտակվում են ուսանողի ակադեմիական տեղեկագրում և մնում ուժի մեջ՝ անկախ կիսամյակում ուսանողի ցուցաբերած առաջադիմությունից կամ ուսման ընդհատման հանգամանքից:
5. Կրեդիտների կուտակման արդյունքում վերանում է բուհից հեռացված ուսանողի կողմից կիսամյակը ամբողջությամբ կրկնելու անհրաժեշտությունը:

5.8. Կրեդիտների փոխանցումը

1. Կրեդիտները մեկ բուհից մյուսը փոխանցելի են առանձին դասընթացների, դասընթացների խմբի կամ ուսումնառության որոշակի շրջանների տեսքով: Փոխանցումը կատարվում է ուսանողի հայտի հիման վրա՝ երկու բուհերի համաձայնությամբ:
2. Կրեդիտները փոխանցելի են ուսումնական ծրագրերի և բուհերի միջև, եթե դրանք համապատասխանում են որոշակի պահանջների: Որևէ ուսումնական ծրագրից ստացված կրեդիտները կարող են փոխանցվել մեկ այլ ուսումնական ծրագիր, եթե՝
 - ա) դրանց բովանդակությունները միանման են,

¹⁴ Տե՛ս դասընթացների ա) խումբը, բաժին 5.2, կետ 2:

բ) կան բովանդակային ոչ էական տարբերություններ,

գ) առկա են բովանդակային տարբերություններ, սակայն վերջնական կրթական արդյունքները համարժեք են:

3. Այլ բուհում ուսանողի ուսումնառության որոշակի շրջանի անցկացման դեպքում ուսումնառության ծրագիրը դառնում է եռակողմ համաձայնագրի առարկա՝ ուսանողի, առաքող և ընդունող բուհերի միջև:

5.9. Ավարտական ատոլիտ և աստիճանաշնորհում

1. Կրեդիտների կուտակման գործառույթի դեպքում շրջանավարտների աստիճանաշնորհումը կատարվում է ծրագրի ավարտական պահանջների կատարման ատոլիտից հետո, որը կատարվում է ակադեմիական գրանցումներն իրականացնող կառույցի և համապատասխան ուսումնական ստորաբաժանման մասնակցությամբ:
2. Ավարտական ատոլիտով ստուգվում են ուսանողի ակադեմիական տվյալների (կուտակած կրեդիտների քանակի ու բովանդակության, ամփոփիչ ՄՈԳ-ի և ավարտական ատեստավորման) համապատասխանությունը մասնագիտության ավարտական պահանջներին:

6. Կրեդիտային համակարգի ինստիտուտները

6.1. Կրեդիտների փոխանցման գործառույթի համակարգումը

1. Կրեդիտների փոխանցման և ուսանողների միջբուհական փոխանակման գործառույթների կազմակերպման համար բուհերը նշանակում են համապատասխան բուհական համակարգողներ:

6.2. Ուսումնական խորհրդատուների ինստիտուտը

1. Կրեդիտների կուտակման գործառույթի դեպքում ուսանողների անհատական ուսումնական ծրագրերը կազմելու և ուսման ընթացքում նրանց աջակցելու նպատակով բուհերի մասնագիտացնող ստորաբաժանումները կազմակերպում են ուսումնական խորհրդատուների ծառայություն, որում ընդգրկվում են մասնագիտության կամ մասնագիտությունների խմբի ուսումնական ծրագրերին քաջատեղյակ մասնագետները:
2. Մասնագիտության կամ մասնագիտությունների խմբի խորհրդատուների թիվը սահմանում է բուհը՝ ելնելով դրանցում ընդգրկված ուսանողների քանակից և բուհի ռեսուրսային հնարավորություններից:
3. Ուսումնական խորհրդատուն իրականացնում է խորհրդատվական ծառայություններ մեկ կամ մի քանի հարակից մասնագիտությունների գծով և հսկում է իրեն կցված ուսանողների առաջընթացը՝ առաջինից մինչև ավարտական կուրս:
4. Խորհրդատուն ներկայացնում է ուսանողների ուսումնական շահերը, առավել արդյունավետ և նախընտրելի անհատական ուսումնական ծրագրեր կազմելու նպատակով նրանց համար պարբերաբար իրականացնում խմբային և անհատական խորհրդատվություններ, աջակցում անհատական ծրագրերում փոփոխություններ կատարելիս և այլ հարցերում:
5. Ուսումնական խորհրդատուի իրավունքներն ու պարտականությունները սահմանում է բուհը:

6.3. Ակադեմիական գրանցումների գրասենյակը

Կրեդիտների կուտակման գործառույթի ընթացակարգերը ապահովելու նպատակով բուհերը կարող են ստեղծել համաբուհական կամ ֆակուլտետային ակադեմիական գրանցումների գրասենյակներ: Ակադեմիական գրանցումների գրասենյակի հիմնական գործառույթներն են.

- 1) կազմել և հրապարակել (տպագիր և/կամ էլեկտրոնային տարբերակով) բուհի դասընթացների տեղեկագիրքը յուրաքանչյուր ուստարվա համար,
- 2) կազմել և հրապարակել (տպագիր և/կամ էլեկտրոնային տարբերակով) տեղեկագրքում ներկայացված դասընթացների և դրանց քննությունների ժամանակացույցերը յուրաքանչյուր կիսամյակի համար,
- 3) ապահովել դասընթացներին ուսանողների գրանցման և ընդգրկման (այդ թվում՝ ինտերնետի օգնությամբ) գործընթացը,
- 4) ապահովել դասընթացների և դրանց առանձին բաղադրամասերի ուսումնական հոսքերի ձևավորումը և պարապմունքների կազմակերպումը,
- 5) գրանցել և հսկել ուսանողների դասահաճախումները,
- 6) ապահովել քննական ամփոփագրերի պատրաստումը, տրամադրումը և քննությունների արդյունքների մուտքագրումն ուսանողների ակադեմիական տվյալների միասնական (էլեկտրոնային) բազայում,
- 7) հաշվարկել և վերահսկել ուսանողների ակադեմիական առաջադիմության ցուցանիշները (ՄՈԳ և կուտակած կրեդիտների քանակ), պատրաստել և պարբերաբար թարմացնել ուսանողների ակադեմիական տեղեկագրերը,
- 8) համապատասխան ուսումնական ստորաբաժանումներին (ֆակուլտետներին) տրամադրել տեղեկատվություն ուսանողների առաջադիմության և դասահաճախումների վերաբերյալ,
- 9) ուսումնական ստորաբաժանումների հետ համատեղ իրականացնել ավարտական պահանջների կատարման աուդիտ,
- 10) ապահովել գրասենյակի կայքի շահագործումը, անհրաժեշտ ուսումնական (դասընթացների և քննությունների ժամանակացույցեր) և մեթոդական (դասընթացների տեղեկագիրք) տեղեկատվության տեղադրումը կայքում և դրանց պարբերաբար թարմացումը,
- 11) իրականացնել օժանդակ և հարակից այլ գործառույթներ:

6.4. Ուսանողի իրավունքներն ու պարտականությունները

1. Ուսանողը պարտավոր է՝
 - ծանոթանալ կրեդիտային համակարգով ուսուցման կարգին և ուսումնառության իր անհատական ծրագիրը կազմելիս խստորեն հետևել դրա պահանջներին,
 - կատարել ուսումնական դասընթացների և քննությունների համար սահմանված պահանջները,
 - կանոնավոր հաճախել ուսումնառության իր անհատական ծրագրում ընդգրկված բոլոր դասընթացներին:
2. Ուսանողը՝
 - պետք է հաշվի առնի, որ ակադեմիական գրանցումների գրասենյակը չի ստուգում և, հետևաբար, ոչ մի պատասխանատվություն չի կրում ուսանողի կողմից ընտրված դասընթացների կայացման ժամերի համընկման և ուսումնական ծրագրի պահանջներին դրանց համապատասխանության համար,

- կրում է անձնական պատասխանատվություն ուսումնառության իր անհատական ծրագրի և պարապմունքների դասացուցակի ճշտության և ամբողջականության ապահովման, դրանց ստուգման և ցանկացած սխալի կամ բացթողման անհապաղ ճշտման համար:

3. Ուսանողն իրավունք ունի՝

- ընտրելու տվյալ մասնագիտության (մասնագիտացման) ուսուցման համար բուհի կողմից առաջադրվող պարտադիր և ոչ պարտադիր դասընթացներ՝ ուսումնական ծրագրի պահանջներին համապատասխան,
- մինչև մեկ դասընթացի համար մեկից ավելի ուսումնական հոսքերի առկայության դեպքում կատարելու ընտրություն՝ ելնելով դասախոսի նախապատվությունից և/կամ դասընթացի կայացման ժամանակացույցից,
- բացի ընտրած մասնագիտության ուսումնական դասընթացներից, յուրացնելու ցանկացած այլ դասընթաց, որը դասավանդվում է տվյալ կամ այլ բուհում՝ այդ բուհի կանոններով սահմանված կարգով,
- միջբուհական փոխանակման և/կամ ակադեմիական շարժունության ծրագրերի շրջանակներում ուսումնառության որոշակի շրջան (կիսամյակ, ուստարի) ուսումնառելու այլ բուհում (ներառյալ՝ օտարերկրյա),
- փոխադրվելու մեկ այլ բուհ (ներառյալ օտարերկրյա)՝ համաձայն ՀՀ կառավարության սահմանած կարգի,
- ցանկացած կրթական աստիճանում ընդհատելու կամ շարունակելու ուսումնառությունը բուհում,
- հիմնավորված կերպով դիմելու դեպքում ստանալու իր ակադեմիական տեղեկագիրը՝ կազմված ուսումնառության լրիվ կամ որևէ շրջանի համար:

7. Այլ դրույթներ

7.1. Բուհի տարեկան ուսումնական բեռնվածքի հաշվարկը

1. Ուսումնական ծրագրում և դասընթացների տեղեկագրքում դասընթացին հատկացված կրեդիտների հետ մեկտեղ նշվում է նաև շաբաթական լսարանային ժամաքանակն ըստ պարապմունքի ձևերի (դասախոսություններ, գործնական, սեմինար, լաբորատոր պարապմունքներ և այլն):
2. Կրեդիտների կուտակման գործառույթի դեպքում ուսանողների անհատական ուսումնական ծրագրերի վերլուծության և առանձին դասընթացներին ուսանողների գրանցման տարիների ընթացքում կուտակված վիճակագրական տվյալների հիման վրա բուհը կազմում է ինչպես հաջորդ ուստարվա ուսումնական բեռնվածությունը, այնպես էլ դասընթացների ու քննությունների ժամանակացույցերն ըստ կիսամյակների:

II ԲԱԺԻՆ
ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

**ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ
ՏԵՂԱՍՊԱՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ**

ԾՐԱԳՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՐ

1. Ծրագրի անվանումը և մասնագիտության թվանիշը	Ցեղասպանագիտություն մագիստրոսական ծրագիր, 031801.02.7
2. Բուհը	Երևանի պետական համալսարան (ԵՊՀ)
3. Ծրագիրը հավատարմագրված է	-
4. Շնորհվող որակավորումը	Միջազգային հարաբերությունների մագիստրոս
5. Ծրագրի մեկնարկի ուսումնական տարին	2017-2018
6. Ուսումնառության լեզուն	Հայերեն
7. Ուսուցման ձևը	Առկա

8. Ծրագրի ընդունելության չափանիշները/պահանջները
 Ծրագրի ընդունելությունը իրականացվում է համաձայն գործող «Կանոնակարգ Երևանի պետական համալսարանի առկա ուսուցմամբ մագիստրատուրայի 2016/2017 ուստարվա ընդունելության»՝ <https://goo.gl/Gd0MMZ> :

9. Ծրագրի նպատակները
 Ծրագրի հիմնական նպատակներն են՝

- Ցեղասպանագիտության միջդիսցիպլինար գիտակարգին մասնագիտորեն տիրապետող, անհրաժեշտ գիտելիքներով օժտված կադրերի պատրաստում,
- դաշտում պրոֆեսորադասախոսական և ուսանողական փոխլրացնող ու գիտակրթական աճ արձանագրող շարունակական աշխատանքի շնորհիվ ապահովել հայկական դաշտի համար համաշխարհային փորձի և զարգացումներին համահունչ ընթացք,
- ոլորտին բակալավրի մակարդակում տարբեր կրթական հումանիտար ուղղությունների համահավասար և փոխլրացնող մասնագիտական կրթություն ապահովել, որը թույլ կտա բացառել ցեղասպանագիտությունը մեզանում առավել պատմագիտական ուղղություն ընկալվող մոտեցումը:

10. Ծրագրի կրթական վերջնարդյունքները
Ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն
 Այս ծրագրի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի.

Ա1. ներկայացնելու ցեղասպանությունների տեսության և պատմության հիմունքները,
 Ա2. բնութագրելու համեմատական ցեղասպանության համատեքստում Հայոց ցեղասպանության ասպեկտները,
 Ա3. սահմանելու ցեղասպանություն հանցատեսակի միջազգայնորեն ընդունված հիմնական ձևերը, օրենքները, իրավական ակտերը, կոնվենցիան և հիմնավորելու դրանց դրույթների փոխկապակցվածությունը Հայոց ցեղասպանության հետ,
 Ա4. քննարկելու Հայոց ցեղասպանության տնտեսական, քաղաքական, սոցիոհոգեբանական, կրոնական, մշակութային շարժառիթները,
 Ա5. պարզաբանելու Հայոց ցեղասպանության թուրքական ժխտողականության հիմունքները,
 Ա6. մատնանշելու և լուսաբանելու Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման,

փոխհատուցման հնարավոր տարբերակները և միջազգային հարաբերություններում խնդրո առարկայի շուրջ առկա մոտեցումները:
Ա7. քննարկելու Հայոց ցեղասպանության պատճառահետևանքային կապերը՝ դիտարկելով Սփյուռքի ձևավորման համատեքստում:

Բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ
Այս ծրագրի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի.
Բ1. մասնակցելու Ցեղասպանագիտության ոլորտին առնչվող միջազգային և հանրապետական գիտագործնական քննարկումներին,
Բ2. բազմակողմանիորեն վերլուծելու և գնահատելու Հայոց ցեղասպանության ճանաչմանն ու փոխհատուցմանը միտված ՀՀ քաղաքականությունը, հակադիր ճամբարի ռազմավարությունը և միջազգային հանրության մոտեցումները,
Բ3. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջուկորտային հետազոտությունների վերլուծություն,
Բ4. ներկայացնելու առաջարկներ մասնագիտական ոլորտի աշխատանքների արդյունավետությունը բարձրացնելու վերաբերյալ:

Գ. Ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ
Այս ծրագրի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի.
Գ1. օգտվելու մասնագիտական գրականությունից,
Գ2. մասնակցելու բազմաբնույթ քննարկումներին, վերլուծելու առկա խնդիրները և գնահատելու դրանց լուծման համար անհրաժեշտ հնարավորությունները,
Գ3. արդյունավետորեն պլանավորելու ժամանակն ու այլ ռեսուրսները,
Գ4. պատրաստելու զեկույցներ, ներկայացնելու հետազոտական աշխատանքների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր,
Գ5. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

11. Ծրագրի ուսումնական պլանը
Կցված է

12. Ուսումնական պլանի քարտեզը
Կցված է

13. Գնահատման ձևերը
Դասընթացներն ըստ գնահատման ձևի երեքն են՝
ա) *եզրափակիչ գնահատումով,*
բ) *առանց եզրափակիչ գնահատման,*
դ) *ստուգարքային:*

14. Շրջանավարտների ապագա կարիերայի հնարավորությունները
Ծրագրի շրջանավարտների հնարավոր աշխատատեղերի և կարիերայի հնարավորությունները անհրաժեշտ է դիտարկել գիտական, կրթական, պետական, այդ թվում նաև դիվանագիտական, հասարակական, լրագրողական հարթակները. ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ արևելագիտության ինստիտուտ, ՀՀ ԳԱԱ Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ, Երևանի պետական համալսարանի հայագիտական հետազոտությունների ինստիտուտ, Զորյան ինստիտուտ, ՀՅԴ-ի ԱՄՆ-ի մասնաճյուղի հասարակական աշխատանքների և կառավարական հարաբերությունների

ազգային հանձնախմբի Հայ դատի գրասենյակ, «Նորավանք» գիտակրթական հիմնադրամ, www.panorama.am, www.panarmenian.net և այլն: Այս հնարավորության հիմքում ընկած է ծրագրին մասնակից ուսանողների բակալավրի տարատեսակ մասնագիտությունների և նոր մասնագիտության համահունչ զուգակցման հանգամանքը:

15. Ուսումնառության օժանդակության ռեսուրսները և ձևերը

Ծրագրում ընդգրկված ուսանողների համար հասանելի ուսումնառության ռեսուրսներ ենթակառուցվածքներ՝ առանձին հարկաբաժնում նախատեսված թվով 4 լսարաններ և քննարկումների սրահ՝ համապատասխան կահավորմամբ (ՀՀ, ք. Երևան, Ալեք Մանուկյան 1, ԵՊՀ 2-րդ մասնաշենք, 5-րդ հարկ լսարան թիվ 505,507,508,509, քննարկումների սրահ, թիվ 506), նույն հարկաբաժնում մասնագիտական գրադարան (թիվ 514), լսարաններին կից մասնագիտական փորձի հարստացման համար հետազոտական հարթակը՝ ՀՀԻ Ցեղասպանագիտության բաժինը, տպագիր հանդես՝ «Հայագիտության հարցեր» (տե՛ս <http://www.armin.am/armin/am/Journal>) , համացանցային ուսումնական ռեսուրսներ՝ ՀՀԻ «Հայոց ցեղասպանություն» թեմատիկ կայք՝ www.armeniansgenocide.am (20.09.2016 թ.), «Ցեղասպանագիտություն» ՄՕ պաշտոնական կայք՝ <http://masters.armeniansgenocide.am/>, որոնք օգնում են նրանց՝ ձեռք բերելու ծրագրով սահմանված կրթական վերջնարդյունքները: Դասավանդման և ուսումնառության նորարարական միջոցներից հարկ է առանձնացնել լսարանային տեխնիկական բարձր հագեցվածությունը՝ թվով երեք թաչսքրին կառավարվող էլեկտրոնային գրատախտակներ իրենց դյուրակիր համակարգիչներով, անլար՝ wi-fi, և լարային համացանց, գրադարանում՝ թվով 8 համակարգչից բաղկացած սրահ, որոնք կարևոր են տվյալ ծրագրի նպատակների հաջող իրականացման համար:

16. Կրթական չափորոշիչները կամ ծրագրային կողմնորոշիչները, որոնք օգտագործվել են ծրագրի մշակելիս

Ծրագրային հիմնական կողմնորոշիչների և չափորոշիչների պահանջները ձևավորելիս օգտվել ենք.

1. «ՀՀ բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության մասին օրենք» (<http://parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=2257&lang=arm>) :
2. «Բարձրագույն մասնագիտական կրթության պետական ընդհանուր չափորոշիչը» (<https://goo.gl/hMEIz3>)¹ :
3. Միջազգային փորձ՝
 - 3.1. Ուպպսալայի համալսարան (Շվեդիա)՝ «Հոլոքոստի և ցեղասպանագիտության» մագիստրոսական ծրագիր (<https://goo.gl/O0YSNy>):
 - 3.2. Յելի համալսարան (ԱՄՆ)՝ «Ցեղասպանագիտություն» ծրագիր (<http://gsp.yale.edu>):
 - 3.3. Ջորջյան ինստիտուտ (Կանադա)՝ «Ցեղասպանություն և մարդու իրավունքներ» համալսարանական ծրագիր (<http://www.genocidestudies.org/GHRUP/history.html>):
 - 3.4. Ամստերդամի համալսարան (Հոլանդիա)՝ «Հոլոքոստի և ցեղասպանագիտության» մագիստրոսական ծրագիր (<https://goo.gl/HfNfw5>):
 - 3.5. Հայֆայի համալսարան (Իսրայել)՝ «Հոլոքոստի հետազոտություններ» մագիստրոսական ծրագիր (<https://goo.gl/N5IcKr>):
 - 3.6. Բիրմինգհեմի համալսարան (Մեծ Բրիտանիա)՝ «Հոլոքոստ և ցեղասպանություն» մագիստրոսական ծրագիր (<https://goo.gl/3zfQvN>):

¹ goo.gl-ով նշված հղումները բնօրինակ հղումների կրճատ տարբերակներն են:

ՑԵՂԱՍՊԱՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆԻ ՔԱՐՏԵԶԸ

Ծրագրի կրթական վերջնարդյունքները

Ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		Բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ	
Ա1	ներկայացնելու գեղասպանությունների տեսության և պատմության հիմունքները	Բ1	մասնակցելու Ցեղասպանագիտության ոլորտին առնչվող միջազգային և հանրապետական գիտագործնական քննարկումներին
Ա2	բնութագրելու համեմատական գեղասպանության համատեքստում Հայոց գեղասպանության ասպեկտները	Բ2	բազմակողմանիորեն վերլուծելու և գնահատելու Հայոց գեղասպանության ճանաչմանն ու փոխհատուցմանը միտված ՀՀ քաղաքականությունը, հակադիր ճամբարի ռազմավարությունը և միջազգային հանրության մոտեցումները
Ա3	սահմանելու գեղասպանություն հանցատեսակի միջազգայնորեն ընդունված հիմնական ձևերը, օրենքները, իրավական ակտերը, կոնվենցիան և հիմնավորելու դրանց դրոյթների փոխկապակցվածությունը Հայոց գեղասպանության հետ	Բ3	իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջոլորտային հետազոտությունների վերլուծություն
Ա4	քննարկելու Հայոց գեղասպանության տնտեսական, քաղաքական, սոցիոհոգեբանական, կրոնական, մշակութային շարժառիթները	Բ4	ներկայացնելու առաջարկներ մասնագիտական ոլորտի աշխատանքների արդյունավետությունը բարձրացնելու վերաբերյալ
Ա5	պարզաբանելու Հայոց գեղասպանության թուրքական ժխտողականության հիմունքները		
Ա6	մատնանշելու և լուսաբանելու Հայոց գեղասպանության միջազգային ճանաչման, փոխհատուցման հնարավոր տարբերակները և միջազգային հարաբերություններում խնդրո առարկայի շուրջ առկա մոտեցումները		
Ա7	քննարկելու Հայոց գեղասպանության պատճառահետևանքային կապերը՝ դիտարկելով Սփյուռքի ձևավորման համատեքստում		
Գ. Ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ			
Գ1	օգտվելու մասնագիտական գրականությունից	Գ3	արդյունավետորեն պլանավորելու ժամանակն ու այլ ռեսուրսները

ԾՐԱԳՐԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉՆԵՐ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ

1.1602/Մ01	2. Օտար լեզու-1	3.6 կրեդիտ
4. շաբաթական 4 ժամ		5. դաս.-2, գործ.-2, լաբ.-0
6.1-ին կիսամյակ՝ աշնանային		7. ստուգարք
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ջարգացնել մասնագիտական անգլերենի բանավոր և գրավոր խոսքի հմտությունները, • սովորեցնել մասնագիտության հետ առնչվող հիմնական մասնագիտական բառապաշարը, • ուսումնասիրել անգլերեն լեզվով մասնագիտական աղբյուրներ՝ (գրքեր և գիտական հոդվածներ)՝ տպագրված ինչպես մեր երկրում, այնպես էլ արտասահմանում: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p><i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. անգլերենով վերարտադրելու բանավոր և գրավոր խոսք, 2. խոսքը արտահայտելու համառոտագրությունների տեսքով, <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 3. օգտագործելու մասնագիտական տերմինաբանություն, 4. կիրառելու գիտական փաստարկներ, խնդիրներ <p><i>գ. քննհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 5. վերլուծելու խնդիրների լուծման ռազմավարությունները, 6. նախագծել գրավոր և բանավոր ներկայացումներ (presentation): 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Բ1. մասնակցելու Յեղասպանագիտության ոլորտին առնչվող միջազգային և հանրապետական գիտագործնական քննարկումներին, 2. Բ3. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջոլորտային հետազոտությունների վերլուծություն, 3. Գ1. օգտվելու մասնագիտական գրականությունից, 4. Գ5. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: 		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Գործնական պարապմունք, 2. ինքնուրույն աշխատանք, 3. թիմային աշխատանք, 4. անհատական և թիմային գիտահետազոտական աշխատանք, 5. իրավիճակային խնդիրների քննարկում, 6. առաջադրանքների կատարման ստուգում: 		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p style="padding-left: 20px;">Ստուգարքը անցկացվում է բանավոր հարցմամբ:</p>		
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Գրավոր խոսքի ուսուցում (սովորեցնել գրել էսսե, ռեզյումե, ամփոփում և այլն), 2. Մասնագիտական ոլորտում անգլերենով քննարկումներ վարելու հմտությունների ուսուցում, 3. Մասնագիտական զեկուցում պատրաստելու և ներկայացնելու հմտությունների ուսուցում: 		
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Մ. Ապրեսյան, Դ. Բագիրյան 2010. 		

1.1602/Մ02	2. Օտար լեզու-2	3.3 կրեդիտ
4. շաբաթական 2 ժամ	5. դաս.-2, գործ.-0, լաբ.-0	
6.2-րդ կիսամյակ՝ գարնանային	7. ստուգարք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ <ul style="list-style-type: none"> • անգլերեն լեզվով գրականության ուսումնասիրություն, • գրավոր և բանավոր հաղորդակցում գիտական աշխարհի հետ, • օտարերկրյա գործընկերների հետ գիտական երկխոսության մեջ մտնելու ունակություն: 		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ <p><i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. անգլերենով վերարտադրելու բանավոր և գրավոր խոսք, 2. խոսքը արտահայտելու համառոտագրությունների տեսքով, <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 3. օգտագործելու մասնագիտական տերմինաբանություն, 4. կիրառելու գիտական փաստարկներ, խնդիրներ <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 5. վերլուծելու խնդիրների լուծման ռազմավարությունները, նախագծել գրավոր և բանավոր ներկայացումներ (presentation): 		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <ol style="list-style-type: none"> 1. Բ1. մասնակցելու Ցեղասպանագիտության ոլորտին առնչվող միջազգային և հանրապետական գիտագործնական քննարկումներին, 2. Բ3. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջոլորտային հետազոտությունների վերլուծություն, 3. Գ1. օգտվելու մասնագիտական գրականությունից, 4. Գ5. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: 		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. <ol style="list-style-type: none"> 1. Գործնական պարապմունք, 2. ինքնուրույն աշխատանք, 3. թիմային աշխատանք, 4. անհատական և թիմային գիտահետազոտական աշխատանք, 5. իրավիճակային խնդիրների քննարկում, 6. առաջադրանքների կատարման ստուգում: 		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարքը անցկացվում է բանավոր հարցմամբ:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. <ol style="list-style-type: none"> 1. Գրավոր խոսքի ուսուցում (սովորեցնել գրել անոտացիա, գիտական հոդված, և այլն) 2. մասնագիտական բնագիր գրականության ուսումնասիրություն, 3. մասնագիտական ոլորտում անգլերենով քննարկումներ վարելու հմտությունների զարգացում, 4. մասնագիտական զեկուցում պատրաստելու և ներկայացնելու հմտությունների զարգացում: 		
14. Հիմնական գրականության ցանկ. <ol style="list-style-type: none"> 1. John M.Swales,Christine B. Feak “ English in Today’s Research World” a Writing Guide. The University of Michigan Press,USA, 2003. 2. John M Swales and Christine B.Feak “Academic writing for Graduate Students” 2000, USA. 3.“English for History Students”, S. Khasapetyan, A. Grigoryan, 2005. 		

1. 2301/Մ01	2. Տեղեկատվական տեխնոլոգիաները մասնագիտական ոլորտում-6 /հումանիտար ֆակուլտետների համար/	3. 3 կրեդիտ
4. շաբաթական 2 ժամ	5. դաս.-0, գործ.-2, լաբ.-0	
6. 1-ին կիսամյակ՝ աշնանային	7. ստուգաք	
8. Դասընթացի հիմնական նպատակն է՝ <ul style="list-style-type: none"> • փոխանցել ուսանողներին տեղեկատվական տեխնոլոգիաների հիմնական կիրառություններից օգտվելու հմտությունները, • սովորեցնել կիրառել դրանք իրենց մասնագիտական ոլորտում: 		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. աշխատելու տեսքով, գրաֆիկական օբյեկտների, աղյուսակների հետ 2. մշակելու հոդվածները, գիտական աշխատությունները և այլ փաստաթղթերը 3. աշխատելու էլեկտրոնային աղյուսակների հետ 4. կազմելու դիագրամներ և գրաֆիկներ, կատարել հաշվարկներ 5. նախագծելու և ստեղծելու տվյալների բազա 6. ստեղծելու հարցումներ, ձևեր, հաշվետվություններ 7. ստեղծելու ներկայացումներ, օբյեկտների վրա կիրառելու անիմացիոն և ձայնային էֆեկտներ 8. մշակելու պարզագույն web-կայքերը՝ օգտագործելով նշագրման լեզուներ 		
10. Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <ol style="list-style-type: none"> 1. Բ1. մասնակցելու Ցեղասպանագիտության ոլորտին առնչվող միջազգային և հանրապետական գիտագործնական քննարկումներին, 2. Բ3. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջոլորտային հետազոտությունների վերլուծություն, 3. Գ1. օգտվելու մասնագիտական գրականությունից, Գ5. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: 		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. <ol style="list-style-type: none"> 1. Դասերն անցկացվում են համակարգչի միջոցով: 2. Ուսուցողական նյութերը և ինքնուրույն աշխատանքի առաջադրանքները տրամադրվում են ուսանողներին էլեկտրոնային տեսքով: 3. Ընթացիկ և եզրափակիչ ստուգումները անցկացվում են համակարգչի միջոցով: 		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. <ol style="list-style-type: none"> 1. 1-ին ընթացիկ քննությունը գնահատվում է ուսանողի աշխատանքի հիման վրա՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: 2. 2-րդ ընթացիկ քննությունը գնահատվում է ուսանողի աշխատանքի հիման վրա՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: 3. Ստուգաքն անցկացվում է ուսանողի ամփոփիչ աշխատանքի հիման վրա՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Ստուգաքը ստանալու համար անհրաժեշտ է հավաքել առնվազն 13 միավոր: 		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. <ol style="list-style-type: none"> 1. Փաստաթղթերի ստեղծման և մշակման տեխնոլոգիաներ: 2. Տվյալների վերլուծության տեխնոլոգիաներ – տվյալների տիպեր, հասցեներ, ֆունկցիաներ, աղյուսակներ, դիագրամներ, գրաֆիկներ: 3. Տվյալների բազաներ – տվյալների բազաների նախագծում և ստեղծում, հարցումներ, հաշվետվություններ: 4. Ներկայացման մուլտիմեդիա տեխնոլոգիաներ – ստեղծում և ցուցադրում: 5. Web-տեխնոլոգիաներ – նշագրման լեզուներ, պարզագույն web-կայքերի ստեղծում: 		

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Д. Колесниченко, Самоучитель работы на компьютере, 2009 г.
2. И. Квинт, Создаем сайты с помощью HTML, 2011 г.
3. Основы Javascript, <https://learn.javascript.ru>
4. Ю. Бекаревич, Н. Пушкина, MS Access 2013, 2014 г.
5. Shelly Cashman, Microsoft Office, 2016

1. 9601/Մ01	2. Հետազոտության պլանավորում և մեթոդներ	3. 3 կրեդիտ
4. շաբաթական 2 ժամ	5. դաս.-1, գործ.-1, լաբ.-0	
6. 1-ին կիսամյակ՝ աշնանային	7. ստուգարք	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • զարգացնել հումանիտար ոլորտում մասնագիտական հմտությունները հետազոտությունների պլանավորման և ժամանակակից մեթոդների միջոցով, • ներկայացնել հումանիտար ոլորտում հետազոտության պլանավորման ձևաչափերը և մեթոդները, • պատրաստել ինքնուրույն հետազոտական աշխատանք կատարելու ունակ մասնագետներ: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p><i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու հումանիտար գիտակարգերում հետազոտության պլանավորման հիմնական սկզբունքները, հայեցակարգերը և հիմնախնդիրները, 2. մեկնաբանելու հումանիտար ոլորտում հետազոտության ինչպես դասական, այնպես էլ արդի մեթոդները, 3. պարզաբանելու հումանիտար գիտակարգերի շուրջ առկա հետազոտական աշխատանք կատարելու հիմնարար սկզբունքները: <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. կիրառելու գիտական բնույթի աղբյուրների հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները, 5. օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները հումանիտար գիտակարգերում ուսումնասիրություններ կատարելիս, 6. ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական գործունեություն, ինչպես նաև իրականացնելու հետազոտական աշխատանքներ : <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ (եթե այդպիսիք կան)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 7. օգտվելու համացանցային աղբյուրներից՝ անհրաժեշտ տեղեկատվությունն ստանալու համար, 8. վերլուծելու փաստերը և անելու հիմնավորված հետևություններ, 9. արդյունավետ կերպով պլանավորելու ժամանակն ու այլ ռեսուրսներ, 10. ստեղծագործաբար կիրառելու ունեցած գիտելիքները և առաջ քաշելու նորերը, 		
<p>11. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Բ1 մասնակցելու Ցեղասպանագիտության ոլորտին առնչվող միջազգային և հանրապետական գիտագործնական քննարկումներին 2. Բ2 բազմակողմանիորեն վերլուծելու և գնահատելու Հայոց ցեղասպանության ճանաչմանն ու փոխհատուցմանը միտված ՀՀ քաղաքականությունը, հակադիր ճամբարի ռազմավարությունը և միջազգային հանրության մոտեցումները 3. Բ3 իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջոլորտային հետազոտությունների վերլուծություն 4. Գ1 օգտվելու մասնագիտական գրականությունից 		

5. Գ3 արդյունավետորեն պլանավորելու ժամանակն ու այլ ռեսուրսները
6. Գ4 պատրաստելու զեկույցներ, ներկայացնելու հետազոտական աշխատանք-ների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն, 2. գործնական կամ սեմինար պարապմունք համակարգիչների կիրառմամբ, 3. քննարկման անցկացում համակարգչի և թաչսքրին էկրանի միջոցով համացանցային հարթակների դիտարկմամբ:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարքը անցկացվում է բանավոր հարցմամբ:
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. 1. Ներածություն, 2. Հետազոտությունը հումանիտար գիտակարգերում, 3. Հետազոտության պլանավորման արդի չափորոշիչները, 4. Հետազոտության մեթոդները հումանիտար գիտակարգերում, 5. Հետազոտության արժևորում և կիրառականացում:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Charles Harvey, Jon Press, Databases in Historical Research: Theory, Methods and Applications, Published by Palgrave Macmillan , Hampshire, New York, 1996. 2. Chicago-Style Citation Quick Guide: Notes and Bibliography: Sample Citations // URL: http://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide.html , 12.04.2017: 3. Ղազարյան Ա., Գիտական հետազոտության մեթոդաբանական առանձնահատկությունները, Եր., ԵՊՀ հրատ., 2015:

Մասնագիտական դասընթացներ

1.9601/Մ02	2.Մասնագիտության արդի հիմնախնդիրները	3.3 կրեդիտ
4.շաբաթական 2 ժամ	5.դաս.-2, գործ.-0, լաբ.-0	
6.1-ին կիսամյակ՝ աշնանային	7. ստուգարք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ <ul style="list-style-type: none"> • ծանոթացնել ուսանողներին ցեղասպանագիտության՝ որպես գիտական ճյուղի զարգացման միտումների հետ, • ներկայացնել արդի ցեղասպանագիտական տեսությունները, • քննարկել Ցեղասպանագիտության ոլորտում ընթացող բանավեճերը և քննարկումները: 		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ <i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու ցեղասպանությունների տեսության և պատմության հիմունքները, 2. բնութագրելու համեմատական ցեղասպանության համատեքստում Հայոց ցեղասպանության ասպեկտները, 3. քննարկելու Հայոց ցեղասպանության տնտեսական, քաղաքական, սոցիոհոգեբանական, կրոնական, մշակութային շարժառիթները: <i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i> <ol style="list-style-type: none"> 4. մասնակցելու Ցեղասպանագիտության ոլորտին առնչվող միջազգային և հանրապետական գիտագործնական քննարկումներին, 		

<p>5. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջուկորտային հետազոտությունների վերլուծություն,</p> <p>6. առաջարկելու նոր մոտեցումներ մասնագիտական ոլորտի աշխատանքների արդյունավետությունը բարձրացնելու վերաբերյալ:</p> <p>գ. <i>ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <p>7. օգտվելու մասնագիտական գրականությունից,</p> <p>8. պատրաստելու զեկույցներ, ներկայացնելու հետազոտական աշխատանքների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:</p>
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>1. Ա1. ներկայացնելու ցեղասպանությունների տեսության և պատմության հիմունքները,</p> <p>2. Ա3. սահմանելու ցեղասպանություն հանցատեսակի միջազգայնորեն ընդունված հիմնական ձևերը, օրենքները, իրավական ակտերը, կոնվենցիան և հիմնավորելու դրանց դրույթների փոխկապակցվածությունը Հայոց ցեղասպանության հետ,</p> <p>3. Բ4. ներկայացնելու առաջարկներ մասնագիտական ոլորտի աշխատանքների արդյունավետությունը բարձրացնելու վերաբերյալ,</p> <p>4. Գ1. օգտվելու մասնագիտական գրականությունից,</p> <p>5. Գ4. պատրաստելու զեկույցներ, ներկայացնելու հետազոտական աշխատանքների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր,</p> <p>6. Գ5. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <p>1. դասախոսություններ</p> <p>2. ուսանողի կողմից պատրաստված հաղորդումների քննարկում</p> <p>3. բանավեճ</p>
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարքը անցկացվում է բանավոր հարցմամբ:</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <p>1. Ցեղասպանագիտության՝ որպես առանձին գիտական ուղղության առաջացման պատմությունը,</p> <p>2. Ցեղասպանագիտության զարգացման միտումները,</p> <p>3. Ցեղասպանագիտության արտի տեսությունները,</p> <p>4. Ցեղասպանագիտության ոլորտում ընթացող հիմնական բանավեճերը և քննարկումները:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <p>1. Adam Jones, Genocide: A Comprehensive Introduction, Routledge; 2 ed, 2010.</p> <p>2. Advancing Genocide Studies: Personal Accounts and Insights from Scholars in the Field, (Samuel Totten, ed), Transaction Publishers; 2015.</p> <p>3. New Directions in Genocide Research (Adam Jones (ed.), Abingdon: Routledge, 2011.</p> <p>4. Pioneers of genocide studies (Samuel Totten, Steven Leonard Jacobs, editors), New Brunswick, N.J. : Transaction Publishers., 2002.</p> <p>5. Scott Strauss, Fundamentals of Genocide and Mass Atrocity Prevention (United States Holocaust Memorial Museum, 2016).</p>

1. 9601/Մ03	2. Հայկական հարցի և Հայոց ցեղասպանության պատմություն	3.6 կրեդիտ
4. շաբաթական 4 ժամ		5. դաս.-2, գործ.-2, լաբ.-0

6.1-ին կիսամյակ՝ աշնանային	7. եզրափակիչ գնահատում
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • մագիստրանտներին ներկայացնել Հայկական հարցի ծագումը, նրա բովանդակությունն ու միջազգայնացումը, • վեր հանել Օսմանյան կայսրության և նրա իրավահաջորդ Թուրքիայի հանրապետության կողմից հայերի նկատմամբ շարունակաբար իրականացվող ցեղասպան քաղաքականությունը, • նկարագրել հայ ժողովրդի ազգային ազատագրական շարժման ու ինքնապաշտպանության դրսևորումները: 	
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p><i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. բացատրելու, թե ինչ փոխակերպումների է ենթարկվել Հայկական հարցը իր ծագումից մինչև մեր օրերը, 2. թվարկելու թուրքական վարչակարգերի կողմից հայ ժողովրդի նկատմամբ իրագործված ցեղասպան քաղաքականության փուլերը, 3. մատնանշելու ցեղասպանությունից հետո հայ ժողովրդի կրած կորուստները: <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. վերլուծելու թուրքական պետության տարբեր վարչակարգերի կողմից հայերի նկատմամբ իրականացվող խտրական քաղաքականության ու ցեղասպանության շարժառիթները, 5. բացահայտելու թուրքական պետության հակահայկական քաղաքականության հետապնդած նպատակները: <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 6. տարբերակելու թուրքական տարբեր վարչակարգերի կողմից իրականացվող հակահայկական քաղաքականության ժառանգականությունն ու հետևողականությունը: 	
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ա3. սահմանելու ցեղասպանություն հանցատեսակի միջազգայնորեն ընդունված հիմնական ձևերը, օրենքները, իրավական ակտերը, կոնվենցիան և հիմնավորելու դրանց դրույթների փոխկապակցվածությունը Հայոց ցեղասպանության հետ, 2. Ա4. քննարկելու Հայոց ցեղասպանության տնտեսական, քաղաքական, սոցիոհոգեբանական, կրոնական, մշակութային շարժառիթները, 3. Բ3. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջուկորտային հետազոտությունների վերլուծություն, 4. Բ4. ներկայացնելու առաջարկներ մասնագիտական ոլորտի աշխատանքների արդյունավետությունը բարձրացնելու վերաբերյալ, 5. Գ1. օգտվելու մասնագիտական գրականությունից, 6. Գ2. մասնակցելու բազմաբնույթ քննարկումներին, վերլուծելու առկա խնդիրները և գնահատելու դրանց լուծման համար անհրաժեշտ հնարավորությունները: 	
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություններ և գործնական պարապմունքներ 2. հանձնարարվում են գրավոր առաջադրանքներ 3. անց են կացվում ինտերակտիվ քննարկում-գրույցներ 	
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. 1-ին ընթացիկ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է: 8. 2-րդ ընթացիկ քննություն. անցկացվում է գրավոր (ռեֆերատ) հարցմամբ՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է: 9. Եզրափակիչ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է: 	

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

1. Հայկական հարցը իբրև Արևելյան հարցի բաղկացուցիչ,
2. Հայկական հարցի միջազգայնացումը,
3. Ազատագրական խմբակների և հայ քաղաքական կուսակցությունների ձևավորումը և գործունեությունը Արևմտյան Հայաստանում,
4. Ինքնապաշտպանական մարտերը և հայերի զանգվածային կոտորածները 19-չրդ դարի վերջ և 20-րդ դարի սկիզբ,
5. Առաջին աշխարհամարտի Կովկասյան ռազմաճակատի գործողությունները և հայ կամավորական շարժումը,
6. Հայոց ցեղասպանության իրականացման թուրքական շարժառիթները,
7. Մեծ տերությունների քաղաքականությունը Հայկական հարցում Հայոց ցեղասպանության տարիներին,
8. Հայոց ցեղասպանության հետևանքները և միջազգային արձագանքները,
9. Հայկական հարցի վերարժարծումը Երկրորդ աշխարհամարտի ավարտին,
10. Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման ու դատապարտման գործընթացը,
11. Հայկական հարցն արդի պայմաններում:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Պեյերյան Ա., Մեծ տերությունները, Օսմանյան կայսրությունը և հայերը ֆրանսիական արխիվներում (1914-1918), փաստաթղթերի ժողովածու, հատոր 1, Եր., 2005:
2. Հայանպաստ շարժումը Մեծ Բրիտանիայում (1918-1923թթ.) (ըստ ՀՀ պատմության կենտրոնական պետական արխիվում պահվող վավերագրերի), կազմող և ներածու հեղինակ՝ Բ. Պողոսյան, Երևան, 2002:
3. Սաֆրաստյան Ռ., Օսմանյան կայսրություն. Ցեղասպանության ծրագրի ծագումնաբանությունը (1876-1920թթ.), Երևան, 2009:
4. Գալոյան Գ., Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատումներում (XVI դարից 1917 թ.), Երևան, 2004:
5. Барсегов Ю., Геноцид армян: ответственность Турции и обязательства мирового сообщества, т.2, ч.1, Москва, 2003.

1. 1906/Մ01	2.Միջազգային իրավունք	3. 6 կրեդիտ
4. շաբաթական 4 ժամ	5. դաս.-2, գործ.-2, լաբ.-0	
6.1-ին կիսամյակ՝ աշնանային	7. եզրափակիչ գնահատում	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • ուսանողներին տալ հիմնարար գիտելիքներ միջազգային հանրային իրավունքի համակարգի, դրա սուբյեկտների, աղբյուրների, հիմնարար սկզբունքների վերաբերյալ, միջազգային-իրավական պատասխանատվության հետ կապված հարցեր, • պատկերացում կազմել միջազգային իրավունքի հիմնական ինստիտուտների և ճյուղերի բովանդակության վերաբերյալ, • հնարավորություն ընձեռել հստակ պատկերացում կազմելու միջազգային իրավունքի հիմնական կատեգորիաների և միջազգային իրավունքի ճյուղերի բովանդակության մասին: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p><i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <p>1. սահմանելու միջազգային հանրային իրավունք հասկացությունն ու</p>		

<p>առանձնահատկությունները,</p> <p>2. դասակարգելու միջազգային հանրային իրավունքի աղբյուրները, սկզբունքները և սուբյեկտները,</p> <p>3. լուսաբանելու միջազգային հանրային իրավունքի առանձին ինստիտուտներն ու ճյուղերը:</p> <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <p>4. օգտվելու միջազգային հանրային իրավունքի բնագավառի տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (տեսական գրականություն, գիտական հոդվածներ, էլեկտրոնային գրադարանների ռեսուրսներ),</p> <p>5. վերլուծելու միջազգային պայմանագրեր, միջազգային դատական ատյանների նախադեպային որոշումներ, կատարելու հետևություններ:</p> <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <p>6. ինքնուրույն գնահատելու միջազգային-իրավական կառուցակարգերի կիրառելիության արդյունավետությունը,</p> <p>7. բացահայտելու միջազգային հանրային իրավունքի առանձին ինստիտուտների և ճյուղերի շրջանակներում իրավական կարգավորման առանձնահատկությունները և գոյություն ունեցող թերությունները,</p> <p>8. ներկայացնելու առաջարկություններ արտաքին քաղաքականության ոլորտում գործող ՀՀ օրենսդրության կատարելագործման և միջազգային իրավական փաստաթղթերի պահանջներին դրա համապատասխանեցման վերաբերյալ:</p>
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>1. Ա3. սահմանելու ցեղասպանություն հանցատեսակի միջազգայնորեն ընդունված հիմնական ձևերը, օրենքները, իրավական ակտերը, կոնվենցիան և հիմնավորելու դրանց դրույթների փոխկապակցվածությունը Հայոց ցեղասպանության հետ,</p> <p>2. Բ4. ներկայացնելու առաջարկներ մասնագիտական ոլորտի աշխատանքների արդյունավետությունը բարձրացնելու վերաբերյալ,</p> <p>3. Գ1. օգտվելու մասնագիտական գրականությունից,</p> <p>4. Գ3. արդյունավետորեն պլանավորելու ժամանակն ու այլ ռեսուրսները,</p> <p>5. Գ5. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <p>1. Պրեզենտացիաներով և ինտերակտիվ մեթոդներով (ֆիլմեր, մուլտիմեդիա) դասախոսություններ,</p> <p>2. ինքնուրույն հետազոտությունների կատարում,</p> <p>3. գիտական բանավեճեր, քննարկումներ,</p> <p>4. կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն, խնդիրների լուծում:</p>
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1. 1-ին ընթացիկ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:</p> <p>2. 2-րդ ընթացիկ քննություն. անցկացվում է գրավոր (ռեֆերատ) հարցմամբ՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:</p> <p>3. Եզրափակիչ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <p>1. Միջազգային իրավունքի հասկացությունը, նրա առանձնահատկությունը և սոցիալական բնույթը,</p> <p>2. միջազգային իրավունքի աղբյուրները,</p> <p>3. միջազգային պայմանագրի, միջազգային սովորույթի, ՄԱԿ-ի միջազգային դատարանի, ՄԱԿ-ի Գլխավոր ասամբլեայի բանաձևերի և միջազգային կոնֆերանսների ակտերի դերը միջազգային իրավունքի նորմերի ստեղծման գործում,</p>

<p>4. միջազգային իրավունքի կողմնակցիան,</p> <p>5. միջազգային իրավունքի ծագումը և զարգացումը,</p> <p>6. միջազգային իրավունքի սուբյեկտի հասկացությունը և տեսակները, միջազգային իրավունքի հիմնական սկզբունքների հասկացությունը և դասակարգումը,</p> <p>7. միջազգային իրավունքի հիմնական սկզբունքների ամրապնդումը միջազգային իրավական փաստաթղթերում,</p> <p>8. պայմանագրերի իրավունքը, նրա աղբյուրները և կողմնակցիան,</p> <p>9. միջազգային իրավական պատասխանատվության հասկացությունը, ծագումը և զարգացումը:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ</p> <p>1. Վ. Քոչարյան, Միջազգային իրավունք: Ուսումնական ձեռնարկ - Եր. Երևանի համալսարանի հրատարակչություն, 2002</p> <p>2. Горшкова С.А. Стандарты Совета Европы по правам человека и российское законодательство. М., 2001</p> <p>3. Конвенция о защите прав человека и основных свобод и Протоколы к ней / Сост. Г.В. Игнатенко, Л.А. Лазутин. Екатеринбург, 2005</p> <p>4. Мюллерсон Р.А. Права человека: идеи, нормы, реальность. М., 1991 Самович Ю.В. Международная судебная защита прав человека. Казань, 2006</p> <p>5. International law, Macalm 2016</p>

**Մասնագիտացման դասընթացներ
Պարտադիր**

1.1204/Մ01	2.Միջազգային հարաբերությունների տեսություն	3.3 կրեդիտ
4.2աբաթական 2 ժամ	5.դաս.-2, գործ.-0, լաբ.-0	
6.2 -րդ կիսամյակ՝ գարնանային	7. Առանց եզրափակիչ գնահատում	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ուսանողների մոտ ձևավորել միջազգային հարաբերությունների կանոնիկ տեսությունների հիմնադրույթների, դրանց օնտոլոգիական և էպիստեմոլոգիական ասպեկտների և ուղղությունների խորը իմացություն, • զարգացնել միջազգային հարաբերությունների տեսության դրույթների կիրառմամբ միջազգային իրողություններ մեկնաբանելու, իրադրություններ վերլուծելու հմտություններ, • զարգացնել միջազգային հարաբերությունների վերաբերյալ վերլուծական աշխատանքի տեսականացվածության աստիճան գնահատելու և քննադատելու, տեսության փորձարկման և փաստերի վերացարկման կարողություններ: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p><i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <p>1. Ներկայացնելու միջազգային հարաբերությունների տեսությունների կենտրոնական հիմնադրույթները, մատնանշել այդ տեսությունների վարիացիաների տարբերությունները (օրինակ՝ հարձակվողական և կառուցվածքային ռեպլիզմ),</p> <p>2. համեմատելու միջազգային անվտանգության, քաղաքատնտեսության, ռեժիմների օրթոդոքս և հետերոդոքս համադրույթները, դրանց շրջանակներում գիտական շրջանառության մեջ դրվող հայեցակարգերը,</p> <p>3. լուսաբանելու միջազգային հարաբերությունների թեմատիկայով միջազգային հեղինակավոր գիտավերլուծական աշխատանքների կառուցվածքը՝ մատնանշելով աշխատանքի</p>		

հետազոտական հարցադրումը, հիպոթեզը, տեսական ու պրակտիկ փաստարկումները, հետազոտական արդյունքները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

4. միջազգային հարաբերությունների եռամակարդակ վերլուծության մոտեցմամբ մեկնաբանելու միջազգային հարաբերությունների իրողություններ, իրադրություններ և իրադարձություններ,
5. վերլուծելու միջազգային միևնույն իրադրությունը/իրողությունը միջազգային հարաբերությունների տարբեր տեսությունների դիրքերից,
6. տեսական փաստարկման մեթոդների կիրառմամբ իրականացնելու վերլուծական աշխատանքներ, դեպքային ուսումնասիրություններ միջազգային հարաբերությունների հիմնախնդիրների կամ իրողությունների վերաբերյալ:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

7. լատարելու վերլուծական աշխատանքներ (էսսեներ, հոդվածներ)՝ տեսական դրույթների՝ իրողությունների նկատմամբ արտապատկերմամբ և փաստերի վերացարկմամբ,
8. ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառմամբ ներկայացնելու թեմատիկ զեկուցումներ,
9. մասնագիտական (քաղաքագիտություն, միջազգային հարաբերություններ) տեքստերում տարբերակելու հետազոտական հարցադրումները, հիպոթեզերը, փաստարկները և ենթափաստարկները:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

1. Ա1. ներկայացնելու ցեղասպանությունների տեսության և պատմության հիմունքները,
2. Ա6. մատնանշելու և լուսաբանելու Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման, փոխհատուցման հնարավոր տարբերակները և միջազգային հարաբերություններում խնդրո առարկայի շուրջ առկա մոտեցումները,
3. Բ1. մասնակցելու Ցեղասպանագիտության ոլորտին առնչվող միջազգային և հանրապետական գիտագործնական քննարկումներին,
4. Բ2. բազմակողմանիորեն վերլուծելու և գնահատելու Հայոց ցեղասպանության ճանաչմանն ու փոխհատուցմանը միտված ՀՀ քաղաքականությունը, հակադիր ճամբարի ռազմավարությունը և միջազգային հանրության մոտեցումները,
5. Բ3. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջոլորտային հետազոտությունների վերլուծություն,

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. *Թեմատիկ գրականության ընթերցում, վերլուծություն, ներկայացում և քննարկում:* Ուսանողները պարտավոր են նախապես հանձնարարված թեմային առնչվող գրականությունը ընթերցել և հանձնարարվող գրականությանը կից տրամադրվող ֆոկլորային հարցերի հիման վրա մշակել էսքիզ հանձնարարված նյութի կառուցվածքի վերաբերյալ: Հանձնարարված գրականության դրույթների, մեթոդաբանության և բովանդակային այլ բաղադրիչների վերաբերյալ ուսանողները պետք է կազմեն երեք հարց, որոնք, սահմանված ժամկետում, նշված էսքիզի հետ միասին ուղարկեն դասախոսի էլեկտրոնային հասցեին: Էսքիզ պատրաստելն առավել դյուրին ընկալելու նպատակով դասախոսը լսարանային առաջին իսկ հանդիպմանը նախապես հանձնարարված գրականության վերաբերյալ ներկայացնում է իր իսկ պատրաստած էսքիզը՝ որպես մոդել կամ օրինակ: Ուսանողների ներկայացրած հարցերն ի մի բերվելուց հետո քննարկվում են գործնական պարապմունքներին:
2. *Թեմատիկ զեկուցումների պատրաստում:* Սահմանված հերթականությամբ, լսարանային հանդիպումների ժամանակ ուսանողները պետք է ներկայացնեն դասընթացի առանձին բաժինների վերաբերյալ զեկուցումներ: Որպես կանոն այդ բաժինները համապատասխանում են միջազգային հարաբերությունների կանոնիկ տեսություններին: Մեկ առանձին դասախոսություն նվիրվում է թեմատիկ զեկուցումներ պատրաստելուն:
3. *Լսարանային հանդիպումներ,* որոնք ինտերակտիվ դասախոսությունների և թեմատիկ

<p>քննարկումների համակցություն են: Դրանք ուղղված են ուսանողներին դասընթացի հիմնական թեմաների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցմանը, նրանց մոտ ընդհանուր քննադատական մտածողության և գրավոր վերլուծական աշխատանքներ կատարելու հմտության զարգացմանը:</p>
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1-ին ընթացիկ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է: 2-րդ ընթացիկ քննություն. անցկացվում է գրավոր (ռեֆերատ) հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Միջազգային հարաբերությունների տեսության ուսումնասիրության օբյեկտն ու առարկան, վերլուծության մակարդակները, մրցակցող հարացույցները: 2. Միջազգային հարաբերությունների տեսության և միջազգային/համաշխարհային քաղաքականության հարաբերակցությունը: 3. Միջազգային հարաբերությունների լիբերալ տեսությունը. տեսության հիմնադրույթներն ու էվոլյուցիան: 4. Միջազգային հարաբերությունների ռեալիզմի տեսությունը. ռեալիզմի տարատեսակները. հարձակվողական ռեալիզմ, կառուցվածքային ռեալիզմ: 5. Միջազգային հարաբերությունների կոնստրուկտիվիզմի տեսությունը. գաղափարների դերը համաշխարհային քաղաքականության մեջ: 6. Նեոմարքսիզմ. միջազգային հարաբերությունների իրողությունների և երևույթների մեկնաբանումը պատմական մատերիալիզմի դիրքերից:
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Barry Posen, 2006: “European Union Security and Defence policy: a response to unipolarity?”, Security Studies 15: 149-186 2. Baylis, Smith and Owens, 2011: Globalization of World Politics, New York. 3. Brian Rathburn, 2008: “A rose by any other name: Neoclassical realism as logical and necessary Extension of structural realism”, Security studies 17: no 2, pp. 294-321 4. John J. Mearsheimer, 2001: The tragedy of great power politics, New York. 5. Stephen M. Walt, “The relationship between theory and policy in International Relations”, Annual Review of Political Science (2005)

1. 9601/Մ04	2. Թուրքական ժխտողականության հիմնահարցեր	3. 3 կրեդիտ
4. շաբաթական 2 ժամ	5. դաս.-2, գործ.-0, լաբ.-0	
6.2 -րդ կիսամյակ՝ զարնանային	7. Առանց եզրափակիչ գնահատում	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • ուսումնասիրել թուրքական ժխտողական քաղաքականության հիմնական փուլերը, • ուսումնասիրել թուրքական պատմագրության մեջ Հայոց ցեղասպանության խնդրին վերաբերող արձարժումները, • վերլուծել Հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ թուրքական պաշտոնական թեզի հիմնական դրույթները: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p><i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ճանաչելու երիտթուրքական կառավարական փաստաթղթերին և Աբդուլ Համիդ Երկրորդի ու երիտթուրք պարագլուխների հուշագրությունները, 		

<p>2. լուսաբանելու թուրքական մամուլում ցեղասպանության հարցի վերաբերյալ արձարծումներն ու հրապարակումները,</p> <p>3. ներկայացնելու թուրքական պաշտոնական թեզին վերաբերող հիմնական աղբյուրները: <i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <p>4. Համադրելու թուրքական պաշտոնական թեզն ու թուրքական ժխտողականությունն արտահայտող աշխատությունները իրական պատմական փաստերի և իրողություններին,</p> <p>5. Թեմայի հետ կապված կատարելու համակողմանի վերլուծություններ:</p>
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>1. Ա1. ներկայացնելու ցեղասպանությունների տեսության և պատմության հիմունքները,</p> <p>2. Ա5. պարզաբանելու Հայոց ցեղասպանության թուրքական ժխտողականության հիմունքները,</p> <p>3. Բ1. մասնակցելու Ցեղասպանագիտության ոլորտին առնչվող միջազգային և հանրապետական գիտագործնական քննարկումներին,</p> <p>4. Բ3. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջոլորտային հետազոտությունների վերլուծություն,</p> <p>5. Գ1. օգտվելու մասնագիտական գրականությունից,</p> <p>6. Գ5. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <p>1. դասախոսություն</p> <p>2. սեմինար</p> <p>3. բանավոր և գրավոր հարցումներ</p>
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1. 1-ին ընթացիկ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:</p> <p>2. 2-րդ ընթացիկ քննություն. անցկացվում է գրավոր (ռեֆերատ) հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <p>1. Հայոց ցեղասպանության փաստի ուրացումը երիտթուրքական կառավարության փաստաթղթերում և մամուլի հրապարակումներում,</p> <p>2. Աբդուլ Համիդ Երկրորդի և երիտթուրք պարագլուխների հուշագրությունները՝ որպես հայոց ցեղասպանության ուրացման պետական քաղաքականության օրինակներ,</p> <p>3. Թուրքական պատմագիտական ընկերության ստեղծումը և գործունեությունը,</p> <p>4. Հայոց ցեղասպանության 50-րդ տարելիցը և դրան հետևած իրադարձությունները,</p> <p>5. Էսադ Ուրասի և Քյամուրան Գյուրունի գրքերը՝ որպես թուրքական պաշտոնական թեզի հիմք,</p> <p>6. Հայոց ցեղասպանության խնդիրը հայ-թուրքական հարաբերություններում 1991թ.-ից հետո,</p> <p>7. Թուրքական նախապայմանները և պաշտոնական թեզի նորօրյա արձարծումները,</p> <p>8. Ցեղասպանության 90-ամյակը. «պատմաբանների հանձնաժողովի» առաջարկը,</p> <p>9. Դավութօղլուի տեսությունը և «արդար հիշողության» թեզը,</p> <p>10. Թուրքական այլընտրանքային պատմագրության վերաբերմունքը Հայոց ցեղասպանության խնդրին:</p>

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Թաներ Աքչամ, Երիտթուրքերի գործած ոճիրները մարդկության դեմ, Երևան, «Տիգրան Մեծ», 2015:
2. Հակոբյան Ս., Հայկական թեմատիկան ԱրդուլՀամիդ 2-րդի հուշագրություններում, «Արևելագիտության հարցեր», գիտական հոդվածների պարբ. ժող., Երևան, 2015, էջ 137-149:
3. Սաֆրաստյան Ռ., Օսմանյան կայսրություն. Ցեղասպանության ծրագրի ծագումնաբանությունը : (1876-1920 թթ.), Երևան, Լուսակն, 2009:
4. Սողոմոնյան Աշոտ, Թուրքական պատմագիտական ընկերության ստեղծումը և գործունեությունը (1923-1970-ական թթ.), ՀՀ Գիտությունների Ազգային Ակադեմիա, Արևելագիտության ինստիտուտ, Երևան, 2005:
5. Kamuran Gürün, Ermeni Dosyası, İstanbul, 2005.

1.1307/Մ03	2.Էթնիկ բնությունների հոգեբանական ասպեկտները	3.3 կրեդիտ
4.2աբաթական 2 ժամ	5.դաս.-2, գործ.-0, լաբ.-0	
6.2 -րդ կիսամյակ՝ զարնանային	7. Առանց եզրափակիչ գնահատում	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ <ul style="list-style-type: none"> • ուսանողներին տրամադրել հիմնարար գիտելիքներ էթնիկական բնությունների և դրսևորման ձևերի վերաբերյալ: 		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ <p><i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. սահմանելու էթնիկական բնությունների և էթնիկ հանդուրժողականություն հասկացությունների ժամանակակից ուղղությունները, գաղափարական հիմքերը և հիմնադրույթները, 2. որոժելու հիմնարար էթնիկական գործընթացների և երևույթների, ինչպես նաև միջէթնիկ կոնֆլիկտների սոցիալ-հոգեբանական առանձնահատկությունները: <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. մեկնաբանելու էթնիկական գործընթացները և երևույթները, 2. վերլուծելու միջէթնիկական հարաբերությունների և բնությունների սոցիալ-հոգեբանական առանձնահատկությունները: <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. կիրառելու էթնոհոգեբանական գիտելիքները գիտահետազոտական աշխատանքներ իրականացնելիս, 2. տարբերակելու էթնոսների հոգեբանական առանձնահատկությունները: 		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <ol style="list-style-type: none"> 1. Ա1. ներկայացնելու ցեղասպանությունների տեսության և պատմության հիմունքները, 2. Ա2. բնութագրելու համեմատական ցեղասպանության համատեքստում Հայոց ցեղասպանության ասպեկտները, 3. Ա4. քննարկելու Հայոց ցեղասպանության, տնտեսական, քաղաքական, սոցիոհոգեբանական, կրոնական, մշակութային շարժառիթները, 4. Բ1. մասնակցելու Ցեղասպանագիտության ոլորտին առնչվող միջազգային և հանրապետական գիտագործնական քննարկումներին, 5. Բ3. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջոլորտային 		

<p>հետազոտությունների վերլուծություն, 6. Բ4. ներկայացնելու առաջարկներ մասնագիտական ոլորտի աշխատանքների արդյունավետությունը բարձրացնելու վերաբերյալ:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. Ինտերակտիվ բնույթի դասախոսություններ 2. քննարկումներ:</p>
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1. 1-ին ընթացիկ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է: 2. 2-րդ ընթացիկ քննություն. անցկացվում է գրավոր (ռեֆերատ) հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. 1. Էթնիկական ինքնագիտակցություն և հոգեկերտվածք, 2. Էթնիկ կարծրատիպեր, միջէթնիկական լարվածություն և էթնոցենտրիզմ, 3. Անհանդուրժողականությունը որպես սոցիալ-հոգեբանական երևույթ, տեսակները, մոտեցումները և առաջացման պատճառները, 4. Միջէթնիկական անհանդուրժողականության ձևավորման մեխանիզմները և հաղթահարման հնարավորությունները, 5. Քսենոֆոբիան որպես միջէթնիկ ագրեսիայի դրդապատճառ, 6. Ցեղասպանության երևույթի էթնոհոգեբանական վերլուծությունը:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Կոբեյյան Ա. Էթնիկական նույնականություն և հանդուրժողականություն: Երևան 2016: 2. Белик А. А., Культура и личность. М., 2001. 3. Платонов Ю.П. Основы этнической психологии. Санкт-Петербург, 2003. 4. Стефаненко Т.Г. Этнопсихология. М. 2003 . 5. Аклаев А. Р., Этнополитическая конфликтология. Анализ и менеджмент, М. Дело, 2008.</p>

1.9601/Մ05	2.Ցեղասպանության սոցիալական հիմնախնդիրները	3.3 կրեդիտ
4.շաբաթական 2 ժամ	5.դաս.-2, գործ.-0, լաբ.-0	
6.2-րդ կիսամյակ՝ գարնանային	7. Առանց եզրափակիչ գնահատում	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • ուսանողներին ծանոթացնել ցեղասպանության տեսություններում քննարկվող հայեցակարգային դրույթներին, հասկացութային ապարատին ու մեթոդաբանությանը ցեղասպանության տարբեր դեպքերի քննարկման միջոցով, • ուսանողներին ներկայացնել նախացեղասպանական և հետցեղասպանական հասարակություններին բնորոշ սոցիալական իրավիճակները դրանցում էթնիկ կամ այլ սոցիալական կատեգորիաների/խմբերի միջև առկա փոխհարաբերությունների զարգացման տեսանկյունից, • ուսանողների մոտ ձևավորել պատկերացում ցեղասպանության կանխարգելման և սոցիալական հետևանքների վերացման մեխանիզմների վերաբերյալ: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ <i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p>		

<ol style="list-style-type: none"> 1. սահմանելու ցեղասպանության՝ որպես սոցիալական երևույթի շրջանակները, կառուցվածքային տարրերն ու զարգացման օրինաչափությունները, 2. բացատրելու հասարակություններում էթնիկ կամ այլ սոցիալական կատեգորիաների/խմբերի միջև հարաբերությունների բնույթը, ցեղասպանությունները ծնող սոցիալ-պատմական իրավիճակները, ցեղասպանության ու զանգվածային բռնության այլ ձևերի տարբերությունները, 3. քննարկելու Հայոց ցեղասպանությանը և այլ ցեղասպանական դեպքերին հաջորդող սոցիալական գործընթացները, ժխտողականության երևույթը և դրան հակազդելու սոցիալ-մշակութային մեխանիզմները: <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. վերլուծելու և համեմատելու Հայոց ցեղասպանությունում և այլ ցեղասպանություններում տեղ գտած սոցիալական գործոնները, 5. կիրառելու տեսական մոտեցումները Հայոց ցեղասպանության ճանաչման և ժխտման գործընթացների գնահատման նպատակով: <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 6. մասնակցելու ցեղասպանությունների վերաբերյալ քննարկումներին, 7. մշակելու և ներկայացնելու վերլուծական աշխատանքներ:
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ա1. ներկայացնելու ցեղասպանությունների տեսության և պատմության հիմունքները, 2. Ա2. բնութագրելու համեմատական ցեղասպանության համատեքստում Հայոց ցեղասպանության ասպեկտները, 3. Ա4. քննարկելու Հայոց ցեղասպանության տնտեսական, քաղաքական, սոցիոհոգեբանական, կրոնական, մշակութային շարժառիթները, 4. Բ3. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջուկորտային հետազոտությունների վերլուծություն, 5. Գ2. մասնակցելու բազմաբնույթ քննարկումներին, վերլուծելու առկա խնդիրները և գնահատելու դրանց լուծման համար անհրաժեշտ հնարավորությունները, 6. Գ4. պատրաստելու զեկույցներ, ներկայացնելու հետազոտական աշխատանքների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Դասավանդումն իրականացվում է հիմնականում դասական դասախոսություն, գործնական պարապմունք մեթոդով: Եվ դասախոսությունների և գործնական պարապմունքների ընթացքում կիրառվում են PP պրեզենտացիաներ: Դասախոսությունների ժամանակ, հիմնական նյութի ներկայացմանը հաջորդում են թեմայի վերաբերյալ քննարկումներ, ինչը հնարավորություն է տալիս ուսանողներին անընդհատ ներգրավված լինելու դասապրոցեսին: 2. Գործնական պարապմունքները, բացի հիմնական նյութի ներկայացումից ներառում են ինքնուրույն աշխատանքներ կամ աշխատանք փոքր խմբերում, որոնք ենթադրում են ցեղասպանության կոնկրետ դեպքերի ուսումնասիրություն:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 1-ին ընթացիկ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է: 2. 2-րդ ընթացիկ քննություն. անցկացվում է գրավոր (ռեֆերատ) հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ցեղասպանության հասկացության սկզբնաղբյուրները: 2. Էթնիկ և ռասայական անհավասարություններ. էթնոցենտրիզմ, ռասիզմ: 3. Ցեղասպանության սահմանումներ և դասակարգումներ:

<p>4. Յեղասպանական դրսևորումները պատմական համատեքստում:</p> <p>5. Գ. Սթենթոնի ցեղասպանության զարգացման մոդելը:</p> <p>6. Յեղասպանության ժխտում և հիշողություն:</p> <p>7. Յեղասպանության կանխարգելման և միջամտության ռազմավարությունները:</p> <p>8. Յեղասպանության ուսումնասիրությունը սոցիալական գիտություններում:</p> <p>9. Հայոց Մեծ Եղեռնն ու XX դարի ցեղասպանությունները:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <p>1. Յեղասպանությունը հասարակագիտական վերլուծությունների կիզակետում: Հոդվածների ժողովածու, գլխ. խմբ.՝ Ա. Ե. Մկրտիչյան, Երևան, ԵՊՀ հրատ., 2015:</p> <p>2. Ассман А., Длинная тень прошлого: Мемориальная культура и историческая политика. / Пер. с нем. Б. Хлебникова, М., Новое литературное обозрение, 2014.</p> <p>3. Масионис Дж., Социология: 9-е издание. СПб., Питер, 2004.</p> <p>4. The Specter of Genocide: Mass Murder in Historical Perspective. Ed. by Gellately R. and Kiernan B., NY, Cambridge University Press, 2003.</p> <p>5. Jones, A., Genocide: A Comprehensive Introduction. NY, Routledge, 2006.</p>

1. 1906/Մ10	2.Յեղասպանության միջազգային իրավական ասպեկտները	3. 6 կրեդիտ
4. Շաբաթական 4 ժամ	5. դաս.-2, գործ.-2, լաբ.-0	
6. 2-րդ կիսամյակ՝ զարնանային	7. եզրավակիչ գնահատում	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել Հայոց ցեղասպանությանն առնչվող միջազգային իրավական հիմնահարցերի էությանը, • վերհանել դրա միջազգային իրավական բաղկացուցիչները, • համեմատաիրավական վերլուծություն իրականացնել ցեղասպանության հանցագործության այլ դեպքերի և դրսևորումների հետ: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p><i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. սահմանելու ցեղասպանության հանցագործության հասկացությունն ու էությունը, 2. թվարկելու ցեղասպանության հանցագործության հանցակազմի տարրերը, 3. մատնանշելու ցեղասպանության հանցագործության կանխարգելման և դրա համար պատժելու մասին կոնվենցիայով պատժելի համարվող այլ արարքների էությունը, դրանց հանցակազմերը և առանձնահատկությունները, 4. քննարկելու ցեղասպանության հանցագործության պատժելիության միջազգային իրավական հիմքերը, 5. դասակարգելու ցեղասպանության հանցագործության և մարդկայնության դեմ ուղղված այլ հանցագործությունների հարաբերակցությունը, 6. որոշելու հայերի դեմ իրագործած ցեղասպանության նկատմամբ ցեղասպանության հանցագործությունն արգելող միջազգային իրավական նորմերի կիրառելիության հիմնահարցերը, 7. բացատրելու Հայոց ցեղասպանության համար միջազգային իրավական պատասխանատվության հիմքերը, նման պատասխանատվության ձևերն ու տեսակները, 8. քննարկելու ազգային և միջազգային դատական աստիճանների պրակտիկայում ցեղասպանության հանցագործության համար պատասխանատվության ենթարկելու հարցում ձևավորված իրավակիրառական պրակտիկայի մասին: <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p>		

<p>9. լուսաբանելու ցեղասպանության հանցագործության հասկացությունը, հիմնական տարրերը և բովանդակությունը,</p> <p>10. տարբերակելու ցեղասպանության հանցագործությունն այլ միջազգային հանցագործություններից,</p> <p>11. բացահայտելու հայերի դեմ իրագործված ցեղասպանության նկատմամբ կիրառելի միջազգային իրավունքի առանձնահատկությունները,</p> <p>12. որոշելու հայերի դեմ իրագործված ցեղասպանության համար միջազգային իրավական պատասխանատվության ձևերը և տեսակները:</p>
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ա3. սահմանելու ցեղասպանություն հանցատեսակի միջազգայնորեն ընդունված հիմնական ձևերը, օրենքները, իրավական ակտերը, կոնվենցիան և հիմնավորելու դրանց դրույթների փոխկապակցվածությունը Հայոց ցեղասպանության հետ, 2. Ա6. մատնանշելու և լուսաբանելու Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման, փոխհատուցման հնարավոր տարբերակները և միջազգային հարաբերություններում խնդրո առարկայի շուրջ առկա մոտեցումները. 3. Բ1. մասնակցելու Յեղասպանագիտության ոլորտին առնչվող միջազգային և հանրապետական գիտագործնական քննարկումներին, 4. Գ3. արդյունավետորեն պլանավորելու ժամանակն ու այլ ռեսուրսները, 5. Գ5. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություններ, 2. ինքնուրույն հետազոտությունների կատարում, 3. գիտական բանավեճեր, քննարկումներ, 4. կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն, խնդիրների լուծում:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 1-ին ընթացիկ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է: 2. 2-րդ ընթացիկ քննություն. անցկացվում է գրավոր (ռեֆերատ) հարցմամբ՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է: 3. Եզրափակիչ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Յեղասպանության հանցագործության հասկացությունը և դրա էությունը, 2. Յեղասպանության հանցագործության հիմնական տարրերը (հանցակազմը), 3. Յեղասպանության դավադրության ցեղասպանության ուղղակի և հրապարակային հրահրման հասկացությունը և հիմնական տարրերը, 4. Յեղասպանության հանցափորձի հասկացությունը և հիմնական տարրերը, 5. Յեղասպանության հանցակցության հասկացությունը և հիմնական տարրերը, 6. Յեղասպանության հանցագործության հարաբերակցությունն այլ միջազգային հանցագործությունների հետ (մարդկության դեմ հանցագործություններ, ռազմական հանցագործություններ և այլն):
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Jeffrey S. Morton</i>, The International Legal Adjudication of the Crime of Genocide. // «ILSA Journal of International and Comparative Law», Spring, 2001. 2. <i>W. Schabas</i>, Genocide in International Law: The Crime of Crimes. "Cambridge University Press", 2000. 3. <i>Адельханян Р.А.</i> Преступность деяния по международному уголовному праву. Учебное пособие. – М.: «МЗ ПРЕСС», 2002.

4. Барсегов Ю.Г. Геноцид армян – преступление по международному праву. – М.: «XXI век – Согласие». 2000.
5. Барсегов Ю.Г. Турецкая доктрина международного права на службе политике геноцида (о концепции члена «комиссии примирения» Гюндуза Актана). – М.: «Готика», 2002.

1.9601/Մ06	2.Ցեղասպանությունների համեմատական վերլուծություն	3.6 կրեդիտ
4.2աբաթական 4 ժամ	5.դաս.-2, գործ.-2, լաբ.-0	
6.2-րդ կիսամյակ՝ գարնանային	7. եզրափակիչ գնահատում	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • ուսանողին տալ բազմակողմանի գիտելիքներ Հայոց և այլ ցեղասպանությունների վերաբերյալ, • լուսաբանել ցեղասպանագիտության մինչայժմյան ձեռքբերումները ցեղասպանությունների ուսումնասիրման հարցում, • ներկայացնել այն առնչությունները, ընդհանրություններն ու առանձնահատկությունները, որոնցով բնութագրվում են խնդրո առարկա ցեղասպանությունները: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p><i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. սահմանելու Ցեղասպանություն եզրույթը և դրա հիմնական չափորոշիչները, փաստարկելու այդ եզրույթին խնդրո առարկա ցեղասպանությունների համապատասխանությունը, 2. լուսաբանելու Հայոց և մյուս ցեղասպանությունների նախապատմությունը, ընթացքը և հետևանքները, 3. ներկայացնելու ցեղասպանությունների առնչությունները, ընդհանրություններն ու առանձնահատկությունները: <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. վերլուծելու ցեղասպանությունների նախադրյալներն ու պատճառները, 5. համադրելու և նկարագրելու ցեղասպանությունների իրականացման միջոցներն ու գործիքները, 6. մարդու և միջազգային իրավունքի տեսանկյունից գնահատելու խնդրո առարկա ցեղասպանությունները, ներկայացնելու դրանց միջազգային ճանաչման և դատապարտման գործընթացները, 7. իրականացնելու համակարգված հետազոտություններ նոր ցեղասպանական իրողությունների վերաբերյալ, քննական լույսի ներքո գնահատելու և մեկնաբանելու դրանք, 8. քննարկելու ցեղասպանությունների պատժման և կանխարգելման առավել արդյունավետ միջոցների և մեխանիզմների ստեղծման հարցերը: <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 9. մասնակցելու բազմաբնույթ քննարկումներին, վերլուծելու առկա խնդիրները և գնահատելու դրանց լուծման համար անհրաժեշտ հնարավորությունները, 10. վերլուծելու փաստերը և կատարելու հիմնավորված հետևություններ: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ա1. ներկայացնելու ցեղասպանությունների տեսության և պատմության հիմունքները, 2. Ա2. բնութագրելու համեմատական ցեղասպանության համատեքստում Հայոց ցեղասպանության ասպեկտները, 3. Բ1. մասնակցելու Ցեղասպանագիտության ոլորտին առնչվող միջազգային և հանրապետական գիտագործնական քննարկումներին, 		

<p>4. Բ3. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջուկորտային հետազոտությունների վերլուծություն,</p> <p>5. Գ1. օգտվելու մասնագիտական գրականությունից,</p> <p>6. Գ2. մասնակցելու բազմաբնույթ քննարկումներին, վերլուծելու առկա խնդիրները և գնահատելու դրանց լուծման համար անհրաժեշտ հնարավորությունները:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Դասախոսություն, սեմինար պարապմունքներ, 2. Հանձնարարված գրականության ընթերցում, 3. Քննարկումներ:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 1-ին ընթացիկ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է: 2. 2-րդ ընթացիկ քննություն. անցկացվում է գրավոր (ռեֆերատ) հարցմամբ՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է: 3. Եզրափակիչ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ցեղասպանություն հասկացողության ստեղծման և միջազգային իրավունքում ներառման պատմությունը: Ցեղասպանության բնութագրիչները և դրանց կատարելագործման շուրջ ի հայտ եկած քննարկումները, 2. Հայոց ցեղասպանությունը (նախապատմությունը, ընթացքը, հետևանքները) և դրա ազդեցությունը մարդու և միջազգային իրավունքի զարգացման հարցում, 3. Նամիբիայի հերոսը և նամա ժողովուրդների ցեղասպանությունը (նախապատմությունը, ընթացքը, հետևանքները), 4. Հրեական հոլոքոստը (նախապատմությունը, ընթացքը, հետևանքները) և գնչուների (սինտի, ռոմա) ցեղասպանությունը: Դրանց ազդեցությունը մարդու և միջազգային իրավունքի զարգացման հարցում, 5. Սերբերի, քիմերների, թութսիների և բոսնիացիների ցեղասպանությունները (նախապատմությունը, ընթացքը, հետևանքները), 6. Ցեղասպանությունների պատմահամեմատական քննական վերլուծություն՝ առնչությունների, ընդհանրությունների և առանձնահատկությունների լուսաբանմամբ:
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Տատրյան Վ., Հայոց ցեղասպանության հերքման հիմնական փաստարկները. Աղավաղման և կեղծարարության ուսումնասիրություն, Երևան 2005: 2. Ben Kiernan: Erde und Blut. Völkermord und Vernichtung von der Antike bis heute. Deutsche Verlags-Anstalt (DVA), München 2009. 3. Boris Barth: Genozid. Völkermord im 20. Jahrhundert. Geschichte, Theorien, Kontroversen. Beck, München 2006. 4. Daniel Jonah Goldhagen: Schlimmer als Krieg – Wie Völkermord entsteht und wie er zu vermeiden ist. Siedler, München 2009. 5. Rebecca Jinks: Representing Genocide: The Holocaust as Paradigm? London, Oxford, Bloomsbury Academic, 2016.

Կամրնտրական

1.9601/Մ07	2.Հայ Սփյուռքի ձևավորումը Հայոց ցեղասպանությունից հետո	3.3 կրեդիտ
4.շաբաթական 2 ժամ	5.դաս.-2, գործ.-0, լաբ.-0	
6.3-րդ կիսամյակ՝ աշնանային	7. Առանց եզրափակիչ գնահատում	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տրամադրել.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Հայոց ցեղասպանության հետևանքով Սփյուռքի ձևավորման վերաբերյալ հենքային գիտելիքներ, • Սփյուռքի ձևավորման փուլերի վերաբերյալ գիտատեսական իմացություններ, • պարբերացումներ կատարելու հմտություններ: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p><i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. արտահայտելու Հայոց ցեղասպանության հետևանքով Սփյուռքի ձևավորման հիմնական բնորոշիչները, 2. սահմանելու Սփյուռքի ձևավորման պարբերափուլերը, 3. լուսաբանելու Սփյուռքի ձևավորման փուլային առանձնահատկությունները: <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. կիրառելու Սփյուռքի ձևավորման առանձին իրադարձությունների վերլուծության առումով համապատասխան մեթոդական մոտեցումներ, 5. տարբերակելու Սփյուռքի ձևավորման տարբեր փուլերի առանձնահատկությունները, 6. վերլուծելու Սփյուռքի ձևավորմանն առնչվող գործընթացներն ու զարգացումները: <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 7. հետևություններ կատարելու Սփյուռքի ձևավորման գործընթացների վերաբերյալ: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ա7. քննարկելու Հայոց ցեղասպանության պատճառահետևանքային 2. կապերը՝ դիտարկելով Սփյուռքի ձևավորման համատեքստում, 3. Բ3. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջուկորտային հետազոտությունների վերլուծություն, 4. Բ4. ներկայացնելու առաջարկներ մասնագիտական ոլորտի աշխատանքների արդյունավետությունը բարձրացնելու վերաբերյալ, 5. Գ2. մասնակցելու բազմաբնույթ քննարկումներին, վերլուծելու առկա խնդիրները և գնահատելու դրանց լուծման համար անհրաժեշտ հնարավորությունները, 6. Գ4. պատրաստելու զեկույցներ, ներկայացնելու հետազոտական աշխատանքների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր: 		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն, 2. գիտագործնական քննարկում, 3. նյութերի լսարանային ցուցադրություն: 		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 1-ին ընթացիկ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է: 2. 2-րդ ընթացիկ քննություն. անցկացվում է գրավոր (ռեֆերատ) հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է: 		
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայկական գաղթավայրերը Հայոց ցեղասպանության նախօրյակին, 		

<p>2. Հայոց ցեղասպանությունը և տեղաշարժերը գաղթավայրերում,</p> <p>3. Սփյուռքը՝ Ցեղասպանության հետևանք: Հայաստանի առաջին Հանրապետության քաղաքականությունը Սփյուռքի նկատմամբ,</p> <p>4. Խորհրդային Հայաստան-Սփյուռք հարաբերությունները 1921-1937 թթ.,</p> <p>5. Ներազգային կենսագործունեության միջավայրերի ձևավորումը Սփյուռքում,</p> <p>6. Համասփյուռքյան կազմակերպությունների ի հայտ գալը,</p> <p>7. Սփյուռքի առաջին շրջանի համայնապատկերը:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <p>1. Դալլաքյան Կ., Հայ սփյուռքի պատմություն (համառոտ ակնարկ), Ե., 2004:</p> <p>2. Եղիազարյան Ա., Հայ գաղթաշխարհի պատմության պարբերացման փորձ, «Սփյուռքագիտություն», տարեգիրք, 2013, թիվ 2, էջ 3-28, http://www.armeniandiaspora.am/images/menus/445/hay_gaghtakanutyun.pdf :</p> <p>3. Եղիազարյան Ա., Հայաստանի Առաջին Հանրապետության ղեկավարության հաստատումը Սփյուռքում. «Հոգևոր Հայաստան»-ի ստեղծումը (հայեցակարգային որոշ դիտարկումներ), «Հայ գաղթականությունը և Հայրենիք-Սփյուռք կապերը 1918-1985 թթ.» միջազգային գիտաժողովի զեկուցումներ, Երևան, 2011, էջ 48, http://www.armeniandiaspora.am/images/menus/405/Binder1.pdf :</p> <p>4. Մելիքսեթյան Հ., Հայրենիք-Սփյուռք առնչությունները և հայրենադարձությունը (1920-1980 թթ.), Երևան, 1985, http://www.armeniandiaspora.am/am/Library_Books/latter-%D5%80/title :</p> <p>5. Ստեփանյան Ա., XX դարի հայրենադարձությունը հայոց ինքնության համակարգում, Երևան, 2010:</p>

1.9601/Մ08	2.Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման ու դատապարտման գործընթաց	3.3 կրեդիտ
4.շաբաթական 2 ժամ	5.դաս.-2, գործ.-0, լաբ.-0	
6.3-րդ կիսամյակ՝ աշնանային	7. Առանց եզրափակիչ գնահատում	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> ներկայացնել Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման ու դատապարտման գործընթացի փուլերը, առանձնահատկությունները և արդյունքները: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p><i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> մատնանշելու Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման ու դատապարտման գործընթացի փուլերը, որոշելու Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման ու դատապարտման գործընթացի առանձնահատկությունները, բացատրելու տարբեր միջազգային կառույցների և երկրների խորհրդարանների կողմից Հայոց ցեղասպանության ճանաչման ու դատապարտման բանաձևերի ընդունման շարժառիթները: <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> տարբերակելու տարբեր տարածաշրջաններում ընթացած Հայոց ցեղասպանության ճանաչման ու դատապարտման գործընթացները, համեմատելու և վերլուծելու տարբեր երկրների խորհրդարանների ու միջազգային կառույցների կողմից ընդունված բանաձևերի ու հայտարարությունների բովանդակությունները: <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> տարանջատելու Հայոց ցեղասպանության և Հոլոքոստի միջազգային ճանաչման ու դատապարտման գործընթացների ընդհանրություններն ու տարբերությունները: 		

<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ա3. սահմանելու ցեղասպանություն հանցատեսակի միջազգայնորեն ընդունված հիմնական ձևերը, օրենքները, իրավական ակտերը, կոնվենցիան և հիմնավորելու դրանց դրույթների փոխկապակցվածությունը Հայոց ցեղասպանության հետ, 2. Ա6. մատնանշելու և լուսաբանելու Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման, փոխհատուցման հնարավոր տարբերակները և միջազգային հարաբերություններում խնդրո առարկայի շուրջ առկա մոտեցումները, 3. Բ1. մասնակցելու Ցեղասպանագիտության ոլորտին առնչվող միջազգային և հանրապետական գիտագործնական քննարկումներին, 4. Բ2. բազմակողմանիորեն վերլուծելու և գնահատելու Հայոց ցեղասպանության ճանաչմանն ու փոխհատուցմանը միտված ՀՀ քաղաքականությունը, հակադիր ճամբարի ռազմավարությունը և միջազգային հանրության մոտեցումները, 5. Գ4. պատրաստելու զեկույցներ, ներկայացնելու հետազոտական աշխատանքների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր, 6. Գ5. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություններ և գործնական պարապմունքներ 2. հանձնարարվում են գրավոր առաջադրանքներ 3. անց են կացվում ինտերակտիվ քննարկում-զրույցներ
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 1-ին ընթացիկ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է: 2. 2-րդ ընթացիկ քննություն. անցկացվում է գրավոր (ռեֆերատ) հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչմանն ու դատապարտման գործընթացի սկզբնավորումը, 2. Երիտթուրքերի դատավարությունը որպես Թուրքիայի կողմից կատարված Հայոց ցեղասպանության ճանաչմանն ու դատապարտման քայլ, 3. Ազգերի լիզայում Հայկական հարցի վերաբերյալ ընդունված բանաձևերը, 4. Ցեղասպանության մասին ՄԱԿ-ի կոնվենցիան և Հայոց ցեղասպանությունը, 5. Լատինաամերիկյան երկրների կողմից ընդունված Հայոց ցեղասպանության ճանաչման բանաձևերը, 6. Եվրոպական երկրների կողմից ընդունված Հայոց ցեղասպանության ճանաչման բանաձևերն ու օրենքները, 7. Հյուսիսային Ամերիկայի երկրներում Հայոց ցեղասպանության ճանաչման գործընթացը, 8. Ոչ կառավարական միջազգային կազմակերպությունների կողմից Հայոց ցեղասպանության ճանաչման բանաձևերը, 9. Միջկառավարական միջազգային կազմակերպությունների կողմից Հայոց ցեղասպանության ճանաչման բանաձևերը:
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Բարսեղյան Լ., Հայոց ցեղասպանության հրապարակայնորեն դատապարտման և ճանաչման ժամանակագրությունը (1915-2000), Եր., 2001: 2. Հայոց ցեղասպանությունը միջազգային իրավական փաստաթղթերում, կազմող՝ Վ. Քոչարյան, Եր., 2014: 3. Մարուքյան Ա., Հայոց ցեղասպանության գործով միջազգային դատարան դիմելու հիմքերն ու հնարավորությունները», Երևան, 2014: 4. Մարուքյան Ա., Հայոց ցեղասպանության հետևանքների հաղթահարման հիմնախնդիրներն ու

պատմաիրավական հիմնավորումները», Երևան, 2014:

5. Մարուքյան Ա., Հայոց ցեղասպանության հիմնահարցը համաշխարհային քաղաքականության ազդեցիկ դերակատարների՝ Թուրքիայի հետ հարաբերությունների համատեքստում, Երևան, 2015:

1.9601/Մ09	2.Իսլամական աշխարհն ու Հայոց ցեղասպանությունը	3.3 կրեդիտ
4.շաբաթական 2 ժամ	5.դաս.-2, գործ.-0, լաբ.-0	
6.3-րդ կիսամյակ՝ աշնանային	7. Առանց եզրափակիչ գնահատում	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • ծանոթացնել իսլամական կրոնի ձևավորման և հետագա զարգացմանը • ներկայացնել Մերձավոր Արևելքում առկա հայկական համայնքների ձևավորման ակունքները • ուսումնասիրել Հայոց Ցեղասպանության ժամանակ մուսուլմանական երկրներում տիրող իրավիճակը • ներկայացնել իսլամական աշխարհի վերաբերմունքը Հայոց ցեղասպանությանը • վերհանել Մերձավորարևելյան տարածաշրջանային զարգացումներում հայկական համայնքների առաջ ծառայած հիմնախնդիրներն ու նոր միտումները 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p><i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու Հայոց ցեղասպանության իրականացման շարժառիթները, 2. որոշելու Հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ մուսուլմանական աշխարհի վերաբերմունքը, 3. մատնանշելու այժմյան Մերձավորարևելյան զարգացումներում ցեղասպանական հանցագործություններն ու վերհանել դրանց պատճառները, 4. լուսաբանելու մուսուլմանական աշխարհի, առանձին անհատների վերաբերմունքը հայերին կոտորելու օսմանյան իշխանությունների ծրագրի, հայերի հանդեպ բռնությունների, հայերով համալրված Մերձավորարևելյան տարածաշրջանային գաղթօջախների պատմության, հայկական համայնքներում (Լիբանան, Սիրիա, Իրաք, Եգիպտոս) ստեղծված իրավիճակի և հետագա գործընթացների, Հայոց ցեղասպանության ճանաչման ուղղությամբ իսլամական աշխարհում տեղ գտած զարգացումների վերաբերյալ հիմնահարցերը, 5. բացատրելու իսլամական աշխարհում Հայոց ցեղասպանության ճանաչմանն ու դատապարտմանն ուղղված արդի միտումները: <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 6. մեկնաբանելու իսլամական աշխարհում ընթացող զարգացումները, կատարել գիտագործնական քննարկումներին, 7. գործնականում իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, կազմակերպելու միջոլորտային հետազոտություններ: <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 8. քննարկելու ոլորտին առնչվող խնդիրներն ու գնահատել դրանց հնարավոր լուծումները, 9. կատարելու հետազոտական աշխատանքներ, իրականացնելու գիտական բանավեճեր: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ա1. սահմանելու ցեղասպանություն հանցատեսակի միջազգայնորեն ընդունված հիմնական ձևերը, օրենքները, իրավական ակտերը, կոնվենցիան և հիմնավորելու դրանց դրույթների փոխկապակցվածությունը Հայոց ցեղասպանության հետ, 2. Ա3. պարզաբանելու Հայոց ցեղասպանության թուրքական ժխտողականության հիմունքները, 3. Ա4. մատնանշելու և լուսաբանելու Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման, 		

<p>փոխհատուցման հնարավոր տարբերակները և միջազգային հարաբերություններում խնդրո առարկայի շուրջ առկա մոտեցումները,</p> <p>4. Բ1. մասնակցելու Ցեղասպանագիտության ոլորտին առնչվող միջազգային և հանրապետական գիտագործնական քննարկումներին,</p> <p>5. Բ4. ներկայացնելու առաջարկներ մասնագիտական ոլորտի աշխատանքների արդյունավետությունը բարձրացնելու վերաբերյալ,</p> <p>6. Գ5. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <p>1. հանձնարարված գրականության ընթերցում</p> <p>2. մասնակցություն քննարկումներին</p> <p>3. ինքնուրույն հետազոտություն</p> <p>4. խմբային աշխատանք</p> <p>5. խնդրի լուծման սցենարների կազմում</p>
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1. 1-ին ընթացիկ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայքայ 0.5 է:</p> <p>2. 2-րդ ընթացիկ քննություն. անցկացվում է գրավոր (ռեֆերատ) հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայքայ 0.5 է:</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <p>1. Իսլամի առաջացումն ու հետագա զարգացումները,</p> <p>2. Մուսուլմանական կրոնի առանձնահատկությունները,</p> <p>3. Հայոց ցեղասպանությունն Օսմանյան կայսրությունում,</p> <p>4. Մուսուլմանական աշխարհի վերաբերմունքը Հայոց ցեղասպանությանը,</p> <p>5. Մերձավոր Արևելքի հայկական համայնքներում տիրող իրավիճակը ցեղասպանության տարիներին,</p> <p>6. Հայկական համայնքները Մուսուլմանական երկրներում ցեղասպանությունից հետո,</p> <p>7. Իսլամական աշխարհն ու Հայոց ցեղասպանության ճանաչման հիմնախնդիրը,</p> <p>8. Մուսուլմանական աշխարհում ընթացող արդի զարգացումներն ու հայկական հարցի ու Հայոց ցեղասպանության ճանաչմանը միտված արդի միտումները:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <p>1. Աբրահամյան Ա., Համառոտ ուրվագիծ հայ գաղթավայրերի պատմության, հ. 1, Եր., 1964:</p> <p>2. Բայբուրդյան Վ. Օսմանյան կայսրության պատմություն, Երևան, ԵՊՀ հրատարակչություն, 2011:</p> <p>3. Հովհաննիսյան Ն., Արաբական երկրների պատմություն, հ. IV, ՀԳԱԱ, Անկախության և ինքնիշխանության դարաշրջան: 1918-2005թթ./.-Եր.: Ջանգակ-97, 2007:</p> <p>4. Փաշայան Ա., Հարությունյան Լ., Սիրիայի հայ համայնքը. Արդի հիմնախնդիրներ, ԳԱԱ Արևելագիտության ինստիտուտ, Երևան, 2011:</p> <p>5. Массэ А., Ислам. Очерк истории, 3-е изд, Москва, изд. «Наука», 1982.</p>

1.1106/Մ15	2.Հայագիտության արդի մարտահրավերները համացանցում	3.3 կրեդիտ
4.շաբաթական 2 ժամ	5.դաս.-2, գործ.-0, լաբ.-0	
6.3-րդ կիսամյակ՝ աշնանային	7. Առանց եզրափակիչ գնահատում	
8. Դասընթացի նպատակն է՝	<ul style="list-style-type: none"> • զարգացնել մասնագիտական հմտությունները համացանցային դաշտի ընձեռած ժամանակա- 	

<p>կից մեթոդների միջոցով,</p> <ul style="list-style-type: none"> • ներկայացնել համացանցում հայագիտության արդի մարտահրավերները, • պատրաստել համացանցում հայագիտության արդի մարտահրավերներին դիմակայելու ունակ մասնագետներ:
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p><i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու համացանցում հայագիտության արդի հիմնական սկզբունքները, հայեցակարգերը և հիմնախնդիրները, 2. մեկնաբանելու համացանցում հայագիտության արդի ուղղությունները, 3. որոշելու համացանցում հայագիտության ներկայացվածության շուրջ առկա վերլուծությունները, հետազոտական և մանկավարժական աշխատանք կատարելու հիմնարար սկզբունքները: <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. կիրառելու հայագիտական բնույթի աղբյուրների հավաքման, պահպանման և մշակման համացանցի ընձեռած մեթոդները, 5. օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները հայագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս, 6. կատարելու ինքնուրույն մասնագիտական գործունեություն, ինչպես նաև իրականացնելու հետազոտական աշխատանքներ հայագիտության ոլորտում: <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 7. օգտվելու համացանցային աղբյուրներից՝ անհրաժեշտ տեղեկատվությունն ստանալու համար, 8. վերլուծելու փաստերը և անելու հիմնավորված հետևություններ, 9. արդյունավետ կերպով պլանավորելու ժամանակն ու այլ ռեսուրսներ, 10. ստեղծագործաբար կիրառելու ունեցած գիտելիքները և առաջ քաշելու նորերը:
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ա5. պարզաբանելու Հայոց ցեղասպանության թուրքական ժխտողականության հիմունքները, 2. Բ3. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջոլորտային հետազոտությունների վերլուծություն, 3. Բ4. ներկայացնելու առաջարկներ մասնագիտական ոլորտի աշխատանքների արդյունավետությունը բարձրացնելու վերաբերյալ, 4. Գ3. արդյունավետորեն պլանավորելու ժամանակն ու այլ ռեսուրսները, 5. Գ4. պատրաստելու զեկույցներ, ներկայացնելու հետազոտական աշխատանքների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր, 6. Գ5. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնասիրության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն, 2. գործնական կամ սեմինար պարապմունք համակարգիչների կիրառմամբ, 3. քննարկման անցկացում համակարգչի և թաչսքրին էկրանի միջոցով համացանցային հարթակների դիտարկմամբ:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 1-ին ընթացիկ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է: 2. 2-րդ ընթացիկ քննություն. անցկացվում է գրավոր (ռեֆերատ) հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Բնտերնետ /Interconnected Networks/-համացանց /World Wide Web/, 2. Համացանցային կայք /Website/,

<ol style="list-style-type: none"> 3. Բլոգ-բլոգոսֆերա / blog – blogosphere/, 4. Վիկի կայքեր / Wiki Websites/, 5. Սոցիալական ցանցը համացանցում, 6. Համացանցի որոնողական համակարգը, կայքերի շտեմարաններ և պորտալներ, 7. Տեղեկատվական պատերազմ, 8. . Քարոզչություն, 9. Հայագիտությունը համացանցային քարոզչության դաշտում, 10. Հայագիտությունը տեղեկատվական պատերազմի դաշտում, 11. Հայոց ցեղասպանության խնդիրը համացանցում, 12. Ղարաբաղյան հակամարտության խնդիրը համացանցում, 13. Թուրքական և ադրբեջանական կողմերի սեփական պատմությունը կեղծելու փորձերը համացանցում:
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հովհաննիսեան Մ., Համացանցային քարոզչության հակահայկական դրսևորումները, «Հայագիտական միջազգային երկրորդ համաժողով. Հայագիտությունը և արդի ժամանակաշրջանի մարտահրավերները: Զեկուցումների ժողովածու», Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2014, էջ 121-124: 2. Հովհաննիսյան Մ., Հայոց ցեղասպանության ներկայացման խնդիրները համացանցում, «Պատմություն և մշակույթ», հայագիտական հանդես Ա, Երևան, 2011, էջ 94-101: 3. Մարտիրոսյան Ս., Անձնական կիբեռանվտանգության հիմունքներ, Եր., «Նորավանք» ԳԿՀ, 2016: 4. Internet History – http://www.computerhistory.org/internet_history/index.html . 5. Волконский Н., История информационных войн, т.1 (с древнейших времён по XIX век), т.2 (XX век). / под ред. И. Петрова. СПб: Полигон, 2003.

1. 9601/Մ10	2. Քրդերը և Հայոց Ցեղասպանությունը	3.3 կրեդիտ
4. Շաբաթական 2 ժամ	5. դաս.-2, գործ.-0, լաբ.-0	
6. 3-րդ կիսամյակ՝ աշնանային	7. Առանց եզրափակիչ գնահատում	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • ուսանողներին ծանոթացնել Հայոց Ցեղասպանության մեջ քրդերի ունեցած դերին և հիշյալ հարցում քրդական կառույցների ունեցած դիրքորոշմանը՝ հայ-քրդական հարաբերությունների զարգացման դինամիկայի շրջանակներում: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p><i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու Հայոց ցեղասպանությունում քրդերի մասնակցության տեսության և պատմության հիմնախնդիրները, 2. քննարկելու Հայոց ցեղասպանությունում քրդերի մասնակցության տնտեսական, քաղաքական, սոցիոհոգեբանական, կրոնական, մշակութային շարժառիթները, 3. պարզաբանելու Հայոց ցեղասպանության թուրքական ժխտողականության և քրդական կառույցների ու անհատ գործիչների տարաբնույթ դիրքորոշումների հիմունքները, 4. մատնանշելու և լուսաբանելու հայ-քրդական հարաբերություններում առկա մոտեցումները Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման, դատապարտման և փոխհատուցման հնարավոր տարբերակների խնդրի շուրջ, 5. սահմանելու ցեղասպանություն հանցատեսակի միջազգայնորեն ընդունված հիմնական 		

ձևերը, օրենքները, իրավական ակտերը, կոնվենցիան և հիմնավորել դրանց դրույթների փոխկապակցվածությունը թե՛ հայոց Հայոց ցեղասպանության, թե՛ հանրապետական Թուրքիայում և Իրաքում քրդերի դեմ իրականացված կոտորածների հետ,

6. բնութագրելու համեմատական ցեղասպանության համատեքստում Հայոց ցեղասպանության և Անֆալի ու Հալաբջայի իրադարձությունների ասպեկտները:

բ. Գործնական մասնագիտական կարողություն

7. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջուրտային հետազոտությունների վերլուծություն,

8. բազմակողմանիորեն վերլուծելու և գնահատելու Հայոց ցեղասպանության ճանաչմանն ու փոխհատուցմանը միտված ՀՀ քաղաքականությունը՝ քրդական կառույցների ռազմավարության և միջազգային հանրության մոտեցումներ համատեքստում,

9. գտնելու առաջարկներ վերոհիշյալ մասնագիտական ոլորտի աշխատանքների արդյունավետությունը բարձրացնելու վերաբերյալ:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

10. օգտվելու աղբյուրներից և մասնագիտական գրականությունից,

11. կիրառելու ձեռք բերված տեսական գիտելիքները գործնականում,

12. վերլուծելու փաստեր և կատարելու հետևություններ:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի արդյունքում ուսանողն ունակ կլինի՝

1. Ա1. ներկայացնելու ցեղասպանությունների տեսության և պատմության հիմունքները,

2. Ա4. քննարկել Հայոց ցեղասպանության տնտեսական, քաղաքական, սոցիոհոգեբանական, կրոնական, մշակութային շարժառիթները,

3. Ա6. մատնանշելու և լուսաբանելու Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման, փոխհատուցման հնարավոր տարբերակները և միջազգային հարաբերություններում խնդրո առարկայի շուրջ առկա մոտեցումները,

4. Բ1. մասնակցելու Յեղասպանագիտության ոլորտին առնչվող միջազգային և հանրապետական գիտագործնական քննարկումներին,

5. Գ1. օգտվելու աղբյուրներից և մասնագիտական գրականությունից,

6. Գ4. պատրաստելու զեկույցներ, ներկայացնելու հետազոտական աշխատանքների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:

11. Դասընթացի ընթացքում կիրառվում են դասավանդման և ուսումնասրության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. Փաստաթղթերի հետազոտում

2. Դիտարկում

3. Մշտադիտարկում

4. Կոգնիտիվ անալիզ

5. Մոդելավորում

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1. 1-ին ընթացիկ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:

2. 2-րդ ընթացիկ քննություն. անցկացվում է գրավոր (ռեֆերատ) հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

1. Ներկայացվում են Հայոց ցեղասպանությունում քրդերի մասնակցության տեսության և պատմության հիմնախնդիրները,

2. քննարկվում Հայոց ցեղասպանությունում քրդերի մասնակցության տնտեսական, քաղաքական, սոցիոհոգեբանական, կրոնական, մշակութային շարժառիթները,

<p>3. պարզաբանվում Հայոց ցեղասպանության թուրքական ժխտողականության և քրդական կառույցների ու անհատ գործիչների տարաբնույթ դիրքորոշումների հիմունքները,</p> <p>4. վերլուծվում հայ-քրդական հարաբերություններում առկա մոտեցումները՝ Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման, դատապարտման և փոխհատուցման հնարավոր տարբերակների խնդրի շուրջ:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Մկրտիչ Ներսիսյան (Խմբ.), Հայերի Ցեղասպանությունը Օսմանյան Կայսրությունում, Երևան 1991: 2. Նիկոլայ Հովհաննիսյան, քրդերի մասնակցությունը հայերի ցեղասպանությանը. Քրդական գործոնը Արևմտյան Հայաստանի հարցի լուծման հայկական հայեցակարգում, Երևան, 2016: 3. Մարգիս Գրիգորյան, Իսլամական պետություն. Ակունքներից մինչև խալիֆայության հռչակում, Երևան 2016: 4. Vahan Baiburtian, The Kurds, The Armenian Question, and the History of Armenian-Kurdish Relations: Ottawa 2013.

1.9601/Մ11	2. Արևելյան Այսրկովկասի հայությունը 20-րդ դարում	3.3 կրեդիտ
4.2աբաթական 2 ժամ	5.դաս.-2, գործ.-0, լաբ.-0	
6.3-րդ կիսամյակ՝ աշնանային	7. Առանց եզրափակիչ գնահատում	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • զարգացնել մասնագիտական հմտությունները ցեղասպանագիտության ընձեռած դասական և ժամանակակից մեթոդների միջոցով, • ներկայացնել համաշխարհային պատմության համատեքստում 20-րդ դարում Արևելյան Այսրկովկասի հայության պատմությունը, • պատրաստել ցեղասպանագիտության դաշտում արդի մարտահրավերներին դիմակայելու ունակ մասնագետներ: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p><i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու 20-րդ դարում Արևելյան Այսրկովկասի հայության պատմության հիմնական սկզբունքները, հայեցակարգերը և հիմնախնդիրները, 2. լուսաբանելու 20-րդ դարում Արևելյան Այսրկովկասի հայության պատմության հիմնահարցերը, 3. բացահայտելու ցեղասպանագիտության դաշտում 20-րդ դարում Արևելյան Այսրկովկասի հայության պատմության հիմնահարցերի շուրջ առկա վերլուծությունները, հետազոտական և մանկավարժական աշխատանք կատարելու հիմնարար սկզբունքները: <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. կիրառելու ցեղասպանագիտական բնույթի աղբյուրների հավաքման, պահպանման և մշակման արխիվների, գրադարանների և համացանցի ընձեռած մեթոդները, 5. օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները ցեղասպանագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս, 6. ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական գործունեություն, ինչպես նաև իրականացնելու հետազոտական աշխատանքներ ցեղասպանագիտության ոլորտում: <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 7. օգտվելու ցեղասպանագիտական աղբյուրներից՝ անհրաժեշտ տեղեկատվությունն ստանալու համար, 		

8. վերլուծելու փաստերը և անելու հիմնավորված հետևություններ,
9. արդյունավետ կերպով պլանավորելու ժամանակն ու այլ ռեսուրսներ,
10. ստեղծագործաբար կիրառելու ունեցած գիտելիքները և առաջ քաշելու նորերը:
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. 1. Ա4. քննարկելու Հայոց ցեղասպանության տնտեսական, քաղաքական, սոցիոհոգեբանական, կրոնական, մշակութային շարժառիթները, 2. Ա5. պարզաբանելու Հայոց ցեղասպանության թուրքական ժխտողականության հիմունքները, 3. Բ3. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջուկորտային հետազոտությունների վերլուծություն, 4. Բ4. ներկայացնելու առաջարկներ մասնագիտական ոլորտի աշխատանքների արդյունավետությունը բարձրացնելու վերաբերյալ, 5. Գ1. օգտվելու մասնագիտական գրականությունից, 6. Գ3. արդյունավետորեն պլանավորելու ժամանակն ու այլ ռեսուրսները:
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն, 2. գործնական կամ սեմինար պարապմունք, 3. քննարկման անցկացում:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1. 1-ին ընթացիկ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է: 2. 2-րդ ընթացիկ քննություն. անցկացվում է գրավոր (ռեֆերատ) հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. 1. Հայերը Արևելյան անդրկովկասում (պատմաժողովրդագրական գործընթացներ) 2. Հայ-թաթարական ընդհարումները: 3. Թուրքական արշավանքը Բաքու և հայերի կոտորածը 1918 թ.: 4. Մուսավաթական Ադրբեջանի հայահալած քաղաքականությունը 1918-1920թթ.: 5. Հայահալած քաղաքականությունը Խորհրդային Ադրբեջանում:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Հայերի կոտորածները Բաքվի և Ելիզավետպոլի նահանգներում 1918-1920 թթ., խմբ.՝ Վիրաբյան Ա., ՀՀ պատմության արխիվ, Եր., 2003: 2. Ստեփանյան Գ., Բաքու քաղաքի հայության պատմությունը, Եր., Պատմ. ինստ. հրատ., 2011: 3. Арутюнян В., СОБЫТИЯ В НАГОРНОМ КАРАБАХЕ, Часть 1, АН Армянской ССР Изд., Ереван, 1990, Часть 2, 1993, Часть 3, 1993. 4. Галчян Р., Азербайджанские историко-географические фальсификации, «Ключ-С» изд., Москва, 2013. 5. Улубабян Г. Б., Золян С. Т., Аршакян А. А., Сумгаит... Геноцид... Гласность ?, «Знание» изд., Ереван, 1989.

1.9601/Մ12	2.Հայոց ցեղասպանության պատմագրություն	3.6 կրեդիտ
4.Շաբաթական 4 դասաժամ	5.դաս.-2, գործ.-2, լաբ.-0	
6.3-րդ կիսամյակ՝ աշնանային	7. եզրափակիչ գնահատում	
Դասընթացի նպատակն է՝		
<ul style="list-style-type: none"> • ուսանողներին տրամադրել համակարգված գիտելիք Հայոց ցեղասպանության ականատես- 		

վերապրողների, ողբերգության օտարազգի ժամանակակիցների կողմից հանցագործության փաստագրման, ինչպես նաև հայկական, ռուսական, գերմանական, անգլիական, ֆրանսիական, ամերիկյան, թուրքական և արաբական պատմագրության մեջ Հայոց ցեղասպանության հիմնախնդրի ուսումնասիրման առանձնահատկությունների և արդյունքների վերաբերյալ,

- կազմակերպել ուսանողների կողմից Հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ հուշագրական և պատմագիտական բնույթի տարբեր աշխատությունների ինքնուրույն հետազոտությունն ու դրանց արդյունքների պաշտպանությունը,
- զարգացնել Հայոց ցեղասպանության հիմնախնդիրների վերաբերյալ շրջանառության մեջ գտնվող գիտական ու հակագիտական տեսակետներն, ինչպես նաև առանձին պատմաբանների աշխատություններում արված եզրահանգումները գնահատելու և արժևորելու, փաստարկելու և քննադատելու՝ ուսանողների կարողությունը:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. թվարկելու Հայոց ցեղասպանության ականատես-վերապրողների, ողբերգական դեպքերի օտարազգի ականատեսների, Հայոց ցեղասպանության հիմնախնդիրն ուսումնասիրած և ուսումնասիրող հայ ու օտարազգի պատմաբանների, համառոտ բնութագրելու նրանց տեսակետները Հայոց մեծ եղեռնի, Հայոց ցեղասպանության թուրքական քաղաքականության, Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման, դատապարտման, ինչպես նաև ցեղասպանության հետևանքների հաղթահարման հիմնախնդիրների վերաբերյալ,
2. ներկայացնելու Հայոց մեծ եղեռնի ծրագրման, կազմակերպման ու իրագործման ընթացքը, Հայոց ցեղասպանության թուրքական քաղաքականության հետևանքներն ու բացատրելու դրանց հաղթահարման էությունը՝ կատարելով հղումներ համապատասխան մասնագիտական գրականությանը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

3. վերլուծելու Հայոց ցեղասպանության հիմնախնդիրների վերաբերյալ հայերենով գրված կամ հայերեն թարգմանված պատմագիտական աշխատությունները, դրանցում ներկայացված հիմնադրույթների, տեսակետների, եզրահանգումների տարբերությունները,
4. համեմատելու Հայոց ցեղասպանության հիմնախնդիրների վերաբերյալ արտահայտված տարբեր տեսակետներն ու գնահատելու դրանք,
5. կիրառելու դասընթացի ընթացքում ձեռքբերած գիտելիքները Հայոց ցեղասպանության հիմնախնդիրների ուսումնասիրմանը նվիրված գիտական հետազոտություն կատարելու նպատակով:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

6. ստեղծագործաբար կիրառելու և զարգացնելու առկա գիտելիքները, մասնագիտական հմտություններն ու կարողությունները:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

1. Ա2. բնութագրելու համեմատական ցեղասպանության համատեքստում Հայոց ցեղասպանության ասպեկտները,
2. Ա4. քննարկելու Հայոց ցեղասպանության տնտեսական, քաղաքական, սոցիոհոգեբանական, կրոնական, մշակութային շարժառիթները,
3. Ա5. պարզաբանելու Հայոց ցեղասպանության թուրքական ժխտողականության հիմունքները,
4. Բ3. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջոլորտային հետազոտությունների վերլուծություն,
5. Գ1. օգտվելու մասնագիտական գրականությունից,
6. Գ5. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն,

<p>2. մասնագիտական նյութի, ուսումնասիրվող հիմնախնդիրների, դրանց վերաբերյալ տեսակետների քննարկում,</p> <p>3. գործնական աշխատանք,</p> <p>4. ուսանողի ինքնուրույն հետազոտական աշխատանք (ռեֆերատ Հայոց ցեղասպանության մասին հայերեն որևէ հուշագրական կամ պատմագիտական բնույթի աշխատության վերաբերյալ):</p>
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1. 1-ին ընթացիկ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:</p> <p>2. 2-րդ ընթացիկ քննություն. անցկացվում է գրավոր (ռեֆերատ) հարցմամբ՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:</p> <p>3. Եզրափակիչ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <p>1. Հայոց ցեղասպանության պատմագրության սկզբնավորումը,</p> <p>2. Հայոց ցեղասպանությունը սփյուռքահայ պատմագրության մեջ,</p> <p>3. Հայոց ցեղասպանության հիմնահարցերի ուսումնասիրումը հայրենական պատմագրության մեջ,</p> <p>4. Հայոց ցեղասպանությունը ռուսական, անգլիական, ֆրանսիական, ամերիկյան, թուրքական, գերմանական և արաբական պատմագրության մեջ:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <p>1. Կարապետյան Մ., Գևորգյան Է., Մելքոնյան Է., Աբգարյան Ա., Հայոց մեծ եղեռնի պատմության հիմնահարցերը հայ պատմագրության մեջ: Խմբ.՝ Լ. Բարսեղյան: Հրատ. «Խ. Արովյանի անվ. Հայկական պետական մանկավարժական ինստիտուտ»: Ե., «Զանգակ-97», 2010:</p> <p>2. Հարությունյան Ա., Հայոց ցեղասպանություն և Հայկական հարց. Գրքերի մատենագիտություն (1860-2010): Խմբ.՝ Պ. Հովհաննիսյան: Էջմիածին: Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածին, 2014:</p> <p>3. Հովհաննիսյան Ն., Հայոց ցեղասպանությունը արաբական պատմագիտության քննական լույսի ներքո: Հրատ. «ՀՀ ԳԱԱ արևելագիտության ինստիտուտ»: Ե., «Զանգակ-97», 2004:</p> <p>4. Պողոսյան Վ., Հայոց ցեղասպանության առաջին փուլը ֆրանսիական պատմագրության և հասարակական մտքի գնահատմամբ (XIX դ. վերջ-XX դ. սկիզբ): Հրատ. «ՀՀ ԳԱԱ, Պատմության ինստիտուտ»: Ե., «Գիտություն», 2005:</p> <p>5. Սվազյան Վ., Հայոց ցեղասպանություն. Ականատես վերապրողների վկայություններ: Խմբ.՝ Ս. Հարությունյան: Թուրքերենի խմբ.՝ Տ. Տեր Ողորմիաճյան: ՀՀ ԳԱԱ ՀՅԹԻ, Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ-երկրորդ համալրված հրատ., Ե., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011:</p>

1.9601/Մ13	2.Հայոց ցեղասպանությունը ժողովրդագրական համատեքստում	3.6 կրեդիտ
4.շաբաթական 4 ժամ	5.դաս.-2, գործ.-2, լաբ.-0	
6.3-րդ կիսամյակ՝ աշնանային	7. եզրափակիչ գնահատում	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • ուսումնասիրել Արևմտյան Հայաստանի (ներառյալ՝ Կիլիկիան), ինչպես նաև ողջ Օսմանյան կայսրության տարածքում ձևավորված էթնո-ժողովրդագրական իրավիճակը XIXդ. վերջին 		

<p>տասնամյակներին - XX դ. սկզբին,</p> <ul style="list-style-type: none"> • ճշտել հայ բնակչության թվաքանակը և տեսակարար կշիռն ինչպես Արևմտյան Հայաստանում, այնպես էլ կայսրության տարածքում, • բացահայտել Ցեղասպանության հետևանքները:
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի.</p> <p><i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու Արևմտյան Հայաստանում Ցեղասպանության նախօրյակին հաստատված ժողովրդագրական իրավիճակը, 2. որոշելու հայ բնակչության տեղաբաշխումը բուն Արևմտյան Հայաստանում՝ Կիլիկիայի հետ միասին և կայսրության մյուս հայաբնակ տարածքներում (Պոնտոս, Գամիրք, Անատոլիա և այլն), 3. լուսաբանելու Ցեղասպանության ծավալների և հայ բնակչության գոհերի քանակը, 4. քննարկելու Ցեղասպանության ժողովրդագրական հետևանքները: <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 5. մասնակցելու Ցեղասպանագիտության ոլորտին առնչվող միջազգային և հանրապետական գիտագործնական քննարկումներին, 6. բազմակողմանիորեն վերլուծելու և գնահատելու Հայոց ցեղասպանության ծավալները, բացահայտել թուրքական պատմագրության ռազմավարությունը և հայոց Ցեղասպանության խեղաթյուրումն ու կեղծումը, 7. իրականացնելու անհատական և խմբային աշխատանքներ, նաև՝ կատարելու միջոլորտային հետազոտությունների վերլուծություն: <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 8. օգտվելու մասնագիտական բազմալեզու գրականությունից, 9. մասնակցելու բազմաբնույթ գիտաժողովներին և քննարկումներին, վերլուծելու առկա խնդիրները, գնահատելու դրանց լուծման համար անհրաժեշտ հնարավորությունները, 10. պատրաստելու զեկույցներ, ներկայացնելու հետազոտական աշխատանքների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Բ3. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջոլորտային հետազոտությունների վերլուծություն, 2. Բ4. ներկայացնելու առաջարկներ մասնագիտական ոլորտի աշխատանքների արդյունավետությունը բարձրացնելու վերաբերյալ, 3. Գ3. արդյունավետորեն պլանավորելու ժամանակն ու այլ ռեսուրսները, 4. Գ4. պատրաստելու զեկույցներ, ներկայացնելու հետազոտական աշխատանքների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր, 5. Գ5. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Դասընթացի ունկնդրում և քննարկում 2. Ուսանողների կողմից ռեֆերատների պատրաստում և ներկայացում 3. Գիտական բանավեճերի կազմակերպում
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 1-ին ընթացիկ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է: 2. 2-րդ ընթացիկ քննություն. անցկացվում է գրավոր (ռեֆերատ) հարցմամբ՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է: 3. Եզրափակիչ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p>

<ol style="list-style-type: none"> 1. Դասընթացի նպատակներն ու խնդիրները, թեմատիկ տպագիր գրականության և համացանցային աղբյուրների ընդհանուր տեսություն, 2. Արևմտյան Հայաստանի հասկացությունը: Վարչական քարտեզի ձևավորման համառոտ պատմությունը, 3. Ժողովրդագրական իրավիճակն Արևմտյան Հայաստանում և Օսմանյան կայսրության հայաբնակ մյուս տարածքներում XIX դ. 30-60-ական թթ.: Ցեղասպանության սկզբնական իրագործման հետևանքները, 4. Ժողովրդագրական իրավիճակն Արևմտյան Հայաստանում և Օսմանյան կայսրության հայաբնակ մյուս տարածքներում XIX դ. 70-60-ական թթ., 5. Արևմտյան Հայաստանի ժողովրդագրական իրավիճակն Առաջին աշխարհամարտի նախօրեին, 6. Հայ բնակչության տեղաբաշխումն Օսմանյան կայսրության հայաբնակ մյուս վայրերում, 7. Վանի, Բիթլիսի և Էրզրում նահանգները, 8. Դիարբեքի, Սեբաստիայի և Խարբերդի նահանգները, 9. Ժողովրդագրական իրավիճակը Հայկական Կիլիկիայում, 10. Ժողովրդագրական իրավիճակ Օսմանյան կայսրության մյուս հայաբնակ տարածքներում (Գամիք, Պոնտոս, Անատոլիա, Բուրսանիա-Նիկոմիդիա, Եվրոպական Թուրքիա, 11. Հայ բնակչությունը Ցեղասպանությունից հետո (մինչև 1923 թ.):
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <p>ա/ Սկզբնաղբյուրներ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ա-Դօ, Վանի, Բիթլիսի և Էրզրումի վիլայեթները, Երևան, 1912: 2. Վահան վարդապետ Պարտիզակցի, «Վիճակագիր Հայոց ի Թուրքիա». -«Մասիս», Կ. Պոլիս, 1880, # 2772, 1881, # 2813: 3. Léart Marcel, La question Arménienne a la lumière des documents, Paris, 1913. <p>բ/ Ուսումնասիրություններ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Բաղայան Գ. Մ., Օսմանյան վարչական բաժանումներն Արևմտյան Հայաստանում և Կիլիկիայում 1850-1860-ական թթ. : Ժողովրդագրական իրավիճակը. - «Հայոց պատմություն», հտ. 3, գիրք 1, Եր., 2010, էջ 399-406: Նույնի՝ Սուլթանական կառավարության վարչաժողովրդագրական քաղաքականությունը (1880-ական թթ.). - Նշվ. աշխ., էջ 448-456: Նույնի՝ Արևմտահայության 1890-ական թթ. կոտորածների ժողովրդագրական և տնտեսական հետևանքները. - Նշվ. աշխ., էջ 539-544: Նույնի՝ Վարչաժողովրդագրական իրավիճակը Արևմտյան Հայաստանում և Կիլիկիայում (Առաջին աշխարհամարտի նախօրեին). - Նշվ. աշխ., հտ. 3, գիրք 2, Ե., 2015, էջ 52-64: 5. Մելքոնյան Ա. Ա., Հայաստանի պատմության և ժողովրդագրության հիմնահարցեր (հոդվածների ժողովածու), Եր., 2011: 6. Թաթոյան Ռ., Արևմտահայության թվաքանակի հարցը 1878-1914 թվականներին, Ե., 2015:

1.9601/Մ14	2.Մշակութային ցեղասպանության հիմնադրությունները	3.6 կրեդիտ
4.շաբաթական 4 ժամ	5.դաս.-2, գործ.-2, լաբ.-0	
6.3-րդ կիսամյակ՝ աշնանային	7. եզրավակիչ գնահատում	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • ձևավորել կայուն գիտելիքներ մշակութային ցեղասպանություն հասկացության, ծագման, սահմանումների և կիրառության վերաբերյալ, • ներկայացնել մշակութային ցեղասպանության սոցիալական, մարդաբանական և հոգեբանական նախադրյալները, 		

<ul style="list-style-type: none"> • ամրապնդել ձեռք բերված տեսական գիտելիքները պրակտիկ օրինակների քննության միջոցով:
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p><i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնել ումշակութային ցեղասպանություն հասկացությունը և հարակից հասկացությունները, 2. քննարկելու գենոցիդ, էթնոցիդ հասկացությունները իրավական, սոցիալական և մշակութային դաշտերում, 3. նկարագրելու մշակութային ցեղասպանության նախադրյալները և ակունքները: <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. վերլուծելու մշակույթ եզրի օգտագործումը ցեղասպանությանը նվիրված իրավական փաստաթղթերում, 5. ընդհանրություններ կատարելու պատմական տարբեր ժամանակահատվածներում և արեալներում տեղի ունեցած մշակութային ցեղասպանությունների միջև: <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Օգտվելու մասնագիտական գրականությունից, հավաքած աղբյուրների հիման վրա կատարել մշակութաբանական վերլուծություններ, 7. կազմելու զեկուլցներ, ներկայացնելու պրեզենտացիաներ:
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ա1. ներկայացնելու ցեղասպանությունների տեսության և պատմության հիմունքները, 2. Ա4. քննարկելու Հայոց ցեղասպանության տնտեսական, քաղաքական, սոցիոհոգեբանական, կրոնական, մշակութային շարժառիթները, 3. Բ3. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջոլորտային հետազոտությունների վերլուծություն, 4. Բ4. ներկայացնելու առաջարկներ մասնագիտական ոլորտի աշխատանքների արդյունավետությունը բարձրացնելու վերաբերյալ, 5. Գ1. օգտվելու մասնագիտական գրականությունից, 6. Գ2. մասնակցելու բազմաբնույթ քննարկումներին, վերլուծելու առկա խնդիրները և գնահատելու դրանց լուծման համար անհրաժեշտ հնարավորությունները:
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություններ, 2. հիմնական թեմաների ներկայացում համակարգչային պրեզենտացիաների միջոցով, 3. ինտերակտիվ քննարկումներ ուսանողների կողմից ընտրված թեմաների շուրջ, 4. հիմնական գրականության և հետազոտությունների էլտարբերակների հանձնում ուսանողներին:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 1-ին ընթացիկ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է: 2. 2-րդ ընթացիկ քննություն. անցկացվում է գրավոր (ռեֆերատ) հարցմամբ՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է: 3. Եզրափակիչ քննություն. անցկացվում է բանավոր հարցմամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0.5 է:
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. մշակույթի և մշակութային ցեղասպանության սահմանումները և դրանցից բխող տեսական-մեթոդաբանական և պրակտիկ խնդիրները, 2. մշակութային ցեղասպանության սոցիալական, մարդաբանական և հոգեբանական ակունքները. էթնոցենտրիզմ և մշակութային ռեյատիվիզմ, 3. մշակութային ցեղասպանություն ապրած ժողովուրդների ինքության կառուցման հիմնական

առանձնահատկությունները,

4. Ցեղասպանության գոհի բարդությունների հաղթահարման մեխանիզմները. Նմանատիպ մշակութային քաղաքականության առանձնահատկությունները:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Համլետ Պետրոսյան, Մշակութային էթնոցիդն Արցախում (մշակութային ժառանգության բռնաշարժման քաղաքականությունը Լեռնային Ղարաբաղի դեմ, Շուշի, 2010, էջ 137-148
2. Հարություն Մարության, Ցեղասպանության հիշողությունը որպես նոր ինքնության ձևավորիչ (1980-ական թվականների վերջ - 1990-ական թվականների սկիզբ), «ՊԲՀ», 2005, N 1, էջ 55-66: Նույնի՝ Հայ ինքնության պատկերագրությունը, էջ 306-310:
3. David Nersessian, Rethinking Cultural Genocide Under International Law, Human Rights Dialogue: Cultural Rights, CARNEGIE COUNCIL (Apr. 22, 2005)
4. Clavero, Bartolome ´, Genocide or Ethnocide, 1933–2007: How to Mark, Unmake and Remake Law with Words (Milan: Giuffre ´ Editore, 2008).
5. Schabas, William A., Genocide in International Law: The Crime of Crimes (Cambridge: Cambridge University Press, 2000).